

Pharmacopoea Amstelredamensis, of Amsterdammer apotheek, in welker allerlei medicamenten, tot Amsterdam in 't gebruik zynde, konstiglyk bereyd worden.

Publication/Creation

Amsterdam : N. de Wit, 1731.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dqhfzy96>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

45

37530

40727/A

Pharmaceutica
Amsterdam

1731

also Haarlem
Leeuwarden

Van Stockum
19/2/16
321

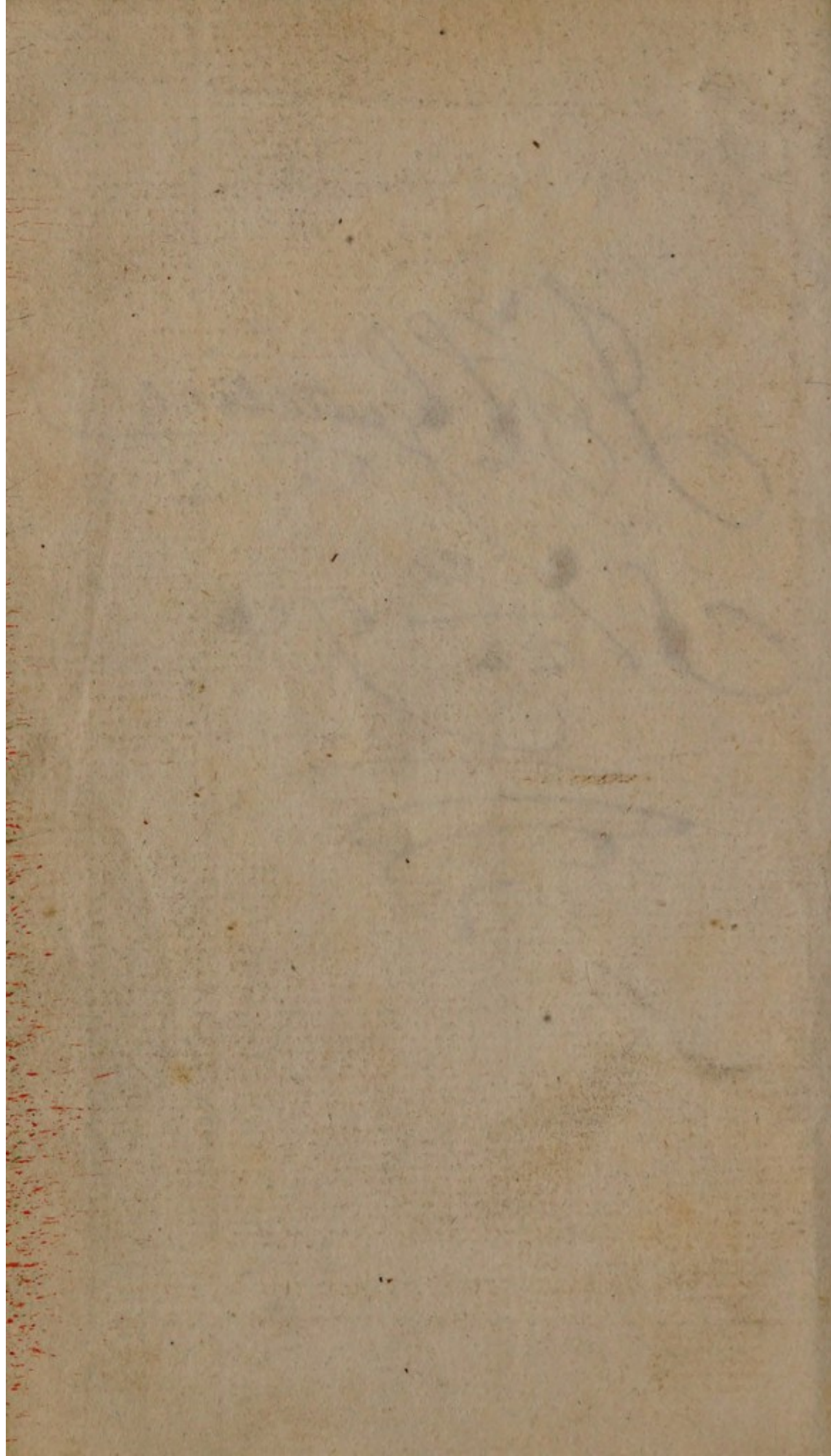
Dit boek hoort
toe Arnoldus
Eppensdijck

J. H. Lutteling

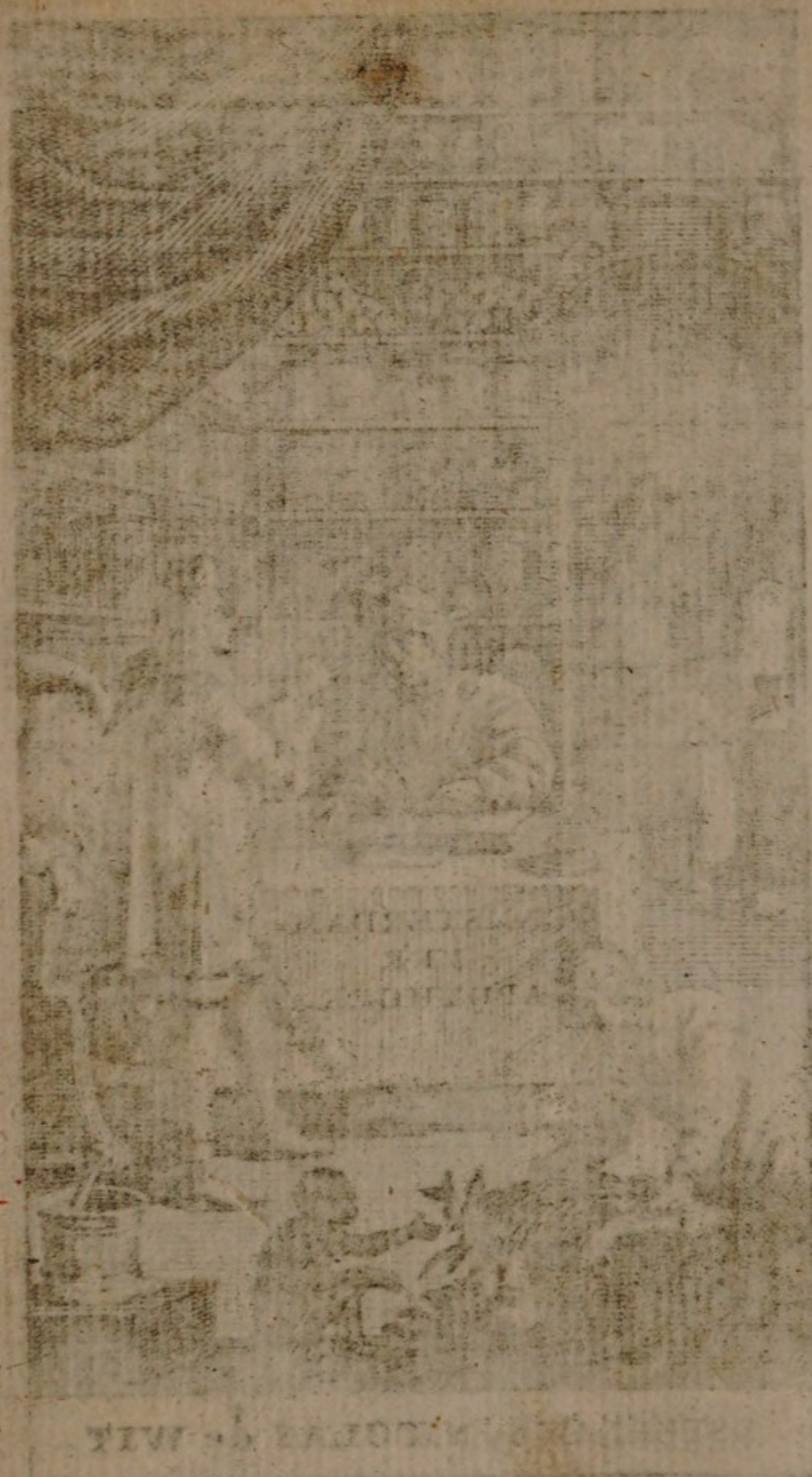
$\frac{2}{2}$ 9

2

AMSTERDAM by NICOLAS de WIT.

PHARMACOPOEA^{37.580}
AMSTELREDAMENSIS,
O F
AMSTERDAMMER
APOTHEEK,

In welke allerlei Medicamen-
ten, tot Amsterdam in 't ge-
bruik zynde, konstiglyk
bereyd worden.

Als ook

Derzelver kragten en manier van ingeven.

Negende Druk, vermeerdert en verbeterd.

t'AMSTERDAM,
By NICOLAAS DE WIT, op de Lelygragt,
tusschen de Keyfers- en Prinsegragt. 1731.

37530 (H)

A A N D E N
L E E Z E R.

Ermits het gebrek van de kennisse der Latynsche taal, in welke dit Boekjen eerst is opgesteld, vele Apothekers en Chirurgyns, in die taal niet al te ervaren, van het zelve geen gebruik hadden, zo is men te rade geworden, om de onervarene te gemoet te komen, en 't zo wel tot dienst der kundige als onkundige zoude strekken, het in de Nederduitsche Taal

VOORREDEN.

over te brengen. Met wat gelegenheit het zelve op dusdanig eene wyze ontfangen is, is nodeloos breed uit te meeten ; wyl het nu de negende maal is dat het in deze taal te voorschyn komt. Het overtreft thans de eerste Latynsche uitgave, wyl in deze vertaalde Apotheek, al voor twee of drie drukken, de beschryving van de kracht van yder Compositie, de bereiding van yder Medicament in 't byzonder, 't gewigt of *Dosis*, der zelve, en tot wat ziekten yder Medicament dienstig zy, is bygevoegt: het welk bevonden is van groot geryf, en tot groot nut te zyn, inzonderheit voor die geenen
welke

VOORREDEN.

welke ten platten Lande woenen , daar menigmaal d'Apotheeker als Doctor ageeren moet.

Men heeft ook de quantiteiten der enkele Geneesmiddelen , om daar uit een Compositie te maken, in Letteren uitgedrukt , en de ouderwetze Characters |verworpen : wyl deze in 't drukken somtyds of verkeert gezet , of duister en kwalyk uitgedrukt worden ; waar door zomtyds het een voor 't ander genomen , aan Apotheker en Patient , gevaarlyke gevolgen kunnen te voorschyn brengen.

Hier achter is ook een tweevoudig Register gevoegt : als

VOORREDEN.

eerst van de gecomponeerde Medicamenten , en 't ander van de ziekten waar toe de zelve applicabel zyn: Beide van groot nut, om spoedig het een of ander Medicament , tot deze of geene ziekte op te zoeken.

Gebruik het tot bevordering van uw eigen achting en voordeel , en tot dienst der Lyderen; en vaar wel.

PHAR.

PHARMACOPOEA AMSTELREDAMENSIS.

O F

AMSTERDAMMER APOTHEEK.

EERSTE AFDEELING.

Van de Enkelde Medicamenten die men
in de Winkels bewaren moet.

W O R T E L E N.

Radices.

Cetosæ Oxalidis en Oxylapathi,
zuuring wortel, surkel.

Acori, of Calami aromatici,
welriekende lis.

Alcannæ, Alkanetwortel, Blan-
ketwortel.

Allii, Look.

Althææ, of Ibisci en Bismalvæ, Heems-
wortel.

Angelicæ, Angelikawortel, Engelwortel.

Aprii, Juffrouw markwortel.

Ari, Kalfsvoeten.

Aristolochiæ cavæ, Holwortel.

Fabacæ, Boontjes Holwortel.

Longæ, Lange Holwortel.

Rotundæ, ronde Holwortel.

Tenuis, dunne Holwortel.

Asari, Mansoor.

Asparagi, Aspargies.

Bardanæ, of Lappæ Maj. kliffen.

Bistortæ, Hertstong.

Brusci of Rusci, steekende Palm.

Bryoniæ, Wilde Wijngaart.

Calami aromatici, fiet acori.

Capparis, Kapperwortel.

Cardui Benedicti, Gezegende distel.

Carlinae, Everwortel.

Caryophyllatæ, Nagelwortel.

Cavæ, Holwortel.

Cæpæ, Ajuin.

Chelidonii majoris, Stinkende gouw.

Minoris, Speenkruid, kleine gouw.

Cherefolii, Kervel wortel.

Chinae, Chineese pokwortel.

Cichorei, Suikeryen.

Consolidæ majoris, of Symphyti mai.

Smeer mortel, waal wortel,

Contrayervæ, Tegengift wortel.

Costi utriusque, zoete en bittere balsem, kost.

Cucumeris asinini, Esels komkommers, en
wilde komkommers.

Curcumæ, Indise Saffraan.

Cyclaminis, verkens brood.

Cynoglossi , hontstong.

Cyperi longi , wilde lange galega , rotundi ,
ronde wilde galega.

Dentis leonis , of Taraxici , paardeblom ,
hengstebloom.

Dictamni albae of Fraxinellae , leege effche.

Doronici Romani , kleine sonneblom.

Ebuli , hadich , water vlier.

Enulae campanae , of Helenii , alantswortel.

Eringii , kruisdistel , duivels naigaaren.

Efulae utriusque , wolfsmelk.

Filicis , varen.

Foeniculi , Venkelwortel.

Fraxinellae , of Dictamni albae , laege effchen ,
effchen kruid.

Galangae majoris , Groote. } maagwortel.
minoris , Kleine. }

Gentianae , kruiswortel.

Glycyrrhizae , of Liquiritiae , Soethout , ga-
lissihout.

Graminis , graswortel.

Helenii , of Enulae campanae , Alantswortel.

Hellebori albi , witte nieswortel , nigri swar-
te nieswortel.

Hermodytylorum , hertjeswortel.

Hirundinariae of Vincetoxici , swaluw wor-
tel.

Hyoscyami , bilsen kruid.

Jalappae of Gialappae , swarte purgeerwortel ,
wonderbloem van Peru.

Ibisci of althaeae , en Bismalvae , heems-
wortel.

Imperatoriae of Ostrutii, meester wortel.

Iridis Florentinae, Florentynse }
nostratis, Inlandse } liswortel.

Lapati acuti, wilde patienci.

Lappae majoris, of bardanae kliffen.

Levistici, Lavaswortel.

Liliorum alborum, witte leli bollen.

Liquiritiae of Glycyrrhizae, Soethout.

Malvae, kaasjes bladen.

Mandragorae, Mandragers.

Mechoacannae, witte purgeerwortel.

Meü, beerwortel.

Narcisci, Tyloosen.

Nymphaeae, plompen.

Ononides of Restae bovis, prang wortel,
stalkruid.

Osmundae regalis, of Filicis palustris, wa-
ter varen.

Ostrutii, of imperatoriae, meester wortel.

Oxalidis of Acetosae, siet Oxylapathi.

Oxylapathi, Oxalidis siet Acetosae.

Pastinacae hortensis, Pinxternakels.

Paeoniae maris, Pecni wortel, mannetje.
foeminae. Peoni wortel, wyfje.

Pentaphylli, vyf vinger kruid.

Petasitidis, Pestwortel.

Petroselini, Peterseliwortel.

Peusedani, verkenwortel.

Phu, of velerianae, Speerkruid, Sint Joris-
kruid.

Pimpinellae, Pimpernel.

Plantaginis, Weegbree.

Polypodii querni, eiken varen.

Porri capitati, knoplook.

Pyrethri, bertram.

Raparum, rapen, knollen.

Raphani Hispanici, Ramelassen.

Hortensis, radys.

Rusticani, peper wortel, mierx wortel.

Restae bovis of Ononidis, stalkruid.

Rhabarbari of Rhei, melesoen wortel.

Monachorum, patich.

Rhapontici of Centaurii majoris en

Rhei pontici lange
melesoen wortel.

Rubiae tinctorum, krappe, meede.

Rusci of Brusci, stekende Palm.

Sambuci, vlier wortel.

Satyrii, standel kruid, kullekenskruid.

Saxifragiae, steenbreeke.

Scorzonerae, adderkruid.

Scillae, zee ajuin.

Scrophulariae, groot speenkruid.

Sigilli salomonis, salomons zegel.

Spicae nardi celticae, celtice
indicae, indiaense } spyk.

Symphiti maj, of consolidae maj, smeer wortel,
waal mortel.

Taraxici of Dentis leonis, paarde blom,
hengste blom.

Tormentillae, seven blads wortel.

Turbith, vreemde purgeerende heemst.

Tusfilaginis, hoefblad.

Valerianae of phu, *speerkruid, sint joriskruid*.
 Vincetoxici of hirundinariae, *swaluwwortel*.
 Zalzae parillae, *Westindise pokwortel*.
 Zedoariae, *zeverwortel*.
 Zingiberis, *gember*.

UITWASSEN, of FUNGI.

A Garicus, *lorken booms kampernoelje*.
 Auriculae judae, *judas ooren*.
 Fungus vulg. arboribus adnascens, *boom kampernoelje*.
 Moxa *wolligheid der bladen van byvoet*.
 Orbicularis, *bovist, en wolfs veeft*.

BASTEN, CORTICES.

A Rantiorum, *orangie schillen*.
 Cassiae lignae of xylocassiae *kleine kaneel*.
 Cinamomi, *kaneel*.
 Citriorum, *citroen schillen*.
 Castanearum interiorum, *kastanje schillen*.
 Ebuli, *bast van water vlier*.
 Fraxini, *bast van esschen hout*.
 Glandium calices, *dopjes van ekelen*.
 Granatorum, of Malicorii, *granaat schil*.
 Juglandium, *okkernoten bast*.
 Kinae kinae, *koorts bast*.
 Ligni guajaci, *pokhouts bast*.
 Limonum, *limoen schil*.
 Macis, *blom, foeli*.
 Malicorii of granatorum, *granaat schil*.
 Quercûs, *eike bast*.

Rad.

Rad. capparum, *kappers bast*.
 Sambuci mediani, *vlier bast*.
 Tamarisci, *tameris bast*.
 Xylocassiae of cassiae lignae, *kleine kaneel*.
 Winterani, *magellaanse of witte kaneel*.

HOUTEN, LIGNA.

A Loës of xyloaloës, en van sommige Agal-
 lochum, *aloes hout, paradys hout*.
 Aspalathum, *aspalt hout*.
 Brasilianum, *brasilienhout*.
 Buxinum, *bosboomhout, gemeenlyk, doch qua-*
lyk, palmhout.
 Colubrinum, *slangenhout*.
 Guajacum of Sanctum, *pokhout*.
 Juniperinum, *jeneverhout*.
 Moluccense of panava.
 Nephriticum, of santalum cæruleum, *graveel-*
hout.
 Rhodium, *rosenhout*.
 Sanctum of guajacum, *pokhout*.
 Santalinum album, *wit zandelhout*.
 citrinum, *geel zandelhout*.
 rubrum, *rood zandelhout*.
 Sassafras *sweethout*.
 Visci quercini, *marentakken*.
 Xyloaloës of Lignum aloës en
 Agallochum, *paradyshout*.

BLADEN EN KRUYDEN, FOLIA ET HERBÆ.

A Brotani maris, *averuit, averoone.*

Abfinthii romani, of tenuifolii, *roomsche alsen.*

Marini of Seriphii *zee alsen.*

Vulgaris of Latifolii, *gemeene alsen.*

Acetosæ, Oxalidis, Oxylapathi Hispanici.

Romani.

Silvestris.

zuuring, zurkel.

Acetofellæ, Alleluyæ, Lujulæ of Trifolii Acetosi, en Oxytriphylli, *koekoexbrood.*

Adianti albi of Rutæ murariæ *steenruite.*

nigri of Capilli veneris,

venus hair.

Agrimoniae, *ontstoppentkruid.*

Alchimillæ, *onzer vrouwenmantel.*

Alfines, *muurkruid.*

Althæae, Ibisci en Bisinalvæ.

heemst, witte malve,

Anethi summitates, *dil.*

Apii, *inffrouw mark.*

Argentinae, *silverkruid.*

Artemisiae, *byvoet, sint Jans kruidt.*

Afari, *mansoor.*

Asplenii of Ceterach, *steenvaren, miltkruid.*

Atriplicis, *melde.*

Basilici of Ocimi, *balsen.*

- Becabugae of Anagallidis aq. bekeboom.
 Bellidis, wei blom, maegdelieven.
 Betae, bete.
 Betonicae, betoni.
 Bismalvae, Althacae, of Ibisci, witte malve,
 heemst.
 Boraginis, bernasie.
 Botryos, druivenkruid, piment.
 Brancae urfinae, berenklauw.
 Brassicae of Caulium, kool.
 Buglossae, buglos, koetong.
 Bursae pastoris, herderstas.
 Calaminthae montanae, berg calament.
 Capilli veneris of Adianti nigri,
 venus hair.
 Caprifolii, geiteblad, kamperfolje.
 Cardui Benedicti, gesegende distel.
 Mariae, marien distel.
 Caudae equinae of Equiseti paarde staart.
 Caulium of Brassicae, kool.
 Centaurii minoris summitates sanctori, duisend gulden kruid.
 Ceterach of Asplenii, steenvaren, miltkruid.
 Chamedryos, gamanderlyn.
 Chamæpityos, five Artheticae, veldcypres.
 Chelidonii majoris, stinkendegouwe.
 Cherefolii, kervel.
 Cichorei, cichoreiblad.
 Cicutae, scheerling.
 Cochleariae, lepel bladen.
 Cuscutae cum floribus, wrange, schorste.
 Dentis Leonis of Taraxici, paardeblom,
 hengstebloom.

Dictamni creticae , kandisch kraamkruid.

Ebuli , hadich , waterulier.

Endiviae of Intybi , endivi.

Epithymi , schorfte , wrange.

Equiseti of Caudae equinae en Hippurs paar-
de staart.

Erysimi , hees kruid.

Eupatorii aquatici , water boelkens kruit.

Cannabini , hennip boelkens kruit.

Euphrasiae cum floribus , oogentroost.

Farfarae of Tussilaginis , hoefbladen.

Foeniculi , venkel.

Fragariae , aardbesie blaaden.

Fumariae of Fumi terrae , duive kervel.

Gallitrichi of Scarleae , scharlei.

Hederae arborescentis , klimop.

Terrestris , hondsdras.

Hellecebrae , muurpeper.

Hepaticae , leverkruid.

Hyoscyami , bilsenkruid.

Hyperici summitates , sint Jans kruid.

Hyssopi , hysof.

Ibisci , Althaeae , Bismalvae , heemst , witte
malve.

Lactucae , sla , salade.

Lapathi fativi , patientie.

Lavendulae , lavendel.

Lauri , lauwrrier.

Leonitis palustris , kroost , waterlinsen.

Lichenis , longekruid.

Linguae cervinae siet Scolopendrii.

Lupuli , hop.

Majoranae , majolein.

Malvae, kaasies bladen, malve.

Mandragorae , mandragers.

Marrubii of Prasii, malrouw.

Matricariae , moderkruid.

Melissae , Confielje de grein , citroen kruidt.

Menthae crispae , kruismunt.

Aquaticae , watermunt.

Mercurialis , bengel kruid.

Millefolii, duizent blad, geruwe.

Musci } Cranii humani , doodshoofden
mosch.

Quercini , eikenmosch.

Myrti, mirte blaaden.

Nasturtii acquatici, of Sisymbrii aq. waterkers.

Hyemalis of barbareae winter
kers.

Hortensis, tuinkers, sterk-
kers,

Nepetae , Nip , kattekruid.

Nicotianae of Tabaci, tabak.

Nummulariae, penning kruid.

Ocymi of Basilici , balsen.

Origani Cretici , orego.

Vulgaris . grove Majelein.

Oxalidis of Acetosae , Oxylapathi , zuuring
zurkel.

Papaveris Hortensis , tuin mankop.

Nigri, swarse mankop.

Parietariae , glaskruid.

Persicariae , persikkruid.

- Petroselini , *peterseli*.
 Phellandrii, *water eppe*.
 Phyllitis of linguae cervinae , *hertstong*.
 Pilosellae , *nagelkruid*.
 Pimpinellae , *pimpernel*.
 Plantaginis , *weegbree*.
 Polii montani, *berg polie*.
 Poligoni , *duisendknoop* , *knoopgras* , *verkens-*
 gras.
 Polytrichi of Trichomanes , *wederdoot*.
 Portulacae , *porcelein*.
 Primulae veris , *sleutelkruid*.
 Prunellae , *Prunelle*.
 Pulegii , *polei*.
 Pulmonariae arboreae of lichenis , *longekruid*.
 Maculosae , *longekruid*.
 Pyrolae , *winter groen*.
 Quercûs , *eikebladen*.
 Ribesii nigri , *swarte aalbesien*.
 Rorismarini , *rosemaryn*.
 Rosarum , *rosebladen*.
 Rubi summitates , *bramen*.
 Rutae , *wynruit*.
 Rutae murariae , of Salviae vitae en Adianthi
 albi. *steenruit*.
 Sabinae , *savelboom* , *sevenboom*.
 Salicis , *wilge*.
 Salviae , *sali*.
 Saniculae , *wondkruid* , *sanikel*.
 Saturejae , *boonkruid* , *keule of kunne*.
 Scabiosae , *aposteemkruid* , *schurft k. uid*.
 Searleae , *scherlei*.

Schaenanthi of Squinanthi, arabisch hoy, kemels hoy.

Scolopendrii of Linguae cervinae, hertstong.

Scordii, waterlook.

Scorzonerae, adderkruid.

Sempervivi majoris, Sedi majoris, groot huislook.

Minoris, klein huislook.

Senae, sene blaaden.

Serpylli, quendel, wilde thym.

Solani, nachtschaade.

Soldanellae, purgeerende zeekool.

Solidagnis Saracenicae, heidens wondkruid.

Sonchi laevis, hasen latuwe.

Tanaceti, reinvaar, boere wormkruid.

Tapfi barbati of Verbasci, wollekruid.

Taraxici of Dentis leonis, paarde blom, hengste blom.

Thee Chinenfium, graveelboom.

Thymi cum floribus, thym.

Trifolii aquatici, water drieblad.

Tuffilaginis of Farfarae, hoefblaaden.

Verbasci, wolle kruid.

Verbenae, yferhart.

Veronicae, eerenprys.

Vincae pervincae, vinkoorde, maegdepam.

Violariae, violeblaaden.

Virgae aureae, gulde roede.

Urticae, netelen.

FLORES, BLOEMEN.

A Nethi , *dil bloemen.*

Balauftiae , *granaat bloemen.*

Betonicae , *betoni bloemen.*

Boraginis . *bernagie bloemen.*

Buglossae , *buglosse bloemen.*

Calendulae , *gouts bloemen.*

Camomillae , *siet Chamæmeli.*

Caprifolii , *camperfoelye.*

Cariophylli of Tunicae , *ginoffel , anielier.*

Chamæmeli en camomillæ romanæ , *roomse camillen.*

Vulgaris , *kamillen.*

Cheiri en Keiri , *muurbloemen.*

Crocus , *saffraan.*

Cyani of Frumenti , *koorn bloemen.*

Genistae , *brem bloemen.*

Hyperici , *St. Jansbloem.*

Keiri , *siet Cheiri.*

Lavendulae , *lavendel bloemen.*

Liliorum Alborum , *witte lelien.*

Convallium , *lelitjes van den dalen.*

Malvae arboreae , *ef Hiemalis stokroosen.*

vulgaris , *kaesjes bloemen.*

Meliloti , *melote bloemen.*

Pæoniæ , *poeni bloemen.*

Papaveris erratici of rhæados , *korenroosen.*

Rorismarini of Anthos , *rosemaryn bloemen.*

Rosarum pallidarum , *provinci rosen , bleeke rosen.*

Rubrarum , *rode rosen.*

Sal-

Salviae, salibloemen.
 Sambuci, vlierbloemen.
 Schoenanthi, kemels hoy of arabisch hoy.
 Stæchadis, vreemde lavendel.
 Tiliae, linde bloyfel
 Ttifolii odotati, seven geteyden bloemen.
 Verbasci, wolle kruidsbloem.
 Violarum, violebloem.

SADEN, SEMINA.

A Cetosae, suuring zaad.
 Agni casti, kuis boom zaad.
 Allii, look zaad.
 Althææ, Bismalvae, heemst zaad.
 Ammios, koninks komyn.
 Amomi, Garyophylli plinii, ronde nagels,
 nagels van plinius.
 Anethi, dil zaad.
 Anisi, Anys.
 Anetherae of rosarum, rose zaad.
 Apii, juffrouwmarkzaad.
 Aquilegiae, akeleizaad.
 Aspargi, aspargieszaad.
 Atriplicis, melde zaad.
 Bardanae of lappae, kliffenzaad.
 Basiliconis of Ocymi, balsemzaad.
 Berberorum, berberiffenzaad.
 Bombacis, katoenzaad.
 Buniadis of Napi, stekrapen zaad.
 Caepae, ajuin zaad.
 Cannabis, kennip zaad.

Cardamomi minoris, kardemomzaad.

Cardui Benedicti, gezegende distelzaad.

Mariae marien distel zaad.

Carui, kerwy.

Carthami, Cnici, bastert Saffraan.

Caulium, koolzaad.

Ciceris rubri, roode ciceren.

Citri, citroenzaad.

Citrulli, Anguriae, agurk, kicherenzaad.

Cnici of Carthami, bastert Saffraan.

Colocynthides, celouint appelzaad.

Coriandri, corianderzaad.

Cubebae, steertpeper.

Cucumeris, comcommerzaad.

Cucurbitae, kawoerdezaad.

Cumini, komyn.

Cydoniorum, quekorrels.

Dactylorum ossa, dadelstenen.

Dauci cretici, vogelnestzaad, of kroontjes zaad
uit Kandie.

Vulgaris, gemeen vogelnest- of kroontjes-zaat.

Endiviae, endiviezaad.

Erucae, raketzaad.

Fabae, boonen.

Foeniculi dulcis, zoet venkel zaad

Vulgaris, venkel zaad.

Foenugraeci, fenegrik, griex hoy.

Fraxini of linguae avis, essen boom zaad.

Fumariae, duive kervel.

Genistae, bremzaad.

Grana paradyfi, v. grein.

Hordei integrum, garst.

Hordeum mundatum, gepelde garst.

perlutum, geparelde garst.

Hyperici, sint Jant kruidzaad.

Lactucæ, sla zaad.

Lentium, wikken.

Levistici, lavaszaad, lubbe stek.

Linguæ avis, siet Fraxini.

Lini, lynzaad.

Lupini, boxbonen.

Malvae, kaasjes bladenzaad.

Melonum, meloenzaad.

Milii folis, parelzaad.

vulgaris, geers.

Napi, siet Buniadis.

Nardi siet Nigellæ.

Nasturtii, kerszaad.

Nigellæ of Nardi, narduszaad.

Nuclei Ceraforum, kersfesteenen.

Perficorum, persiksteenen.

Prunorum, pruimsteenen.

Pini, pingelen.

Pistachiorum, pistacies.

Oleris atri, groote eppe, en Peterseli van Alexandrien.

Orobi, erwten.

Oryzae, rys.

Paeoniae, peonizaad.

Papaveris albi, wit mankopzaad.

nigri, swart mankopzaad.

Pastinacæ, pinxsternakel zaad.

Petroselinum macedonici, { pieterseli zaad.

vulgaris, {

- Phellandrii, watereppe.
 Plantaginis, weegbrezaad.
 Porri, pareizaad.
 Portulacae, porceleinzaad.
 Psyllii, vloyzaad.
 Raphani, radyszaad.
 Rusci of Brusci, stekende palm.
 Rutae, wynruitzaad.
 Sambuci, vlierzaad.
 Santonici, Zedoariae, ad vermes, severzad.
 wormzaad.
 Saxifragiae, steenbrekezaad.
 Scariolae, sterleizaad.
 Sefelios Massiliensis, gekronkelde venkel van
 marsilien.
 Sileris Montani, esels comyn.
 Sinapi, mostertzaad.
 Sophiae, siën of sophiënzaad.
 Staphidis agriae, luis kruid.
 Sumach, smak.
 Thlaspios, wilde kerffen, bessemkruid.
 Urticae, netelzaad.
 Zedoariae, siet Santonici.
-

VRUCHTEN, FRUCTUS.

- A**lke kengi, Halicacabi, krieken van over
 zee.
 Amygdalae amarae, bittere amandelen.
 dulces, soete amandelen.

Anacardii, hertjes.

Baccae Ebuli, waterulierbesien.

Hederae, klimbessen.

Juniperi, enever, wagholtter bessen.

Lauri, bakelaar, lauwrierbessen.

Mezeraci, meseriboom bergpeper.

Myrti, Myrtilli, myrtiebessen.

Sambuci, ulierbessen.

Ribesiorum rubr., roo aalbessen, jemvers.

nigr., swarte aalbessen.

Berberorum, berberissen.

Cacaô, Chocolate boontjes.

Capita papaveris, mankoppen.

Capparis, Kappers.

Caricae, siet Ficus.

Carpobalsamum, balsemvrucht.

Caryophylli, nagelen, kruidnagels.

Cassia fistula, pypcassie.

Cerasa, ker/en.

Coccus Baphica, siet Grana kermes.

Coffi, coffiboontjes.

Colocinthis, quint appelen.

Corni, kornoeljen.

Cucumer asininum, esels komkommers.

wilde komkommers.

Dactili, dadels, dalen, palmvruchten.

Ficus, Caricae, vygen.

Fragae, aardbesien.

Gallae, galnoten.

Garyophulli plinii of Amomi, nagels van plin-

nus, ronde nagels.

Glandes, akers, ekers.

Grana kermes, of Coccus Baphica, *carinosyn*
bessen.

Jujubae, *juiuben, borstpruimen.*

Kermes Grana, *fiet Grana Kermes.*

Mespila immatura, *onrype mispels.*

Myrobalani Belliricae.

Chebulae.

Citrinae.

Emblicae.

Indicae of nigrae.

} *purgerende*
} *roo loop noten.*

Myrtilli, *fiet Myrti,*

Nuces avellanae, *hasennoten.*

Nuces Cerasorum, *kersepitten.*

Nuces Cupressi, *cupresnoten.*

Nuces Juglandium. *Walnoten, okkarnoten.*

Nuces Mespilorum, *mispelstoenen.*

Nux Moschata, Myristica, Unguentaria *not*
moschaat.

Nuces Persicorum, *persiksteenen.*

Nuces Pini, *pingelen.*

Nux Pistachia, *pistasjes.*

Nux Vomica, *kraanogen, braaknoten.*

Olivae, *olyven.*

Passulae Majores, of Uvae passae, *rosynen.*

minores, Corinthiacae, *krenten.*

Piper album, of Leucopiper, *witte peper.*

Piper Brasiliense, Achi, *br asilien peper.*

Piper longum, of Macropiper, *lange peper.*

Piper nigrum, Melanopiper *swarte peper.*

Poma acida, *zuere appels.*

Aurantia, *Orangie appels.*

Poma Chinenſia , ſinaas appels.

Citria, citroenen.

Cydonia , quee appels, queen.

Dulcia , ſoete appels.

Granata punica, granaat appels.

Immatura , onrype appels.

Mala , ſiet in Poma.

Mora nigra , moerbeſten.

Pruna brignolenſia , prunellen , pruimellen.

Pruna catharinæ , katrine pruimen.

Pruna damascena , pruimen van damascus.

Pruna gallica of rotunda , ronde pruimen.

Pruna ſilveſtria, ſtee pruimen.

Rubi idæi, brommelen , braamboiſen, hinnen
beſten.

Sebeſten , hoeſt pruimen.

Silliquæ dulces, Sint Jans brood.

Tamarindi, tamarinde.

Uvæ, druiven.

FARINÆ , MEEL.

A Myli, ſtyffel, ameldonk,

Fabarum , boonemeel.

Fœnugræci , Fenegriekmeel

Hordei , gerſtemeel.

Lupinorum , boksbonemeel.

Rad. althææ, meel van Heemſwortel.

Consolidæ maj. ſmeerwortelmeel.

30 *Van de vechtige Sappen.*
Sem. lini, lynzaadmeel.
Volatilis, stuifmeel.

V O G T I G E S A P P E N.

SUCCI LIQUIDI.

A Cetum, azyn, eek, eedik.
Agrestæ, Omphacium, verjuis.
Aurantiorum, oranje sap.
Berberorum, berberissen sap.
Citriorum, citroen sap.
Cydoniorum, queesap.
Fumariz, duivekervel sap.
Granatorum, granaatappel sap.
Limonum, limoen sap.
Oleum, Oly.
Omphacium, *siet* Agrestæ.
Rosarum pallidarum, roosen sap.
Vinum canarinum, canarien sek.
Gallicum, Fransche wyn.
Hispanicum, Spaansche wyn.
Mosellanicum, Moesel wyn.
Rhenanum, Rynse wyn.

UITGEDROOGDE SAPPEN, GOM-
MEN EN HARSTEN, SUCCI,
CONDENSATI, GUMMI
ET RESINÆ.

A Bfinthii vulg. Succus, *sap van alst.*

A Acacia Vera, *oprezt akacia.*

Aloë Socotorina, beste aloë.

Aloë Hepatica of Caballina, *paarde aloë.*

Ammoniacum, Gom ammoniak.

Amylum, *Styffel ameldonk.*

Affa faetida, duivelsdrek.

Bals. Peruvianum album, } peruvianse
nigrum. } balsam.

Bals. Copayvae, wondba!sem.

Bdellium.

Benzoinum, *benzoin.*

Bitumen judaicum, of Asfaltum, *jodelym.*

Caphura *en* Camphora, *campher*.

Colophonia, *spiegelbars.*

Elaterium, esels komkommer sap.

Eupatorii aq. succus, *boelkenskruid's sap.*

Euphorbium, sap van toortse van Peru.

Fuligo, roet.

Galbanum,

Ghitta jemou , *siet* Gutta Gamba.

Gluten, *lym.*

Glycyrrhizae succus, sap van zoethout.
gatyssisap, drop.

Gutta Gamandria, en

GuttaGamba, Chitta jemou, en

Gummi de Peru, gutte gom.

Gummi Animae.

Arabicum, arabise gom.

Carannae.

Ceraforum, kerse gom.

Copal.

Elemni, elemi.

Hederae, gom van klim.

Juniperi, of Sandaracha, sandrak.

Perficorum, gom van persikboomen.

Prunorum, gom van pruimen.

Tacamahaca.

Hypocistidis succus.

Lacca, Lak.

Ladanum en Labdanum.

Liquidambar, vloeibare amber.

Manna, manna, honingdauw.

Mastiche, mastik.

Myrrha myrre.

Olibanum, siet Thus.

Opium, turks heulsap.

Opobalsamum.

Opoponax.

Pix, pik.

Pixliquida, teer, tar.

Resina Abietina, denneboemen harst.

Citrina, geele harst.

Laricea, lorkenboomen harst.

Pini, rinsenharst, pynharst.

Terebinthinae, siet Resina citrina.

Saccharum album, witte Suiker.

Saccharum rubrum, *bruine Suyker*

cantum album, *witte kandy.*

rubrum, *bruine kandy.*

penidium, *dra-suyker, drolsuyker.*

Sagapenum.

Sandaracha arabum, *of gummi juniperinum.*

sandrak, jeneverharts.

Sanguis draconis, *drakebloed.*

Sarcocolla, *vleeslym.*

Scammonium, *scammoni.*

Styrax calamita.

liquida.

Succinum en carabe album. *witte* } *brandsteen.*

citrinum, *geele*

} *barnsteen.*

Tartarum rhenanum, *rynse*

rubrum, *roode*

} *wynsteen.*

Terebinthina vulgaris, *terpentyn.*

Veneta, venetse terpentyn.

Thus, Olibanum, *wierook.*

Tragacanthum, *gom dragant.*

DIEREN, DESSELS DEELEN EN
UYTWERPSELEN. ANIMALIA
EOREM PARTEM ET EXCRE-
MENTA.

A Deps Anatis, *vet van endvogel.*

Anguillæ,

Anseris,

Canis,

} *paling.*

} *gansen.*

} *honden.*

B 5

Cerv

Adeps

Cervi,

Felis,

Gallinæ,

Hominis,

Taxi of melis,

Urfi,

herten.

katten.

hoenders.

menschen.

dassen.

beeren.

Album græcum, witte klemei, honde kextels.

Angues, slangen.

Araneæ, spinnen.

Aselli, siet Millepedes.

Axungia porci, verkens reusel.

Bezoar Occidentalis, westindische besoär.

Orientalis, oostindische besoär.

Bufo, padde.

Butyrum, boter.

Cantharides, spaanse vliegen.

Caseus, kaas.

Castoreum, beverswyn.

Cera alba, wit wasch, maagden wasch.

Citrina of flava, geel wasch.

Cochleæ, slakken.

Cochinella, concenielje.

Cornu cervi, hertsboorn.

Rhinocerotis, rinoceroshoorn.

Cortices ovorum, eyerschillen.

Cranium Hominis violenta morte extincti,
menschen hoofdpan, die door ongeluk of ge-
welt schieelyk dood gebleven is.

Dens apri, wilde verkens tand.

Ebur, elponbeen.

Fel Tauri. stiere gal.

Hirci

- Hirci sanguis præparatus, *bokkenbloed*.
 Hirudines, *siet Sanguisugæ*.
 Ichthyocolla, *vistym, huisenblas*.
 Lac animalium, *melk*.
 Lapidés alellorum, *steenejes uit schelvischcof-*
den.
 Lumbrici terræ, *aardwormen*.
 Mandibulæ lucii piscis, *snoeks kakebeen en*.
 Medulla ossium, *beendermerg*.
 Mel album, *maagdenhoning, ongepynde ho-*
ning, witte honing.
 Mel flavum of citrinum, *bruine honing*.
 Millepedes, Afelli, *pissebedden, zeugen*.
 Moschus, *Muscus*.
 Mumia, *mumie, gebalsemt menschevleis*.
 Oculi cancri, *kreeftsoogen*.
 Ossa é corde cervi, *beentjes uit een harten*
hart.
 Ova, *eyeren*.
 Priapus cervi, *hertepees*.
 Ranæ, *kikvorschen*.
 Sanguisugæ of Hirudines, *bloedzuigers*.
 Sapo niger, *gemeene zeep*.
 Sapo venetus, *veneetse zeep*.
 Scincus, *minder krokadil*.
 Sepiæ os of Spuma maris, *zeeschuim*.
 Serici folliculi, *rouwe zyde*.
 Sevum hircinum, *bokketalk*.
 Ovium, *schaapetalk*.
 Sperma ceti, *walschor*.
 Ranarum, *kikkerschor*.
 Spodium ex ebore, *gebmand yvoor*.

Stercus capri , geite kente's.

Columbi, duive mist.

Equi, paarde mist.

Gallinæ, hoender mist.

Hominis, mensedrek.

Ovis, schaapskeutels.

Vaccæ, koemist.

Tela araneorum, spinneweb.

Testæ chamarum, haantjes Schulpen met
vooren.

Cochlearum, flekkehuisjes.

Concharum, mossel schulpen.

Ostrearum, oesterschulpen.

Tellinarum, haantjes Schulpen zonder
vooren.

Viperæ, viperflangen.

Ungula alcis, elandklauw.

Unicornu, eenhoorn.

Vulpes, vossen.

Zibetum, civet.

MINERALEN, METALEN, STEE-
NEN. MINERALIA, METALLA,
LAPIDES.

ÆRugo, viride æris, spaans groen.

Æs ustum, gebrand koper.

Alumen Rubrum, roode aluin.

Rupeum, gemeene aluin.

Plumeum, pluim aluin.

Alu.

Alumen Uilum, gebrande aluin.

Alabastrum, albafter.

Antimonium, Stibium, spiesglas.

Argentum foliaceum, bladzilver, gestage
zilver,

Vivum, Mercurius vivus, quik-
zilver, quik.

Asenicum Album, rottekruid.

Rubrum, Sandaracha graecorum,
rusgeel.

Auripigmentum, piment.

Aurum foliaceum, bladgoud, gestaegen goud.

Bolus armena, } armenische klei.

vulgaris, } gemeene kley.

alba, witte klei.

Borax, Chrysocolia, goudlym.

Calx viva, levende kalk.

Cerussa, cernis, loodwit.

Chalcites, gebrandt koperrooc.

Chalybs, staal.

Chrysocolia, si et Borax.

Cinnabaris, Vermiljoen.

Creta alba, kryt.

CrySTALLUS, krystal.

Ferrum, yfer.

Granatus, granaatsteen.

Hyacinthus, hyacintsteen, Iacint.

Lapis Armenius, armenisteen.

Calaminaris, Clementsteen, klem-
steen.

Haematites, bloedsteen.

Judaicus, Jodesteen.

Lapis Lazuli, *Lazuursteen.*

Nephriticus, *graveelsteen.*

Scissilis, *leyen, schaaften.*

Silicis, *keyen.*

Lithargyrium argenti, *zilverglit.*

auri, *goutgliit.*

Magnes, *magneetsteen, zeilsteen.*

Mercurius vivus, *siet Argentum vivum.*

Minium, *meni.*

Nihil album, *siet Pompholix.*

Nitrum, *siet Salpetrae.*

Osteocolla, *beenlym.*

Plumbum ustum, *gebrand loot.*

Pompholix of Nihil album.

niet, wit niet.

Rubinus, *robijnsteen.*

Rubrica, *rood aard.*

Sal. armoniacum, *armoniak sout.*

Gemmae, *gegraven sout.*

Petrae, Nitrum, *salpeter.*

Vulgare, *gemeen sout.*

Sandaracha graecorum, *siet Arcenicum ru-*

brum.

Saphyrus, *saphiersteen.*

Sardus, *sardixsteen.*

Scoria ferri, *hamerslag.*

Smaragdus, *smaragdsteen.*

Stibium, *siet Antimonium.*

Sublimatum, *sublimaat, opgeheue quik.*

Sulphur, *swavel, sulpher.*

Terra lemnia, *aard uit 't Eylant Lemnos.*

Sigillata, *gesegelde Turkse aarde.*

Topasius, *topaassteen*.

Tutia, Cadmia græcorum, *niet, oogniet*.

Vitriolum album, *wit koperroot, witte klernei*.

Anglicum, *engels koperroot*.

Cyprium, *cypers koperroot*.

Hungaricum, *ungers koperroot*.

Romanum, *Room's koperroot*.

Viride Æris, *siet Ærugo*.

Vitrum Antimonii, *antimoni glas*.

ZEEGEWASSEN, MARINA.

Ambra grisea, *amber grys*.

Blatta Byzantia, *ruikende nagel flekken-
huis, het deksel van de purperhoorn*.

Corallia alba, *witte koraal*.

Rubra, *rood koraal, bloed koraal*.

Corallina, *koraal mos*.

Margaritæ, Uniones, Perlæ, *paarlen*.

Mater Perlarum, *paarelmoer*.

Pumex, *Puimsteen, dryffsteen*.

Spongia, *spons*.

Wyse om eenige simpelen te vergaderen.

Het is behoorlyk, dat ider Apotheker
syn eigen tuin hebbe, om gedurig
de

de *Wortelen*, *Krniden* en *Bloemen*, volgens de voorschriften der Doctoren, verscht te gebruiken; want wy weten dat door het droogen de fynste deeltjes wegvliegen, en deseive van een anderen aard werden, als 't oogmerk des Doctors is: soo niet, sal men die ten minsten in sand zoeken te bewaren, voornamentlyk in den winter, ook willen zommige wortelen gansch geen droogte lyden, gelyk de *Radices Acetosa*, *Asparagi*, *Cichorei*, *Liliorum alborum*, *Pastinacae*, *Taraxaci*, &c. Derhalven moet men die noodsaakelyk in 't zand bewaren, en 't ware best dat men met alle die soo handelde, die hier te lande wassen: met sulks te doen, sou men de wormen en schimmel uit de laden houden.

Wat aangaat de tyd om die tot het droogen (wanneer men die juist wil drogen) uit te kiezen, agt ik die best wanneer het lof met geen bloemen, of zaad is opgeschooten, want anders al de sappigheit uit de Wertel is. 't Welk blykt uit hare stokkigheid, derhalven moet men die in de herfft, winter en lente uit d'aarde halen, wassen en schraapen; zyn zy dik, snyd men die in schyven, of zyn sy lang, spouwt men se in vieren, en men snydse in stukjes soo lang als een vinger, en men hangtse buiten de zont te droogen. Daar zyn ook wortelen die stokachtig zyn, als van *oude Venkel* en *Peterselie*, dese kneust men met een hamertjen tot de schil week werd, en men haalt het stokkige hart daar uit.

Want.

Want de stokkige herten zyn gansch onnut.

De vreemde wortelen , moet men soo versch sien te krygen als mogelyk is; de vermoldde en doorwormde moet men niet gebruiken , daar moet wel op gelet werden ; wanr de bedriegende Droogisten weten de worm steken weer toe te smeeren , en die quansuis wat op te pronken , waar door zy haar Ziel, de Kooper, Doctor en Zieke bedriegen. Hier over heeft *Dioscorides* in syn tyd al dapper weten te klagen. Daarom moet men een Apotheker liever wat duur betalen, en de beste waar hebben : dan weet een Doctor sekerder te gaan, een Apotheker vermeerdert syn naam daar mede, en de zieken werden haestiger geholpen.

De *basten* moeten van de vrugten afgeschilt werden , wanneer se ryp zyn , en aldus in de schaduwe gedroogt worden ; Maar de basten van de boomen zyn best in den Herfst, Winter en Lente te vergaderen.

De *kouten*, die hier te lande wassen , vergadert men, wanneer sy sonder bladen, vrugten en bloeyfels zyn , of indien sy niet ontbladeren, moet men die in de Herfst of vroege Lente vergaderen.

Alle *bladen* en kruyden sijn best te plukken , tegen dat deselve in de bloem gaan schieten , of wanneer sy nög in 't zaad niet geschooten zyn , want anders de jeugd uit de bladen is: ten sy de bladen laag wiesfen , als *Violaria*, *Bellis*, *Salvia*, *Sanicula* , en diergelyke.
Men

Men moet ook agt geven , dat men alle kruiden niet droogen kan , gelyk als *Taraxicum*, *Acetosa*, *Bellis*, *Lactuca*, *Sempervivum*, *Solanum*, *Cochlearia*, *Endivia*, *Nasturtium* &c. dese sal men altyd in zijn tuin groen houden , want gedroogt synde , blyven sy van haar kracht berooft. Want alle bladen , die een scherp of zuur zout , of veel waterigheid by sig hebben, verliezen het selve ; maar is 't dat daar eenige olyagtige, slymige of wrange en vaste souteeltjes by zyn, kunnen ze beter tegen het droogen, gelyk men siet in al de riekende bladen, van *Thym*, *Laurier*, *Hyssop*, *Majolein* &c. en in de slymige van *Heemst*, *Vio-len*, *Malve*, en diergelyke. Welkers deeltjes veel tacyer sijn , en by gevolg beter kunnen aan een hangen, als wel de andere , die ligt vervliegen.

De tyd van de bladen en kruiden te vergaderen is op den middag, wanneer de zonne helder schijnt, want zoose bedauwr, beregent, of vogtig waren , souden sy swart opdroogen. Afgeplukt synde, strooit men die op een solder, alwaarse in de schaduwe droogen moeten, strooyende die niet al te dik op malkander , anders verfstikt het kruid , en droogt niet alleen leelijk op , maar verliest zyn beste kracht.

De bloemen moeten op een helderen dag, voornamentlyk op den middag geplukt, en in de schaduw gedroogt werden , ten zy men daar terstond Conserven , Syropen of Wateren

teren van maakte. De roode Rosen laat men niet ten vollen open gaan, maar men pluktze af, wanneer die in't knoppen syn, en het rood sig buiten begint te vertoonen, welkers blaadjes afgeplukt werden, het gele afgesneden en gedroogt.

De vrugten moeten behoorlyk ryp zyn, eerſe afgeplukt werden, ten zy men die onryp gebruiken moeft, als *Okkernoten*, *Mispelen* en diergelyke, dewelke vergadert zynde in den oven, of ſoo het weſen kan, op een zolder gedroogt werden, daar het redelyk heet is. Want de Ovens droogen gemeenlyk al te ſterk, en maken om haar groote hitte, dat alle de vrugten uitdrogen.

De zaden vergadert men, wanneer ſy ryp zyn, en in haar huisjes rammelen, of willen afvallen, welke dan volkomen ryp zyn, of zoo die in vrugten beſlooten zyn, als *Queen*, *Comcommers* &c. moeten die ryp, en de zaden daar uit genomen zyude, zagtyes gedroogt worden.

TWEED E A F D E E L I N G .

*Van de Wateren en Azijnen ,
de Aquis & Acetis.*

Enkele neergedrupte Waters.

A Bfinthii.	Sambuci.
Acetosæ.	Tiliæ.
Artemisiæ.	Fumariæ.
Betonicæ.	Hederæ terrestris.
Boraginis.	Hyssopi.
Camomillæ.	Lactucæ.
Caprifolii	Levistici.
Cardui Benedicti.	Malvæ.
Chelidonii majoris.	Matricariæ.
Cichorei.	Melissæ.
Cochleariæ.	Menthae.
Euphragiæ.	Papaveris erratici.
Foeniculi.	Petroselini.
Florum caryophyllo-	Plantaginis
rum.	Portulacæ.
Fabarum.	Pulegii.
Lavendulæ.	Raphani rusticani.
Liliorum albo-	Rorismarini.
rum.	Rutæ.
Liliorum con-	Salviæ.
vallium.	Scordii.
Pæoniæ.	Solani.
Rosarum.	Spermatis ranarum.

Manier om de Wateren te distilleeren.

MEn neemt de kruiden, na datse op de volle middag geplukt zyn, en men stootse matig fyn in een mortier of vyfel, waar na men die in een distileerketel doet, totse omtrent half vol is. Hier roert men dan onder een weinig geest van bier, of tot yder pond kruiden, een dragme *Tartari*, dit laat men een dag of twee staan digeren, op dat de fyne deeltjes des te gereeder werden, om onder het distilleren over te vliegen.

Dese kan men beter uit haar eigen sap distilleren, welker water zeer kragtig is, of men doet by yder pond kruid een pinte nats, en men haalt dan van yder pond een muddetjen (dat is vyf oncen nat) af.

De Helm toegeluteert zynde met styffel, lynsaad meel, of tarwen meel, distilleert men sagtjes, op dat de ketel niet open berste, nog de kruiden aan branden. Zoo het te hard distilleert, giet men wat water in her vuur, en boven op den helm, 't welk terstond alle hitte uitdooft.

Aan de pyp van den helm, werd een ton gevoegt, door welke een tinne of lode slange loopt, de ton werd dan met kout water gevult, op dat het gedistilleerde water terstont zoude kouwt zyn, en niet door wafem vervliegen. Onder aan de ton is het recipient, of den ontfanger vast gemaakt, waneer 't daar in tappelings d'een druppel na d'ander drupt, is 't wel.

Wan-

Wanneer gy Venkelwater distilleert, is 't best dat gy daar een goed deel ongestooten Venkelzad by doet, want gestooten zynde, wil d'oli sig met het water niet mengen, en by gevolg sou men geen olie overkrygen. Dit Venkelzaad doet men daar by, om het water des te krachtiger te maken.

De bloemen zyn ook beter ongestooten gedistilleert, ten zy men die souden wilde, 't welk in de rosen beter is dan van versche gemaakt, want door het zouten, gesten de rozen beter, en de fyne deeltjes zyn dan bequaamer om over te vliegen. Deriekende waters zyn ook beter, wanneer sy een half jaar zyn gedistilleert geweest, dan dat sy vers zyn.

Wanneer men *Aqua Sprrmatis Ranarum* maakt, moet men de ketel maar een derde vullen, of anders heeft de ketel licht nood van overkoken.

Aqua Centauri Minoris, Graminis.

℞. Herb. cenraur. min. Vel
rad. graninis q. s.

GEstooten synde, giet'er water op, tot de hoogte van twee vingers hoog met een weinig souts, laatse soo eenige tyd digerereren, tot ze wat murg en goorachtig beginnen te werden, daar na distilleert men die in B. M. tot de helft van het water afgetrokken is.

Zyn beide bequaam voor de wormen en koorts.

Aqua

Aqua Cinamomi simplex.

R. Cinamomi, anderhalf pond.

Aquae hordei, agt pond.

De Kanneel van de sterkste soort, gestooten zynde, giet men daar het gese water op, en men distilleert soo lang, als het water wit is, want klaar werdende is 't slap.

't Versterkt het bioed, en doet de geesten weder verquikken, alleen, of in eenig vogt ingenomen.

Aqua Mellis.

R. Mellis q. s.

Laar het tiende deel van uw glazen of stenen kolf hier mede gevult werden, en distilleert in 't kokent bad. Wanneer de druppelen beginnen suur te werden, set men de kolf in 't zand, en het vuur vermeerderende, haalt men daareen tweede en derde vogt af. Om het opbruisen van den honing eenigfins te beletten, doet men daar wel wat zand by.

Dit water is bequaam om het uitvallende hair te doen wasschen, wanneer men de kale plekken daar mede wast. Het dient ook om wratten te verdryven, en om *Tinctura Corallorum* te maken.

Aqua alexipharmaca.

R. Okkernoten met de basten in de maand
van *Juni* vergaderd vier pond.

Herb. Cardui Benedicti.

Melissæ.

Rutæ.

Scabiosæ.

Scordii āā vier oncen.

Doet hier over een genoegzame quantiteit
wyn azyn, tot het twee of drie vingeren be-
doken is, eerst d'okkernoten en de kruiden
klein gestampt synde, laat het alsoo een week
of twee staan, en distilleert door de kolf in
't zand, tot het vogt, sonder aanbranden daar
afgetrokken is.

Dit water wort gebruikt in pest en heete
koortsen onder *Julapia* en *Sweetdrankjes* ge-
daan tot een half once. Het doet sweeten, en
dorsnyd alle swavelige en ziltige fenynen, de
zelve 't onderbrengende, of door sweeten
uitdriyvende.

Aqua ant epileptica.

R. Rad. Pæoniæ maris gedroogt een half pond,

Angelicæ,

Fraxinellæ,

Fol. origani cretici.

Rutæ,

Salviæ āā een once.

Flor. Pæoniæ maris,

Be

Betonicæ,
 Liliorum convallium,
 Rorismarini,
 Tiliæ, gedroogt,
 Sem. Ammios orientalis,
 Nigellæ *āā een half once.*
 Pœoniæ *twee oncen.*
 Cassiæ lignæ,
 Caryophyllorum,
 Cardamomi minoris,
 Nucis Moschatæ,
 Olei Vitrioli, *āā twee dragmen.*

Laat alles grof gestoten werden, giet daar over tien pond *Spiritus vini*, laatse agt dagen of langer in een toegestopte fles staan weeken, sijtse dan door een zift die wat nauw is, of door een doek, en bewaart het in een naauw gehalsde fles.

Dit water is bequaam in de vallende ziekte, als ook in eenige andere hersen-siektens, als hooftswymel, pyn in 't hoofd uit dikke flymige vogten, en diergelyke: 't is ook niet ondienstig in de kinderstuipen en koude maagziektens.

In oude personen geeft men het lepelwys, elders anders tot een once) onder gemengt. In de Kinderen doet men dat altyd onder eenig bequaam vogt tot twee drachmen en een half once.

Aqua Prophylactica.

R. Rad. Angelicæ,
 Zedoriæ, aa unc. unam.
 Petasitidis, unc. duas.
 Fol. Rutæ, unc. quatuor.
 Meliſſ. Scabios.
 Nuc Jugl. immat. conc. libr. duas.
 Pom. Citri rec. conc. libr. unam.
 Aceti Vini opt. libr. xii.

Distilleert na de konſt drie vierendeelen af,
 door de kolf in 't ſand.

Aqua anti-nephritica.

R. Rad. Raphani ſylveſtris vier onc.
 Glycyrrizæ,
 Ononidis,
 Petroſelini,
 Pimpinellæ aa twee oncen.
 Ligni Nephritici interioris,
 Saſſafras aa drie oncen.
 Fol. Hederæ terreſtr. M. vier.
 Ribefiorum nigrorum,
 Betonicæ,
 Cherefolii,
 Fragariæ aa M. twee.
 Sem. Fœniculi,
 Urticæ,
 Bacc. Alkekengi aa twee oncen.
 Juniperi een once.

Van de zamengestelde Wateren.

§r

Laat alles in half *Succus Hederae terrestris* en half reinsche wyn , soo veel tot de kruiden ruim bedoken zyn , dry dagen weiken. Distilleert dan na de Konst , het water digt bewarende.

Dit water dryft alle graveel af, gebruiken- de het enkel lepelwys , of tot een once of meer elders onder gemengt , men gebruikt het ook in *Stranguria* , *dysuria* , *urina ardente* en diergelyke.

Aqua antiparalytica.

R. Rad. falsæ parillæ.

Ligni Guajaci aa anderhalf pond.

Sassafras drie oncen.

Herb. Betonic.

Calaminthæ montanæ.

Chamedryos,

Chamæpytios.

Hyssopi,

Majoranæ,

Origani,

Prasii,

Primulæ veris,

Pulegii,

Rorismarini,

Salviæ,

Serpilli,

Thymi,

Flor. Calendulæ.

Stæchados aa M. unam.

C

Baccæ

Bacc Juniperi een once.

Laat dit alles drie dagen lang in goede *Spiritus vini* weiken, daar zoo veel op gietende tot het vier vingers daar boven op staat: distilleert dan door het glas, weikt dan het volgende in 't gedistilleerde vogt.

R. Rad. Costi amari,
 Pyrethri,
 Zingiberis,
 Sem Sinapi albi,
 Caryophyllorum,
 Piperis,
 Cinamomi,
 Styracis calamitae,
 Castorei, aa een dragme.

Distilleert weder door het glas na de konst, en bewaart het in een nauw toegeslooten glas.

Dit water werd innerlyk en uiterlyk voorgeschreven in de lamheid, geraaktheid, hooftswymel, koude hooftpyn, &c. Men giet het in 't oor voor ruifingen en doofheit; opgesnooven, is goed voor een *Coryza*, en *Odontalgia*. In de mond gehouden verdryft mede koude klieren, geronnen bloed &c. verdryft ook de winden; en sterkt een koude maag. Men gebruikt het innerlyk, en om syn sterkheit zelden alleen, en daarom mengt men een once of twee, in 't eene of 't andere vocht. Uiterlyk gebruikt men het ongemengt.

Aqua

Aqua Hysterica, Moerwater.

R. Rad Bryoniae gedroogt.

Bacc. Sambuci, die ryp zyn, en in een
matige warme Oven gedroogt,
van haar steeltjes gesuivert,
twee oncen.

Fol. Artemisiae,

Dictamnii creticae,

Matricariae,

Nepetae,

Ocimi,

Pulegii,

Sabinae in de schaduw gedroogt
aa unc. sem.

Cort. Arantiorum, het buitenste daar af
gedroogt unc. unam & sem.

Myrrhae,

Castorei, aa drach. tres.

Croci, drach. unam.

Gestampt zynde laatze agt dagen weiken,
in vier pond *spiritus vini*: zygtle dan door
een zeer nauwe zeef, en bewaart het in een
nauw glas.

Dit water gebruikt men in de vrouwe op-
stygingen, lepelwys, of elders anders onder
gemengt tot een half once en meer.

Aqua Theriacalis, & Spiritus.

Theriacalis Destillat.

R. Cort. Citriorum de buitenste gedroogde
geëligeert.

34 *Van de zamengestelde Wateren.*

Radicum petasitidis,
Rad. Glc yrrhizæ,
Pimpinellæ,
Tormentillæ aa twee oncen.
Angelicæ,
Dictamni Albæ,
Gentianæ,
Imperatoricæ,
Vincetoxici,
Zedoriæ,
Fol. Cardui Benedicti,
Rutæ,
Scabiosæ,
Scordii gedroogt aa een once.
Sem. Acetosæ,
Cardui Benedicti aa een half once.
Crocī Britannici twee drachmen.

Laat alles een grof poeder werden , en acht dagen weiken in twaalf pond *Spiritus vini*, in een wel toegestopte fles: giet het door een nauwe teems, en mengt daar by

Theriaca die oud is, drie oncen.

*Olei Sulphuris per campanam
destillati, drach. duas.*

Bewaart alles in een toegesloten fles. Wanneer dit water geditilleert werd is het *Spiritus Theriacalis*, en des te angenamer te gebruiken.

Het werd alleen lepelwys of elders anders onder gemengt, ingegeven, in koorts, pest, en alle quadaardige ziekten, winden,

ver-

verkoutheden , wormen , en diergelyke , en
doet fraaytjes sweeten.

Aqua Vita Composita.

R. Cinamomi drie oncen.

Santalorum omnium aa een dragme.

Rad. Caryophyllatae ,

Galangae ,

Zingiberis ,

Cort. Aurantiorum.

Citriorum , het buitenste gedroogt aa an-
derdehalf dragm.

Nucis Moschatae ,

Cardamomi minoris.

Macis aa drie drachmen.

Sem. Anisi ,

Dauci Cretici ,

Foeniculi dulcis ,

Ocimi aa anderhalf dragme.

Fol. Majoranae ,

Salviae ,

Saturejae aa een half once.

Flor. Caryophyllorum Fragrantium.

Rorismarini ,

Rosarum rubr. aa twee dragmen.

Stoot dit tot een grof poeder , welker
helst in drie pond Spiritus vini gewiekt
werde, agt dagen lang: 't welk men dan door

36 *Van de zamengeselde Wateren.*

een digte teems doorzygt. By de andere helpt doet men

Pulv. diamargariton frigidi,
diambrae aa *dry oncen.*

Laatse in gelyke quantiteit *Spiritus vini* weiken, en doorgeseygt werden als vooren; mengt daar dan by

Ambrae griseae,
Moschi, in een doekje gedaan aa *een half scrupel.*

Julapii rosacei *ses oncen.*

Giet het dan beide by elkander, en bewaardt het in een toegeslooten glas.

Het verquikt de geesten en het bloed, helpt alle ziekte uit koude en slym voortkomstig, als hooftpyn, swymeling, quade maag, winden, zurigheden en ziltigheden, walgen, braken, hik, &c.

Men geeft het alleen, of elders anders onder gemengt, lepelwys, tot een once en een half once.

Spir. Salis Ammoniaci.

R. Sal. Ammon.

Tartari, *elks even veel.*

Aq. Simpl. *q. s.*

Het water zy so veel, dat beyde de souden gesmolten werden, distilleert dan in het zand, door een glazen kolf, tot dat 'er geen reuk meer overkomt.

Het

Het tempert kragtig het suur, maakt verstoptheden los, dient tegen Scheurbuik, jigt, hertkloppingen, braken, walgen, graveel, droppelpis: tien of twaalf droppelen in een glaasjen Wyn gedaan, en gedronken. Wanneer men daaraan riekt, of de zieken onder de neus houdt, stilt het hoofdpyn, vallende ziekte, stuipen, apoplexien, slaepsiekten, en opstygingen, &c.

Aqua Vite Matthioli.

R. Cinam. *unc. unam.*
Zingib. *unc. sem.*
Santal. omnium, aa *drachm. sex.*
Caryophyll., Galang.
Nuc. Mosch., aa *dr. duas & sem.*
Macis, Cubeb. aa *drag. unam.*
Cardam. utriusque,
Sem. Melanthii: aa *dr. tres.*
Zedoariæ *unc. sem.*
Sem. Anisi, fœnic. dulc.,
Pastinac. Sylv., Ocimi,
Rad. Angel., Caryophyllat.,
Glycyrrhiz., Calami odor.
Fol. Sclarææ, Thymi, Menth.,
Calamint., Pulegii,
Amaraci, aa *drach. duas.*
Flor. Ros. rubr., Salv., Bugloss.,
Beton., Rorism., Stæchad.,
Borag., aa *drach. unam & sem.*

Cort. Citri,

Pulv. Diambri., Arom. Rosac.,
Diamoschi dulc., Diamargar.,
Diarrhod. Abbatis.

El. de Gemmis, aa dr. tres.

Stoot en snyd alles, en doet het in een glazen kolf, giet daar twaalf pond van de alderbeste brandewyn op, laat het veertien dagen weiken, en distilleert na de konst in B. M. By het gedistilleerde doet men dan twee dragm. reukend Sandelhout, Muscus en Amber Gryselx tien grein, dese hangt men in een poppen daar in; daar by gietende een pond Julapium Rosaceum: schommelt het te degen om, en laat het staan weiken. Dese beschryvinge is uyt *Matthiolus* zelfs genomen, alsoo de beschryvingen van andere niet te vertrouwen zyn.

Het beneemt alle verrottingen, en verlengt het leven; het versterkt de maag, en herkennen, scherpt het verstand en gesigt, en herstelt de geheugenisse; verquikt de geesten, verheugt het hert, geneest de hert kloppingen en bevingen, flauwten, swymelingen des hoofds; verdryft winden, versterkt de maag, verdryft kolyk, en moeder qualen, geeft de Stervende kragt. Men neemt het lepelwys, gemengt. Ook doet men wel een once by de Clysteren, tegens de buikpynen.

Sal Volatile Oleosum.

R. Rad. Galang. min., Acori.

Zedoar., Angelic.,

Ostrutii, aa dr. unam.

Ligni Aloës, Cinamomi,

Macis, Caryophyll.

Cort. Citri, Arantior. aa dr. duas.

Sem Carei, Coriandri,

Cardamomi, aa dr. duas & sem.

Alles gestooten en gesneden zynde, laat eenige dagen in een mingelen goede brandewyn weiken; doet daar by *Salis Tartari* en *Salis Armoniaci*, elx twee oncen, en distilleert in het sand in een kolf, tot dat de helft is afgekomen.

Men gebruykt het tegens de flauwten, verslymde maag, droefgeestigheid, winden, scheurbuik, jigt, heitkloppingen, walgen, braaken, hooftswymel, wormen, graaveel &c. Tempert saur, en beneemt de slym; in een Roemer wyn over tafel zoo veel droppelen gedaan, tot die komt van kleur te veranderen.

Elixir Proprietatis Paracelsi.

R. Aloës Lucidæ,

Mirrh. Croci, aa part eq.

Spir. vini q. s.

Giet daar soo veel Brandewyn op, tot

die daar dry vingeren breed opstaat , laat dit te zamen in het iand eenige dagen digeren, giet het klare af , drupt daar zoo veel *Sp. Sulph. per camp.* by tot het een weinig amper is.

Verwekt honger , dood wormen , verdryft koortsen , verteert slym , maakt den Buik week. Van tien tot twintig drop-
len, des ogtends of s'avonds, met eenig vogt ingenomen,

Van de

A Z Y N E N.

Acetum Calendulæ.

Lavendulæ.

Rosaceum.

Sambucinum.

Deze werden alle op een wyse gemaakt, als

R. De bloemen middelmatig gedroogt q. v.
Aceti vini q. s.

Tot een deel bloemen mag men wel vier deelen beste edik nemen: maar andere nemen tot een deel bloemen , agt deelen eek.

Doetse in een fles wel toegestopt , of in een ander verglaesde kan, en laatse in de heete Sonne somers veertig dagen of langer staan, wanneer de kragt uit de bloemen getrokken is , doet men die door een doek of teems , en men bewaartse tot het gebruik.

De

De *Acetum Calendula* werd meest in Pesttyden gebruikt. *Lavendula* en *Rosarum* om met natte doeken op het hoofd te leggen, rooskoeken te vervogtigen of onder voetpappen te mengen: Dese rosen eek mengt men ook onder Lavamenten, en *Empl. Diapalma*, om die de diffolveren en tegens eenige ontstekingen te gebruiken. *Sambucinum* gebruikt men tot het eigenste oogmerk, maar is ook bezonder in de roos, met natte doeken opgelegd.

Acetum Scilliticum.

R. Radicum scillæ (Zee - Ajuin) schilfert die in schubben, rijgtze aan een draatje, en laatse matig droogen , een pond,
Aceti vini agt pond.

Laatse als vooren in de zonne staan, doetse door, en bewaarise tot het gebruik

Zy verdunt alle slym in 't lichaam , somtyds tien of twintig droppels in bier gedaan, en gedronken.

DERDE AFDEELING.

Van de Syropen , Honing en Rob.

Syrupus Aceti.

R. Geklarificeerde Suiker, gekookt tot de dikte van Tabellen vier pond.

Giet en mengt hier by in een steenen pot
Aceti vini albi , twee pond,

Laat dit sonder koken tot een Syroop gebracht worden.

Het Suiker *Klarificeren* geschiet aldus: men neemt de Suiker, en men doet daar soo veel regenwater by, datze genoegzaam kan smelten; neemt dan tot yder pond Suiker twee hoender eyeren, doet daar de doiren uit, slaat het wit met een weinig van 't Suikermengsel of kooksel tot schuim, en giet het by uw Suiker, roert het ter degen om, en laat het eens louter opkoken; so sullen de gestremde deeltjes van 't ey, de vuiligheit van uw kooksel of Suiker met sig slepen, want die eenigfints met elkander vereenigen; dit giet men dan door een schoone wolle lap, die op een raam gespannen is, dan soo blyft alle vuiligheit daar in sitten; en het kooksel loopt klaar door. Dit werd in alle Syroopen gedaan, behalven wanneer sy purgeren. Item niet in de *Syrupus violarum, limorum &c.*

De wyze, om tot de dikte van Tabellen te komen, ziet hier na, alwaar wy van de Tabellen spreken.

Deze Syroop is selden in gebruik, maar is goed in gorgeldranken gedaan, wanneer de keel ontstekken is. Item is doorsnydende, en de verstopte ingewanden ontstoppende.

Merkt, dat men alle Syropen in Apozeemaas of Juleppen van xx. tot xxx. oncen, van een tot vier oncen gebruiken kan; in een mixtuur, van een half tot anderhalf en twee oncen. Voor een *Linctus* tot twee oncen alleen,

leen, of met andere gemengt. De purgerende Syropen geeft men alleen van een dragme tot een once in kinderen, indien 't nodig is, gemengt.

Syrupus succi Acetosa.

Necmt geklaarde Suiker, gezuivert als gezegt is, en in dikte van Tabellen gekookt vier pond, mengt daar onder in een steene pot sap van Suring, dat door nederfinken geklaart en doorgegoten is twee pond.

Laat dit sonder koken tot een Syroop gebracht werden.

Sy doorsnyd, verdryft de gal en koorfen, pest, beneemt de hitte der mond en ingewanden.

Syrupus agresta, of Syroop van verjuis.

R. Sacchari Clarificati tot een dikte van Tabellen gekookt vier pond.

Giet en mengt daar onder in eene steene pot, Verjuis dat versich geperst is, sonder sout daar by twee pond.

Roert dit met elkander om, en laat het sonder koken een Syroop werden.

Sy verslaat alle brand, en brengt alle swa-
veligheit, vlugge en vaste zoutigheit in 't
lighaam t'onder: en daarom goed in heete
koor-

koorsen, gal, pest, heete maag, dorst, bors, braken en innerlyke ontstekingen.

Op dezelve wyze maakt men ook:

Syrupus Cydoniorum.

Granatorum acidorum.

Limonum.

Merkt aan dat alle Syropen, welke zuur zyn, of vlugtig, of eenige schoone koleur hebben met geklaarde Suiker tot de dikre van Tabellen gekookt, moeten gemaakt werden, anders verliezen zy haar kragt en koleur. Als van de zuure zyn *Syrupus aceti, Acetosa, Agrestæ, Berberorum, Granatorum, Acidorum, Limonum, Citri*. Van de vlugge als *Syr. Cochlearia, Julapii Rosacei, Rubi Idei, Fragarum*, en diergelyke. Van de gekoleurde is *Syr. Violarum simplex*.

Syrupus Cochlearia.

R. Sacchari clarificati; tot een consistentie van Tabellen gekookt vier pond.

Aquæ Stillatitiæ Cochleariæ q. s. twee pond

Laat het sonder koken allenxkens al roerende tot een Syroop gebragt werden.

Men gebruikt dezelve in Scheurbuik, om in Dranken of Conserven te doen.

Julapium Rosaceum.

R. Sacchari clarificati, in consistentie van
Tabellen gekookt twee pond,
Mengt daar onder al roerende
Aquæ rosarum q. s.

Laat het al roerende sonder koken tot een
dunne Syroop gebragt werden.

Men gebruiktse in hartsterkingen en Julap-
pien, om de kragten wat te herstellen, en om
een goede geur te geven.

Syrupus violarum simplex.

R, Sacchari tot dikte van Tabellen ge-
kookt twee pond.

Giet daar by zoo veel infusie van verse
Violen als het genoeg is. 't Welk al roeren-
de zonder koken tot een Syroop gebracht
werd.

De wijze om de infusie te maken gaat al-
dus toe: men neemt de beste blauwste en
grootste violen, van welke men de blaauwste
blaatjes afplukt, dese stampt men fyn in een
steen mortier, over welke men soo veel
heet water giet als het genoeg is om de
Tinctuur uit te trekken; dit laat men soo
warmtjes sonder koken 24. uren staan toe-
gedekt, in een kom of andere verglaasde
nieuwe pot, dan perst men het uit door
een doek. Zoo de Tinctuur nog niet ge-
noeg uitgetrokken is, stamp men ze nog
eens, daar wat warm Water over gietende,
dit

dit laat men dan weder wat staan , en perst het uit. Giet dan deze laatste Tinctuur eerst by de Suiker, en daar na de blauwste , soo hebt gy een seer blauwe Syroop.

Op volgende wijze kan menze ook maken: Neemt de afgeplukte violen , stamp die fyn , perst daar het sap uit , 't geen overig is, stampt wederom met een weinig warm viole water , of bernagie water; laat het een tyd staan , perst dit weder uit , doet dit nog eens , soo hebt gy dry bysondere uitpersingen. Neemt dan de witste Brood-Suiker , want hoe witter hoe blauwer Syroop : stamp en sift die zeer fyn , giet by dese sijn gestampte Suiker uwe laatste Tinctuur , laat het wat warm werden op het vuur , op dat de Suiker smelte ; gesmolten zynde , giet daar de middelste Tinctuur by , altyd met een tinne lepel omroerende : als de Syroop nu begint kout te werden , sult gy 'er het sap, dat de hoogste Tinctuur heeft, onder roeren , soo hebt gy een schoone blaauwe Syroop. Laat dit heel kout worden, en doetse dan in flessen of kannetjes, en bewaartze in de kelder , of men begraaftze wel in d'aarde; hoe koelder die gehouden werd hoe beter , want by aldien hy in de winkels geset werd , wort hy paars, en krygt een leelyke smaak.

In plaats van Violen gebruiken sommige de pensen ofte *Viola tricolor* , 't welk niet quaad is. Maar dat men daar 't vergiftige

Indigo by doet, of die van kool-fop maken, is niet voor goed te keuren, gelyk sommige Apothekers dat zeer aardig weten te doen.

NB. Sommige drogen de groene huisjes, en gebruiken die in plaats van *Viole Bloemen* in de dranken, of zy maken daar haar *Oly* af, dog is niet goed, zynde de *Viole* *Blaadjes* van veel vlugger en ryper deelen, dan de agterste huisjens, ook zoo kan men de *oly* daar zoo blauw niet mede maken. Men kanze liefst bewaren om de *Syr. violarum compositus* te maken, want het voegt niet qualyk, dat men by de bladen de bloemen doet.

De gematigheit deser Syroop, segt men verkoelende te zyn, maar die eenige bloemen kauwt, sal wel eenige brandende scherpheit op de tong gewaar werden, die seker niet na de koude kant is. Men is van gevoelen, dat dese bloemen eenige fijne deeltjes hebben, trekkende na het *Sal armoniak*, en daarom niet quaad tegen de droogheit en sprouw der tong, want dese fijnigheit is doordringend, ontdoende al die taye en flymige vogten, ais ook in de koorfen onder de juleppen gedaan. Men schryftze toe de gal te tempereren en tegen te gaan.

Syrupus absinthii Compositus.

R. *Absinthii Romani* gedr. ses oncen.

Rosarum rubrarum twee oncen.

Spicae nardi indicæ drie drachmen.

Ge-

Gestooten zynde laatze vierentwintig uren
weiken in

Witte, oude en riekende wyn,

Gezuikert in Queesap *elks drie pond.*

Kooktze op een sagt vuurtjen tot op de helft,
doet e dan door een doek: mengt by het ge-
klaarificeerde doorsijtel.

Geschuimde honing, die tot een bequaa-
me dikte gekookt is

Witte Suiker, *elx een pond*

Kooktze wederom tot de dikte van een Sy-
roop.

Dese Syroop sterkt het bloed, en by ge-
volg de maag, lever en andere ingewanden;
maakt appetyt tot eten, dood de wormen,
verdryft de winden en pis, is ook goed in de
geelzuht, en verstoppingen, men mengtse in
eenige dranken tot een once meer of min,
sonder yets daar by te doen.

Syrupus althææ Fernelii.

R. Radicum althææ *twee oncen.*

Cicerum rubrorum *een once.*

Rad. Asparagi,

Glycyrrhizæ *rasæ,*

Graminis *aa een half once.*

Laat dese een uur met malkander in Re-
genwater opkoken, doet daar dan by

Uvarum passiarum van hare korrels ge-
zuivert een *half once.*

Sum-

Summitatum Althææ,
Herb Adianthi beide soorten,
Malvæ,
Parietariæ,
Pimpinellæ,
Plantaginis, *elks een hand vol.*

Seminum quatuor frigidorum majorum, minorum, geslooten, *elx dry drachmen.*

Laat dese wederom te samen een half uur koken, of tot ontrent een derde van het vogt verkookt is: doet het door een doek, daar by mengende vier pond witte poeder suiker, neemt dan het wit van dry hoender eyeren, slaat het tot schuim, mengt daar een weinig van uw kookzelby roert het dan alles onder een, laat het eens opkoken, giet het dan door een wolle lap, soo sal het vogt daar klaar doorlopen, welke gy tot een dikte van Syroop sult koken, 't welk gy met geduung wat in een kommetjen te gieten, ligtelyk oordeelen sult, wanneer het koud geworden is. Onder het koken van de Syroop, moet men gedurig het schuim afnemen.

Dese Syroop is openende ontrent alle ingewanden, dryft de etter en 't graveelig zand uit de nieren, stillt de pyn in de nieren, en bematigt de hitfige pis. Sy werd ook bequameelyk in de gelegenheden van 't bloedspuwen en andere borstqualen gebruikt.

Men mengt die onder de dranken van een
tot

tot twee of dry oncen , maar alleenig geeft men ze in tot een once.

Syrupus Artemisiae Fernelii.

R. Rad. Foeniculi,
Pæoniæ,
Rubiaë tinctorum , *elks een half once.*

Laat dese een weinig met elkander, gesto-
ten zynde, in een genoegsame quantiteit dun-
ne mee opkooken , doet dan daar by

Rad. Helenii, Iridis,
Levistici, *elks een half once.*

Herb. Artemisiae , *twee handen vol.*

Betonicae. Calaminth.

Chamaedryos. Chamaeipytt.

Hyssopi. Hyperici.

Majoranae. Matricar.

Melissae. Nepetae.

Origani. Prasii , Pulegii.

Sabinae , *elks een hand vol.*

Sem. An. si. Dauci.

Foeniculi , Nigellae ,

Ocimi , Petroselinii ,

Rutae , *elk dry drachmen.*

Alles wel gesneden en gestooten zynde ,
laatse met elkander vierentwintig uren wei-
ken , laat het dan eens sagtjes opkooken ,
giet het kooksel door een seef , doet daar
vyf pond witte poeder-suiker by , klarifi-
ceertse als vooren gesegt is, en kooktse tot
een

een Syroop ; onder het kookken sult gy daar een sakjen inhangen met een once Kaneel, en dry drachmen Spicae Indicae. De Syroop gekookt zynde , sult dat popjen ook in uw Syrooppot hangen.

Zy is bequaam om alle verstopheden t'ontdoen, welke uyt tave, dikke, en lymagtige vogten bestaan. Want sy doorsnyd. opend, en verdunt seer krachtig; is seer dienstig tot de moeder qualen , om de stonden te verwekken , of alle winden uit te doen losen.

De giste is als vooren.

Syrupus succi Betonicae.

Neemt dry pond sap van Betoni, dat door neersinken gesuivert is ; of men clarificeert het wel met wit van een ei : men kan het selve ook filtreren. Doet daar by anderhalf pond witte poedersuiker , eens opgekookt hebbende, gietse door een wollen lap, kookt-dan tot een Syroop, onder het koken moet men gedurig het schuim afnemen.

Sy werd gebruikt in de hooft en moeder-qualen : opent sagtelyk , is afvegende, en de stonden matig aflettende

Men gebruikt die in quantiteit als vooren.

Syrupus Boraginis.

Dese werd op de zelve wyse gemaakt, als

Syrupus

Syrupus Betonicae : dog sommige maken die uit de bloemen.

Sy heeft haar gebruik in dolle en fwaarmoedige luiden , en ichtynt te doen vervrolyken, hier uit komt het versje

Ik die hiet Bernagie,

Geef 't hert altyd couragie.

Zy is openende, het bloed zuiverende, alle verſwaktheden te gemoet komende, verdryft het hertbeven, hertkloppen , hertvangen en diergelyke.

De gifte is als vooren.

Syrupus Cardui Benedicti.

Dese werd gemaakt als vooren.

Zy is goed in quaataardige en pest-koortſen, als ook in alle andere koortſen , wederhoud alle bedervinge van vogten , verwekt ſweeten, dood de wormen, en ontdoet de geronnen *Lympha* in de zydewee.

De gifte is mede als vooren.

Syrupus Cichorei simplex.

Men maakt dese als de *Syrupus Betonicae*.

Zy maakt de buik week, ontdoet de verſtoptheden der lever, milt , ſcheil , doet de gal afſcheiden , is bequaam in alle koortſen, en ſtelt de brand in de nieren.

De gifte als vooren.

Van de Syropen.

Syrupus Scabiosa.

Dese maakt men als de vorige Syropen. In de borstqualen bevind men dese Syroop seer goed te zyn, voornamentlyk in de engborstigheid, zydewee, long ontsteking, bloedspuwen uit de long; suivert alle etter en dryft die uit.

De gifte is als vooren gesegt is.

Syrupus Botryos.

R. Herb. Botryos, *dry handen vol.*

Eryfimi,

Urticæ, *elks twee handen vol.*

Caulium rubrorum.

Tussilaginis, *elks anderhalve hand vol.*

Kookt dese in een genoegsame quantiteit waters, doet by het doorsygsel twee pond en een half witte poedersuiker, klarificeert het vogt met eyerwit, laat het door een wolle lap loopen, en kookt het tot een Syroop.

Zy is goed in alle gebreken der borst, als hoeft, engborstigheid, heesheid, bloed en etter spuwen.

Men gebruiktse voor een likking of in eenige borstdranken tot een once ofte twee.

Syrupus Byzantinus.

R. Succi Apii,

Intibi sativi, *ana twee pond.*

D

Bij

Buglossæ,

Lupuli, ana een pond.

Schuijmt dezelve door het koken, tot de sappen klaar werden, en kooktze dan zagtjes met dry pond suiker tot een Syroop.

Haar gebruik dient om alle verstoppingen weg te nemen, alle slym te verdunnen en uit te jagen, is goed in de geelzugt, verharding der lever en milt, is goed in waterzugt.

Men mengtse gemeenlyk tot een of twee oncen in een drank.

Syrupus capillorum Veneris.

Neemt versche *Capillus Veneris* vyf oncen, doorsnydse een weinig. Soethout, geschrabt en gestooten, twee oncen. Laatse samen 24 uren in warm water weiken, kooktse dan sagtjes een half uur lang: het doorsygsel door wit van een ei klaar gemaakt zynde, doet daar by vier pond witte poeder/suiker, en kooktse tot een Syroop.

Dit is een goede Syroop in de gelegentheden van de borst, neerdruppelingen in de long, hoeft, zydewee, als ook om alle ingewanden t'ontsluiten. Men gebruikt haar in een likking alleen, of met andere Syropen gemengt. Men mengt die in borstranken tot een en twee oncen.

Syrupus Cichorei cum Rhabarbaro.

R. Rad. apii , Asparagi,
 Faeniculi, *die versch zyn, elks twee*
 Herb. Cichorei, *(oncen,*
 Endiviae sativae,
 Taraxici, *elks twee handen vol.*
 Fumariae,
 Hepaticae *oft* Lichenis,
 Lactucae, Lupuli,
 Sonchi laevis, *elks een hand vol.*
 Capilli Veneris,
 Hordei integri, *elks anderhalf onse.*
 Fructuum Alkekengi.
 Glycyrrhizae rasae, *elks ses drachmen.*

Kookt dit in een genoegzame quantiteit waters, tot een derde versoden is, giet het door, doet daar by vier pond witte *poedersuiker*, klopt het met wit van een ei, en kookt het tot een Syroop.

Neemt onderwylen de beste *Rhabarber*, klein gesneden, vier oncen: *Spica nardi indica*, twee drachmen, weikt die 24 uren lang in een goed deel van het bovengeschreven kooksel, sygt het warmtjes door, en giet desselfs tinctuur by de Syroop, wanneer zy byna hoog genoeg gekookt is, en kookt die dan tot een behoorlyke dikte. Sommige nemen de *Spica* wel, en hangen die in een sakje in de Syroop, maar tot wat voordeel weet ik niet.

De Syroop is goed in alle galziektens, als buikloop, rodeloop, geelfugt, alle verstoppingen des levers, milts, scheils en andere deelen, cachexien en ongedaanheden; ze werd zeer nuttig in alle kinderziektens gebruikt, als ook tegen de wormen, braken, slym en diergelyke.

Men mengtse in dranken van een half once tot twee: in condita soo veel tot een bequame dikte genoeg is. Eerstgeboren kinderen geeft men ze tot een paplepeltyen of twee, wat ouder zynde van twee dragmen tot een half once, by welke men om een weinig te acuëren eenige greinen *Scammonii* mengt.

Syrupus Diacnicu.

R. Rad. Angelicae, Apii,

Asparagi,

Foeniculi, *versch.*

Glycyrrhizae aa een once.

Polypodii quercini *ander-*
half once.

Cort. Tamarisci, *een half once.*

Herb. Adianti, Buglossae.

Chamaedryos, Chamaepytios,

Hyssopi, Origani,

Scolopendrii,

Thymi aa een halve hand vol.

Cuscutae,

Fruct. Alkekengi aa een half once.

Uva-

Uvarum passarum *van hare korrels*

gezuivert twee oncen.

Sem. Cnici contusorum *vier oncen en een half.*

Anisi, Ammios,

Dauci,

Fœniculi, *aa een once.*

De wortels, kruiden en zaden, geklopt, gesneden en gestooten zynde, zult ge eerst de wortelen koken, daarna de onruikende kruiden, en op het laatste de ruikende; een derde van 't water verkookt zynde, sygt het kookzel door, doet daar by twee pond witte *poeder-suiker*, geklarificeert zynde, kookt het tot een Syroop. Onderwyl neemt men een gedeelte van 't bovengesehrevene kooksel, en men weekt daar 24 uren lang in.

R. Fol. sennæ mund. *vier oncen.*

Rhabarbari electi *anderhalf once.*

Agarici trochiscati *een half once.*

Zingiberis *een dragme.*

Des anderen daags drukt men dit weeksel sterk uit, eerst heet gemaakt zynde, en men doet het op het laatste by de Syroop, en kookt het selve met elkander tot een behoorlyke dikte.

Men gebruiktze in verouderde, dagelykze en derdendaagze koortsen, tot alle verstopheden, en slymigheden, waterfugt, en alle vogtige waterigheden, sy suivert alle ingewanden van hare vuiligheden.

Haar Dosis is als van de voorgaande Syroop gezegt is.

Syrupus Diacodii.

R. Caputum Papaveris albi sonder zaad ;
twintig ,

Siliquarum dulcium (dat is St. Jans
brood sonder zaad) drie oncen.

Rad. Althææ.

Glycyrrhizæ rasæ aa unc. duas.

Alles gesneden en gestooten zynde , kookte het in een genoegsame quantiteit waters , het zoethout op het laatste daar by doende anders verliest het zyn zoetigheid : door-gedaan zynde , doet daar anderhalf pond roode kandysuyker by , na gedane clarificatie kookt het dik als honing of tot een dikke Syroop.

Deze Syroop dient in alle hoest en long-ziektens gebruikt , voornamentlyk die des nagts daar van niet slapen kunnen : is seer dienstig voor kleine kinderen , zy verwekt ook eenigzints de slaap , en maakt een ruime borst.

Men gebruikte als een likking alleen , of met andere Syroopen gemengt : men doctse ook by de borstdranken.

De kinderen geeft men daar een paple-peltjen min of meer van in , na datze groot of klein zyn ; of men late daar van met een

een foethouts lepeltjen likken. In de dranken doet men die van een half tot twee oncen.

Syrupus Fumariae.

R. Rad. Polypodii quercini, twee oncen.

Herb. Absinthii Romani,

Cuscutae, Endiviae,

Scolopendrii,

Lupuli aa man. unam,

Epithymi anderhalf once.

Kookt het in genoegzaam water tot op de helft: doet by het doorsygsel

Succi Fumariae, anderhalf pond.

Boraginis,

Buglossae aa libr. sem.

Sacchari albi libr. quatuor.

Kookt alles tot een Syroop.

Zy suivert het bloed, en verdryft alle verbrande en siltige vogten uit het bloed: opent alle verstoppingen der ingewanden, verdryft de geelsugt, maakt de buik week, verdryft de schurftheit des huids.

De manier van gebruiken is als in de Syrupus Diacnicu gefegt is.

Syrupus Glycyrrhizae.

R. Rad. Glycyrrhizae rasae unc. duas.

D 4

Herb.

Herb. Tuffilag *man. quatuor.*
 Capilli veneris *unc. unam.*
 Hyssopi *unc. sem.*

Laat het te zamen 24 uuren in warm water weeten: kookt het dan een weinig, maar laat de geur van den Hyfop niet vervliegen, met te lang te koken.

Doet by het doorsijfsel, de beste geschuimde honing, witte poederzuiker, elks een pond, en kookt het sagjes tot een Syroop.

Men gebruiktse in alle gelegentheden van de borst en hoeft, zydewde, drogenhoeft, en diergelyke.

Men geeftse in een likking of borstdrank alleen, of met andere gemengt.

Syrupus Hyssopi.

R. Herb. Hyssopi gedroogt *anderhalf once.*
 Capilli veneris *drach. sex.*

Rad. Apii, Fœniculi,
 Petroselini *versch.*

Glyzyrrhizae rasae, *aa drach. decem.*

Jujubas.

Sebesten *aa dertig.*

Ficus Pingues.

Dactylos Pingues *aa tien.*

Uvarum passarnm, *van baare korrels*
gezuivert, anderhalf once.

Hordei mundati, *een half once.*

Sem.

Sem. Cydoneorum,

Malvæ, aa drie drachmen.

Kookt eerst de gerst met de Rad. apii. Petroselin. en Fœnic. wat gekookt hebbende, doet daar de vrugten in, en op het laatste de Hyfop. Maar trekt de slymige zaden alleen uit. Alles wel gekookt zynde doet het door: doet daar by drie pond witte poedersuiker, wel gekiarificeert zynde, mengt daar het klaare doorsygsel van de zaden by, en kookt het tot een Syroop.

Het gebruik en Dosis is als in de Syrupus Glycyrrhizæ gesegt is.

Syrupus Jujubinus.

R. Sujubas *sestig.*

Hordei Mundati,

Rad. Glycyrrhizæ rasæ,

Herb. Capillorum veneris, aa *unc. un.*

Flor. Violarum,

Sem. Malvæ, aa *drach. quinque.*

Cydoneorum, Lactucæ,

Melonum,

Papaveris albi, aa *drach. tres.*

Alles wel gekookt zynde, laat het een nagte te weeken staan, kookt het tot op de helft: doet by het doorsygsel twee pond witte poedersuiker, geklarificeert zynde, kookt het tot een Syroop.

De kragten en gebruik zyn als vooren.

*Syrupus Mentha.*R. Succ. Menthae. *libr. unam.*

Cydoncorum,

Granatorum acidorum, depura-
torum,Infusionis Rosarum rubr. *aa libr. sem.*

Sacchari albi,

Mellis dispumati, *aa libr. unam & sem.*Kookt het te samen tot een Syroop, doet
op het laatste daar een sakjen in metPulveris Diarrhodon Abbatis *unc. sem.*De Syroop gekookt zynde, hangt het selve
mede in de Syrooppot.Sy is dienstig in de koude maagqualen,
of braken, walgen, de hik, buikloop en
diergelyke.Men mengtse onder dranken, conserven
als anders, van een half oncetot een en twee
oncen.*Syrupus Myrtinus.*R. Bacc. Myrti *unc. duas & semis.*Mespilorum immaturorum *libr. sem.*Sem. Oxyacanthæ. *dat is Berberis.*Summach, *dat is;* Rhois obsonio-
rum,

Balaustiorum ,
Rofarum rubrarum ,
Santali rubri ,

albi , aa *unc. unam & sem.*

Gestooten en gefneden fynde , kookt alles in regenwater tot een derde verkookt is , doet by het doorsygfel vyf pond poedersuiker , geklarificeert zynde , giet op het laatste daar by

Succi Cydoneorum ,
Granatorum acidorum , depura-
tor , aa *libr. duas.*

Kookt alles fagtjes tot een Syroop.

Sy is bequaam in de bloedspuwing uit de long , allerlei buikvloed , neusbloeding , te groote stonden en kraamvloed , pisvloed , braken en diergelyke ; want dese Syroop is bequaam om te stoppen en de ingewanden te versterken.

De *Dosis* is als vooren.

Syrupus Papaveris albi.

R. Caputum papaveris albi , die ryp en ge-
droogt zyn met haar zaad , *unc. sem.*

Klein gefneden zynde , kooktse in een ge-
noegzaam deel water tot op de helft , laatse een nacht staan weeken , warm gemaakt zynde , doctse door een zeef , doet by het doorsygfel twee pond en een half witte poedersuiker , geklarificeert zynde , kookt het tot een Syroop.

Zy is goed in alle Catharren, en finkingen, als ook in de gelegentheden van de borst, hoeft, heese keel: ze stillt alle pyn en doet matig slapen.

De Dosis is als in de *Syrupus Diacodii*.

Syrupus Papaveris Erratici.

R. *Florum Papaveris Erratici, versch libræ tres (maar gedroogt zynde) libr. unam.*

Laat dese te samen in een goed deel warm regenwater weeken, tot alle de Tinctuur is uitgetrokken: persse sterk uit, doet daar by drie pond witte poedersuiker, geklarificeert synde, kooktse tot een Syroop.

Men geeftze in hete koortsen, zyde-wee, long-ontstekingen, scherpe zinkingen of neervloeyingen op de long, maag en darmontstekingen, verwekt ook eenigstints de slaap.

Men doetse in likkingen, juleppen en dranken van een half once tot twee oncen.

Syrupus Portulacæ.

R. *Succi Portulacæ, libr. unam.*

Bellidis, Fragariæ,

Lactucæ, Plantaginis,

Sempervivi medii,

Violaria, alle door neersinken gesui-

vert. aa unc. duas.

Sem. Cydoneorum drach. duas.

Maakt uit het Sem Cydoneorum met wat regenwater een slym. Doet by de sappen twe pondt witte poederfuiker, geklarificeert zynde, kooktse tot een Syroop, daar op het laatste by doendè de Mucilago.

Dese Syroop stilt eenigfints den dorst, indien men daar van likt, en is daarom bequaam in de sprouw en alle heete monden.

De Dosis is als boven.

Syrupus quinque Radicum.

R. Rad. Apii,

Asparagi,

Foeniculij,

Petroselinij,

Rusci, alle versch aa unc. quatuor.

Klein gestoten zynde, kooktse te samen in een goed deel regenwater, laatse een nagt weeken, warm doorgesegen zynde, mengt daar by vier pond witte poederfuiker, klarificeertse, en kooktse tot een Syroop.

Zy opend alle verstoptheden van het chyl, lever, milt, &c. en brengt een bequame gesting in het bloed.

In een drank en conserf geeft men die van een half once tot twee oncen.

Syrupus Rosarum Siccatarum.

Neemt een pond gedroogde roo rosen ,
laafte in warm water 24 uren lang wee-
ken , doet by het doorfygfel twee pond
witte poederfuiker , kookt het tot een Sy-
roop.

Sy ftelpt alle vloed , braken , en verfterkt
de loffe ingewanden , fuivert de innerlyke en
uiterlyke sweeringen , en heelt de ielve.

Het gebruik is als vooren.

Syrupus Rosarum solutivus.

Neemt infufie van verfche bleeke rosen ,
daar negen reifen verfe rosen fyn ingeweekt
geweeft. Of neemt drie pond verfe bleeke ro-
fen , giet daar een goed deel warm regenwa-
ter op , laafte een nagt ftaan weeken , warm
doorgefegen zynde , doet daar by vier pond
geklaarde fuiker , en kookt het tot een fyroop.
Of men neemt tot twee pond fap van bleeke
rosen drie pond fuiker , en men kookt het
tot een Syroop.

Sy is afvegende , openende , en verflagtende ,
dryft alle gal en flym fagtjes uit , en doet den
buik week maken.

Syrupus Rosarum solutivus cum Sena.

R. Fol. Senæ mundatorum unc. oſſo.

Sem.

Sem. Anisi.

Fœniculi dulcis aa unc. sem.

Laatse twee dagen lang in een infusie van bleeke rosen, als voren gesegt is, weeken, warm uitgedrukt zynde, doet daar twee pond witte poederfuiker by, en kookt het tot een Syroop.

Dese heeft de kragten als de vorige Syroop, dog sterker, doet niet alleen den buik week maken, maar purgeert sagtelyk van een half once tot twee oncen ingenomen; dese kan men ook wel met wat *Scammoneum* acuëren: men mengtse by de purgeerende dranken.

Syrupus Stæchadis.

R. Flor. Stæchadis unc. quatuor.

Herb. Betonicæ,

Calaminthæ,

Origani,

Thymi, aa anderhalf once.

Salviæ,

Flor. Rorismarini aa unc. sem.

Sem. Fœniculi,

Pæoniæ,

Rutæ aa drach. tres.

Alles klein gesneden zynde, laat het in een goed deel waters, toegedekt zynde, 24. uren weeken, kookt het op het laatste eens op, en doet by het doorsygsel witte poederfuiker, en witte geschuimde honing; elks twee pond, en kookt het tot een Syroop.

Is

Is goed in alle koude hersen-siektens; taije slym in eenige ingewanden: swakke maag, kraamp, lammigheid, hooftpyn, stuipen, valende siekte en diergelyke.

Dosis van een half tot een en twee oncen, alleen of elders anders onder gemengt.

Syrugus Symphyti Fernelii.

R. Rad. & Cymarum Semphyti majoris.

Herb. Bellidis cum toto, *elks drie deelen.*

Betonicæ,
Pimpinellæ,
Plantaginis,
Polygoni,
Scabiosæ.
Tussilaginis,

Flor. Rosarum rubrarum, *elks twee deelen.*

Alles klein gestooten synde, perst daar een sap uit, kookt het en schuymt het, doet by yder drie pond sap, twee pond en een half witte poeder-suiker, en kookt het tot een Syroop.

Sy wert gebruikt in het bloed en etter-spuwen uit de long, men gebruikte ook in de tering en alle innerlyke sweeringen om te suiveren en te heelen.

De *Dosis* is als vooren.

Syrupus Violarum Compositus.

Neemt vyf handen vol groene *Viole bladen*, kookte in een genoegzaam deel gersten water, doet daar by *Jujuben* en *Sebesten* van elks twintig, daar na *Sem. Cydoneorum* en *Malva*, elks seven drachmen. Wel gekookt hebbende, doet by het doorsyffel anderhalf pond witte *Poeder suiker*, en kookt het tot een Syroop.

Men befigtse in de zydewee, heete, hoeft, sprouw en drooge tonge: want zy is verkoelende en vogtig makende. Sy is ook dienstig in de heesheid, brandende Pis en nierfiekte. De gifte is als vooren.

Mel Mercurialis.

Neemt drie pond gesuivert *sap van Bengelkruid*, of *Mercurialis*, witte geschuimde honing vier pond, kookt het op een sag vuurtjen tot een Syroop.

Sy wert in klysteeren meest gemengt, zynde zeer afvagende, en de buyk los makende, dryvende alle galagtige en waterige vogten na buiten toe, suyvert ook de lyfmoeder, en maakt die tot het telen bequaam.

Van een half tot twee oncen doet mense in de klysteeren.

Mel Rorismarini.

Neemt de topjes van *Rosemaryn* met haar bloemen in de schaduw gedroogt, laatsse in warm water weeken, doet daar by drie pond witte geschuimde honing, kooktsse te samen tot een goede dikte, nog warm zynde, doetse door een doek, en bewaartsse.

Sy werd meest in klysteeren voorgeschreven, tegen de kolyk, en moeder pynen, als ook tegen de lammigheid die na de kolyk dikwils komt te volgen. Sy verdryft de winden en alle rauwe slym uit de darmen.

De giste is als vooren.

Mel Centaurii.

Haar manier van bereiden en giste is als vooren.

Zy is goed in verswore darmen en andere ettergateu om te suiveren, doet de ogen klaar sien, suivert de lyfmoeder, dood de wormen, stilt de kolyk, en maakt de buik week, alle gal en slym uitdryvende.

Mel Rosarum Adstringens.

Neemt versche roode Rosen, die nog niet volkomen open zyn, twee pond, of gedroogt zynde een pond, laar dese in water weeken,
tot

tot al de Tinctuur is uitgetrokken; doetse door een Seef, en mengt daarby *anderhalf pond* witte geschuimde honing, en kookt het tot de dikte van een Syroop.

In klysteeren gedaan, geneest de buikloop; en suivert de versworene darmen, als ook alle swerkingen, uiterlyk gebruikt. Men gorgelt daar mede, by gorgelwaters, gedaan tegen alle ontstekingen der keel, mond, en tandvlees; sterkt ook de losse maag en ingewanden.

De *Dosis* is als vooren.

Mel Rosarum Solutivum.

Neemt *infusie van bleike Rosen*, gemaakt als in de Syroop van Rosen gesegt is, *dry pond*. Geschuimde honing, *vier pond*. Kooktse tot de dikte van Syroop.

Sy is van kragten als de Syroop van bleike Rosen, en wert meest by de klysteeren gemengt.

Oxymel simplex.

Neemt geschuimde honing, soo veel gy begeert, smeltze op de warme asche in een verglaasde nieuwe pot, gesmolten zynde, doet daar soo veel *wyn edik* by, tot het sonder koken tot een Syroop werd.

Sy is seer goed om alle taye en slymige vogten te doorsnyden en dun te maken; alle

ver-

verstoppingen t'ondoen, sy dempt de woedende gal en swavel des bloeds; maar moet in alle lighamen die veel suur hebben niet gebruikt werden.

De Dosis van een half tot een en twee oncen, alleen of elders anders onder gemengt.

Oxymel Scilliticum.

Dese werd op de selfde wyse gemaakt als boven, alleen dat men in plaats van gemeenen edik *Acetum scilliticum* neemt.

Sy is dienstig tot alle slymige qualen in de hersenen, long, maag, darmen, en andere ingewanden, de gifte is als vooren.

Diamorum Nicolai.

Neemt sap van onrype *Moerbessen* en *Braambessen*, elks een pond, witte geschuimde honing anderhalf pond, kooktse tot een dikke Syroop.

Ze werd in alle keel en mond ontstekingen gebruikt, trekt samen, verkoelt de mond, en maakt de drooge tonge vogtig, men maakt daar likkingen van, of men mengtse by de gorgelwaters, van een half once tot twee oncen.

Gemeene Rob *Acacia* op Sap
van *Sleepruimen*.

Neemt soo veel onrype *sleepruimen*, als 't u beliest, kooktse in water totse sagt zyn, vryft dan de *Pulpa* ofte merg door een wyde zeef met een houte lepel, doet dan by yder pond van dese *Pulpa*, twee pond witte suiker, en kooktse tot de dikte van *Rob* of gelei.

Men gebruyktse in allerley buikloop; soo van boven als van onder in gegeven, stilt ook de stonden en kraamvloed: men mengt se ook onder de pleisters om op de maag en darmen te leggen, als ook tot het uithangen des darms, scheede en baarmoeder.

Rob. Berberorum.
Ribesiorum.

Neemt het sap van *Berberissen*, of van *Aalbessen* twee pond; witte poeder suiker een pond, kooktse te samen tot de dikte van een gelei of *Rob*: andere nemen de *Bessen* en de *Suiker* te gelyk, welke sy te samen op het vuur setten, welke tot een bequame dikte gekookt synde, door een doek gewrongen en bewaard werd.

Zy zyn beide alle gal, swavel en stikigheid t'onderbrengende, en verkoelen by gevolg, verslaan den dorst en verfrissen den mond, voornamentlyk in heete koortsen, heete gallige maag.

VIERDE AFDEELING.

Van de Confituuren en Conseruen.

CONFITUUREN.

Radices.
 Acori Vulgaris.
 Cichorei.
 Enulæ Campan.
 Eryngii.
 Satyrii.
 Scorzonæræ.
 Zingiberis.

Cortices.
 Arantiorum.
 Citrioum.

Caulis.
 Lactucæ.

Flores.
 Arantiorum.
 Citriorum.
Fructus.
 Berberis.
 Cerasa.
 Cerasa amarena.
 Myrobolani.
 Nuces Moschata.
 Juglandes.
 Ribesii.
 Caro & Miva Cydoniorum.

De wortels geschilt zynde en gesuivert werden, matig sagt gekookt, als ook de schillen van Orangien en Citroenen, item de Okkernoten, welke van binnen sagt moeten zyn, zoo datse gemakkelyk met een priem doorstoken werden: dese dan sagt gekookt zynde, werden op een Vergiettel gelegt, tot dat het water daar wat uitdrooge. Kout geworden zynde, giet men daar geklarificeerde Syroop op: dese laat men een dag of twee daar op staan, totse dun geworden is, welke men afgiet, en men weder tot hare behoorlyke dikte opkookt; dese kout geworden zynde, doet men als voren, weder opkokende en daar op gieten-
 de;

de; dit doet men zoo lange tot de Syroop zijn behoorlyke dikte blyft houden.

NB. De Okkernoten geschilt en gekookt zynde, werden met nagelen en kaneel doorgestookten.

De Kerfen en Krieken werden aldus geconfyt, men snyd de steeltjes eerst half af, en men wastse; dan soo neemt men tot vyf pond witte geclarificeerde Poedersuiker, die tot de dikte van tabbelen gemaakt is, agt pond kerfen, welke men daar sagtjens in laat koken, tot de suiker zijn redelyke dikte krygt: also doet men ook met de Berberissen, Aalbessen, Bloemen en diergelyke.

De Caro ofte *Miva Cydoneorum*, anders *Queenvleis* en Mermelade gesegt, wert aldus gemaakt:

Neemt de Queen, van hare klokhuisjes gesuivert zynde, snydse in vieren door; kooktse sagt, en vrytse door een zeef, of doet by ses pond gekookte Queen, vier pond suiker, kooktse te samen al roerende en stukken vryvende, tot een behoorlyke dikte, welke gy, heet sijnde, sult door een doek wringen, maar is 't dat gyse eerst hebt door een seef gevreven, kond gyse gemakkelyker in doosjes doen.

Passula Purgantes.

R. Fol. Senæ mundatorum *unc. octo.*

Sem. Fœniculi dulcis *unc. unam.*

Weiktse in bleike rosen infusie, gelyk in de

de Syroop van Rosen geschreeven is , een nacht lang ; settende die op de warme asche. Kooktse 's ogtens eens sagtjes op. Doet by anderhalf pond van het doorfygsel , anderhalf pond geklarificeerde witte suiker , met een pond krenten van hare vuiligheid wel gesuivert zynde , en kooktse tot een dikke Syroop.

Sy maken de hartlyvige een doorgang en houden den buik week : zyn aangenaam te gebruiken voor ryke en delikate luiden , als ook voor kinderen.

Men gebruikse van een half once tot twee oncen : is 't dat het al te soet is , kan men het met een weinig *spir. Sulphuris* rins maken.

CONSERVEN.

VAN BLOEMEN.

Betonicae.
Boraginis.
Calendulae.
Caryophyllorum.
Cichorei.
Euphrasiae.
Malvae
Nymphaeae.
Paeoniae.
Rosarum pallid.
 rubr.

Rorismarini.
Salviae.
Symphyti.
Violarum.

VAN KRUYDEN.

Abfinthii Romani.
 Vulgaris.
Acetosa.
Melissa.
Menthae.
Trifolii acetosi.

De Bloemen of Kruiden werden versck gestooten , eerst van hare steelen en ribben gesuivert sijnde : dese sijn genoeg gestoten sijnde , doet men by yder pond , indiens droog sijn , drie pond witte poeder-suiker ; maar indiens vogtig sijn , maar twee pond , de suiker daer ter degen onder gestoten zyn- de , werden in een pot tot het gebruyk be- waart.

Men gebruikt die alleen tot een drachme of meer , en in een bolus tot twee drachmen , in condita tot twee oncen.

Saccharum Perlatum.

Neemt witte brood-suiker een pond : doet daar soo veel rooswater by , dat de suiker bequame-lyk kan smelten , kookt deselve tot een dikte van tabellen , 't welk aldus geschied : als de suiker begint te spinnen , dat is , wan- neer gy daer een spatel in doet , en deselve uithalende daar een draad aan blyft hangen , soo moet gy een druppel op de verkeerde zyde van uw vysel laten druppen , welk so hard werdende totse knapt , hebt gy uw be- hoorlyke dikte , wagt u de zelve niet te hard te koken , want dan sou die branden en bruin werden.

Als gy nu dese dikte hebt , soo mengt daar een half once sijn geprepareerde *paarlen* on- der , en giet de suiker dan op een Marmer- steen uit tot koekjes of tabellen.

Men gebruikt dese suiker meest om te hartsterken, en werd daarom van een dragme tot een half once by de hartsterkende wateren gemengt.

Saccharum Althæa.

Neemt versch gestoten wortels van *Althæa* drie oncen, seer witte *broodsuiker*, die heel fijn gegreven is, een pond, mengt het met soo veel *Rosewater* tot dat gy daar een deeg uit kond maken, dat gy dan met een rol op een tafel kond uitrollen, en snyden daar vierkante stukjes af, en op een stoof sagtjes laten droogen.

Dese gebruikt men in de hete borst, wanneer daar hoeft is, en men kan daar somtyds eenige stukjes van uit de hand eten.

V Y F D E A F D E E L I N G.

Van de Purgerende Electuarien.

Benedictum Laxativum.

R. Rad. Turbith. die gomachtig is.

Efulæ præp. aa drach. decem.

Hermodactylorum,

Florum Rosarum rubrarum aa drachmas
quinque.

Rad. Acori, Galangæ.

Spi-

Spicæ Nardi Indicæ.

Zingiberis,

Macis, Caryophyllorum,

Piperis longi,

Sem. Apii, Asparagi,

Cardamomi minoris, Carei,

Fœniculi, Milii Solis,

Rusci, Saxifragiæ,

Salis gemmæ, aa *drach. unam.*

Dit alles fijn gestooten zynde, roert daat onder vyf drachmen fijn gevreven *Scammonium* met een drachme gestoten *Saffraan*, alles wel onder een gemengt zynde, neemt dan driemaal soo veel witte geschuimde honig als het poeder weegt, en mengt alles te degen onder een.

Men gebruikt dezelve zelden van boven, maer gemeenlyk in klyfsteeren; is goed van boven tot alle koude slymigheden, jicht, flerecyn, nieren, blaas en diergelyke. In klyfsteeren is die goed tégen kolyk, winden, graveel, blaaswee, in barensnood, en opstygingen.

Van boven geeft men die van een dragma tot twee en drie drachmen, maar van onder tot twee oncen.

Confectio Hamech.

R. Fol. Sennæ mund.

Rad. Polypodii quercini.

Rhabarbari electi.

Agarici albi, en

Pulpæ Colocyntidis in een doekjen gebonden.

Flor. Violarum.

Herb. Epithymi, aa *unc. duas.*

Abfinthii vulgaris,

Thymi aa *een once.*

Sem Anifi,

Fœniculi.

Rosarum rubrarum aa *unc. sem.*

Laat deze dingen 24 uren weiken in een goed deel wei: doet by het doorfygfel

Gefuivert sap van Duivekervel.

Sacchari albi aa *libr. unam & sem.*

Kookt die tot de dikte van honig, roert dan daar onder.

Pulpæ Cassiæ fistulæ,

Prunorum

Tamarindorum,

Mannæ Calabrinæ, aa *unc. unam & sem.*

De Manna dient eerst in wat water gesmolten en doorgedaan. Dit moet soo lange uitgewasemt werden, en met een houte stamper geroert, tot dat een weinig met een mes opgenomen en kout geworden synde, daar niet meer van afloope; byna koutzynde roert de volgende poederen daar onder.

R. Fol. Senæ mund.

Rhabarbari electi aa *unc. unam.*

Scammonii præpar. *unc. unam & sem.*

Sem.

Sem. Fumariae,

Anisi,

Spicae Nardi Indicae aa *drach. duas.*

De Scammoni moet alleen gevreven werden en daar na met de andere poeders gemengt: merkt dat gy de poeders daar niet te heet moet by doen, of de *Scammonium* komt ligt te stollen.

Sy dryft alle gallige, siltige, suure en slymige vogten door het purgeren, van onderen af; wert veel in de melancholie en swartgallige luiden gebruikt, als ook in sehurft, jeukfel, laseri, kanker, dauw worm, hairwurm, de derdendaagse koorts en diergelyke: van een half drachme tot twee drachmen, en tot een half once in sterke luiden.

Diacarthamum.

Stoot het zaad van *Carthamus* grof, en sift het door een grove sift, soo krygt gy het merg uit dit zaad.

R. Het merg van *Carthamus* zaad.

Turbith (die gomachtig is) aa *unc. unam*
Hermodactylorum.

Glycyrrhizae rasae aa *unc. sem.*

Zingiberis,

Cinamomi, aa *drach. duas.*

Dit alles sijn gestoten zynde, roert daar onder een half once sijn gevreven *Scammonii preparati.*

Neemt dan een pond witte poedersuiker,
 E 3 smelt

smelt die in *Queepeeren zap*, doet daar by uitgelesen *manna* en *honing van Rosen*, elks een once, doorgedaan zynde. kookt het tot een dikke Syroop, welke gy laat verkoe-len; byna kout zynde roert daar de boven-geschreven poeders in, so hebt gy een *Electua-rium*.

Het dryft de gal, slymigheid en water uit, werd gebruikt in 't podagra, lamheid, hooftpyn en diergelyke; van een tot drie en vier drachmen, doet wel purgeren.

Diacatholicon.

R. Rad. Polypodii querni *unc. quat.*

Sem. Fœniculi *drach. sex.*

Kooktse in een goed deel regenwater, en laatse een nacht weiken, doet by het door-gesegen vogt, twee pond witte poeder-suiker, doorgegoten zynde, kookt het tot een Sy-roop, daar onder mengende.

Pulpae Cassiae *fist.*

Tamarindorum, aa *unc. duas.*

Roert dese op een sagt vuurtjen met el-kander zo lang om, tot 'er een bekwame dikte is, gelyk in de *Confectio Hamech* ge-segt is, roert dan het volgende poeder daar onder.

R. Fol. Senae mund. *unc. duas.*

Rhabarbari electi.

Mechoacannae, die niet wormstekig is,

aa *unc. unam.*

Sem-

Sem. Anifi, *unc. sem.*

Quator. frig. major mund.

Rad. Glycyrrhizæ.

Flor. Violarum aa *drach. duas.*

M. F. Electuarium.

Merkt dat men de vier koude faden grofjes moet flooten, en door een groove sift fitten, dan fo krygt men de *pulpa*.

Dit is een fagt laxerend Electuarium, is goed voor gallige, flymige en verftopte luyden, om dagelyks open lyf te houden, het zuivert met een woort alle vuile vochten uit.

Men geeft het van een drachma tot een half once.

Diaphanicon.

Neemt een goed deel *Dadels*, ftiivertfe van haar fteenen en witte vliezen, laatfe in azyn weiken en koken, fagt zynde moet men die door een feef vryven, defe tot een goede dikte uitgewafemt zynde, neem: men daar van een pond.

Gepeide *Amandelen* met roofewater, geflooten en door een sift gevreven, drie oncen, onder een gemengt en geroert zynde, doet daar by twee pond witte gefchuimde *honig*, laatfe met elkander uitwafemen tot een dikte als voren gefegt is, kout geworden zynde, firooit daar de volgende poeders by:

R. Turbit *unc. quatuor.*
 Zingiberis, Galangæ,
 Ligni Aloës, Macis,
 Cinamomi,
 Fol. Rutæ, gedroogt.
 Piperis nigri,
 Sem Fœnicli,

Dauci aa *drach. duas.*

Alles fyn gestooten zynde, mengt daar onder anderhalf once geprepareerde *Scammonium*, en roert het met het bovenste onder de honig.

Het dryft de slym, water en gal uit, sterkt de maag en ingewanden, beneemt de opblasingen en winden derselver.

Dosis van een drachme tot een half once, maer in klysteeren tot twee oncen.

Diaprunum Solutivum.

Neemt de *Pulpa* van ronde *Pruimen*, een pond, van *Tamarinde* en *Cassie fist.*, in het Pruimsop gesmolten, elks twee oncen, geklarificeerde *suiker*, twee pond: dampst dit met elkander uit tot een bequame dikte, als vooren gesegt is, en strooit 'er dan de volgende poeders onder.

R. Rhabarbari, *unc. unam.*

Cinamomi, *unc. sem.*

Flor. Violarum.

Rosarum rubrarum.

Sem. Cucumeris, (*het merg daar uit.*)

Por-

Portulacæ,

Succi Glycyrrhizæ, aa *drach. duas.*

Santali citrini,

Tragacanthi, aa *drach. unam.*

Dit alles fyn gestoten zynde, roert daar onder twee oncen fyn gevreven *Scammonie* en roert het onder het bovengescrevene mengsel, als het byna kout is.

Het doet de gal uit purgeren van een dragme tot een half once, maar in klysteeren tot twee oncen.

Hiera Diacolosynthidos.

R. Pulpæ Colocynthidis,

Agarici,

Chamædryos,

Marrubii,

Stæchadis Arabicæ, aa *dr. decem,*

Opopanax.

Sagapeni,

Aristolochiæ rotundæ,

Sem. Petroselini,

Piperis albi, aa *drach. quinque.*

Cinamomi,

Spicæ Nardi Indicæ,

Polii,

Croci,

Myrrhæ, aa *unc. sem.*

Alles tot een Poeder gestooten zynde, mengt het onder drie pont witte honing, die eerst wel geschuimt en tot een behoorlyke dikte gekookt is.

By aldien de gommen te week zyn om te stampen , dissolveert men die in wat azyn en men kookte tot de dikte van honing , welke warm onder de honig geroert werden , wanneer die half kout is.

Zy is alle vogten uitsuiverende , dood de wormen , en ontdoet de verstopheden : van onder ingeschoten verdryft de wormen , en doet de vrucht afgaan.

De Dosis als vooren.

Hiera Picra Galeni.

Neemt fyn gevreven *Aloës Socotorina* , een pond en een half once , dat is hondert drachmen.

Cinamomi ,

Ligni aloës ,

Rad. Asari ,

Spicæ Nardi Indicæ ,

Croci ,

Mastiches , aa drach. sex.

Dit alles tot poeder gebracht zynde , roert die onder drie pond en vyf oncen witte honig , die geschuimt is , en tot een behoorlyke dikte gekookt.

F. S. A. Electuarium.

Sommige koken wel de *Aloë* een weinig onder den honig , dat niet quaad is.

Dit Electuarie gebruikt men tegen alle
maag

maagqualent, wormen, hartlyvige, en om
stonden te suyveren.

De gifte als boven.

Lenitivum.

R. Uvarum passarum, van bare korrels ge-
zuivert. unc. duas.

Herb. Mercurialis, Manip. tres,
Capilli veneris versch.

Flor. Violarum,

Hordei mundati, aa man. unam.

Sem. Foeniculi,

Rad. Glycyrrhizæ rasæ, aa unc. sem.
Polypodii querni versch.

Fol. Senæ mund. aa unc. duas.

Jujubas.

Sebesten aa viginti.

Prunorum.

Tamarindorum aa unc. unam.

Dit alles behoorlyk gekookt en geweikt
hebbende, zygt het door, doet daar by een
pond witte suiker, en een half pond witte
geschuimde honig, tot een Syroop gekookt
zynde, roert daar onder.

Pulpæ Cassiæ fistulæ,

Tamarindorum,

Prunorum, aa unc. quatuor.

Dit tot een behoorlyke dikte (als vooren
gesegt is) uitgerookt zynde, mengt daar on-
der poeder van

Fol. Sennæ mund. unc. tres & sem.

Sem. Anifi drach tres.

M. F. Electuarium.

Het gebruik en gifte is als in de *Diacatholicum*.

Succi Rosarum met en zonder Scammonie.

Neemt gesuivert sap van *versche Rosen* en witte poedersuiker, elks anderhalf pond, kooktse tot een Syroop, en byna kout geworden zynde, doet daar op het laatste in.

Scammonii præpar. *unc. unam & sem.*

Santalorum albi,

rubri,

citrini.

Cinamomi aa *drach. duas.*

Alles fyn gevreven zynde, roertse onder een, en mengtse by de vorige Syroop.

De kragten en giften zyn mede als de *Diacarthamum* en *Diaprunum*.

SESDE AFDEELING.

Van de Antidoten en Opiaten.

Theriaca Andromachi Senioris.

Rad. Iridis Florentinæ, *unc. unam & sem.*

Costi odorati,

Pentaphylli,

Rhapontici, *ofte* Rhabarbari.

Zin-

- Zingiberis aa drach. sex.
 Gentianæ,
 Acori die hier te lande wast.
 Meu athamantici.
 Phu of Valerianæ, aa unc. sem.)
 Aristolochiæ tenuis drach. duas.
 Agarici albi & levis,
 Cinamomi aa unc. unam & sem.
 Cassiæ ligneæ drach. sex.
 Pol. Scordii Cretici, of de hierlandse, unc.
 unam & sem.
 Dictamni Creticæ.
 Calaminthæ montanæ.
 Marrubii,
 Schaenanthi, aa drach. sex.
 Chamaedryos.
 Chamaeipyrios,
 Lauri, voor Malabattrum.
 Polii Montani albi, aa unc. sem.
 Piperis albi,
 nigri, aa drach. sex.
 longi, unc. tres.
 Bacc. Juniperi, versch, voor Caropobalsamum,
 Caryophylli plinii voor Amomum aa
 unc. sem.
 Flor. Rosarum rubr. unc. un. & sem.
 Crocii Britannici,
 Stæch Arabicæ aa drach. sex.
 Centaurii minoris dr. duas.
 Sem. Buniadis ofte Napi, unc. unam.
 & sem.

Petros. Maced. veri *drach. sex.*
 Ammios,
 Anisi,
 Cardamomi minoris,
 Fœniculi,
 Hyperici,
 Seselios Masfiliensis,
 Thlaspios aa *unc. sem.*
 Dauci cretici, *drach. duas.*
 Spicæ Nardi Ind. *drach. sex.*
 Celticæ *unc. sem.*
 Opii præparati, *unc. tres.*
 Succī Glycyrrhizæ, *unc. unam & sem.*
 Hypocystidis,
 Acaciæ,
 Styracis calamitæ sinceræ,
 Gummi Arabici Vermiculati,
 Sagapeni, aa *unc. sem.*
 Opopanacis,
 Galbani,
 Bituminis Judaici, aa *drach. duas.*
 Myrrhæ,
 Terebinth. Cypriæ, aa *dr. sex.*
 Boli Armen. ver, voor Terra Lemnia,
 Chalcitidis, gebrand tot de as grauw
 word, aa *unc. sem.*
 Castorei, *drach. duas.*
 Gleī Nucis Moschatæ expr. voor Opabal-
 samum, *unc. unam & sem.*
 Trochisc, Scillitici, *unc. sex.*
 Viperini.
 Magmatis hedychroi, aa *unc. tres.*

Vini Canari generosi q. s.

Mellis Narbonensis , driemaal soo veel
als het gewigt van het bovengeschre-
vene bedraagt.

De honing wel geschuimt zynde , en haar
dikte hebbende , roert men daar onder de
olie van Note Moscaten , welke daar in door
de warmte komt te smelten ; daar na de fyn
gevreven *Chalcitis* ; ten derde neemt men de
Opium , *Succus Glycyrrhizæ* , *Hypocystidis* en
Acaciæ , in de Canarie wyn gesmolten , en
tot een bequame dikte uitgerookt zynde
werd dan mede al warm onder de honig ge-
roert. Ten vierden , smelt men ook de *Opo-
panax* , *Galbanum* , *Myrrha* en *Sagapenum* met
de selfde wyn gesuivert , en tot haar bequa-
me dikte gekookt zynde , so mengt men daar
de Cyperse terpentyn onder , hier schept men
dan een lepel of twee honig by , om wel on-
der een te mengen : welke dan op het laatste
onder de honig geroert werd , wanneer die
nog ruim lauw is , anders schiften de Gom-
men. Dit gedaan zynde werden d'andere
poederen daar allenkskens onder geroert ,
welk de *Theriaka* is.

De Theriakel is een goed middel om te
doen sweten , voornamentlyk in koude ge-
breken , is seer pynstillende en windbreken-
de , bequaam tegen alle fenynige pest en be-
smette logt , verwarmt de maagen d'ingewan-
den , stillt het kolyk van onder en van boven
ingegeven. Uiterlyk is sy zeer discutierende.
Van

Van een half scrupel tot vier scrupels wertse gemeenlyk gebruikt: maer d'eerstgebooren en jonge kinderen, geeft men die by greinen in.

Wyl dezelve van de Drogiften en land Apothekers so seer vervalst werd, werd hy van de voorfigtige Doctoren so seer niet meer voorgeschreven; want de Drogiften doen 'er al te veel honig by, of sy makense uit onnutte kruiden, daerom moet elk Apotheker die selfs maken. Ook behoeft men sulke opeuse *Theriaca* niet te hebben, vermids men met weiniger ingredienten doen kan 't geen alle de *Theriaken* kunnen doen.

Mithridatium Damocratis.

R. Rad. Costi odorati *unc. unam.*

Gentianae *drach. quinque.*

Acori veri,

Afari,

Phu, of Valerianae *aa drach.*

tres.

Meu Athamantici, *dr. duas & sem.*

Zingiberis,

Cinamomi, *aa drach. septem.*

Fol. Lauri voor Malabathrum,

Schaenanthi *aa unc. unam.*

Polii montani albi.

Scordii Cretici, of de hierlandse, *aa*

drach. septem.

Dic-

Dictamni Creticae *drach. quinque.*

Flor. Croci Britann. *drach. decem.*

Staechadis Arabicae, *unc. unam.*

Rosarum rubr. *dr. quinq.*

Agarici albi & levis,

Spicae Nardi Indicae *aa drach. decem.*

Celticae *drach. quinque.*

Racc. Juniperi voor Carpobalsamum,

Piperis albi *aa drach. septem.*

longi *unc. unam.*

Sem. Thlaspios, *drach. decem.*

Seselios Massiliensis *unc. unam.*

Dauci Cretici *drach. septem.*

Petroselini Macedonici veri.

Cardamomi minoris.

Foeniculi *aa drach. quinque.*

Anisi *dr. tres.*

Hyperici *dr. duas & sem.*

Myrrhae electae,

Thuris Masculi *aa drach. decem.*

Styracis calamitae sincerae,

Galbani,

Opopanax, *aa unc. unam.*

Sagapeni *dr. tres.*

Olei Nucis Moschatae expressi voor Opo-
balsamum,

Succi Hypocystidis *aa unc. unam.*

Acaciae, *drach. duas & sem.*

Bdellii, *drach. septem.*

Gummi Arabici vermiculati,

Opii praeparati *aa drach. quinque.*

Castorei *unc. unam.*

Ventris Scinci, *drach. duas & sem.*

Troch. Cypheos, *drach. septem.*

Vini Canarini generosi, q. s.

Mellis Narbonensis, *driemaal so veel als het
bovengeschrevene weegt.*

De wyse van maken, kragten en gifte zyn al
de selfde, als in de Theriaca gesegt zyn, alleen
dat men dese meer aan de Vrouwen geeft.

Diascordium Fracastorii.

R. Rad. Zingiberis, *drach. duas.*

Bistortae,

Gentianae,

Tormentillae,

Cinamomi,

Cassiae Ligneae,

Fol. Dictamni Creticae, *aa unc. sem.*

Scordii ficc.

Flor. Rosar. rubr. *unc. unam.*

Piperis longi,

Sem. Acetosae,

Styracis calamitae,

Galbani,

Gummi Arabici vermiculati, *aa unc. sem.*

Opii depurati, *drach. duas.*

Boli Armenae verae, *unc. duas.*

Vini generosi Canarini q. s.

Mellis despumati albi *lib. tres.*

M. F. s. a Opiatum.

De Galbanum en Styrax werd met Canary
wyn

wyn gefmolten, en tot een behoorlyke dikte gekookt, alfoo doet men ook met de *Opium*. De honig dan nog warm zynde, werd daar den *Opium* onder geroert, en nog ruym lauw zynde, de andere gommen, onder welke eerst een weinig honing is geroert, op datze foo ligt niet fouden fchiften: daar na roert men daar de overige Poederen onder.

Dese is foo heet niet om te doen fweeten als de Theriakel of Mithridaat, en wert minder vervalft, en kan in de zelfde gelegentheden gebeficht werden.

De *Dosis* is ook de zelfde, maer de eerstgeboren kinderen geeft men die by greinen in.

Theriaca Diatefferon Mesuae.

R. Rad. Aristolochiae rotundae,

Gentianae,

Bacc. Lauri,

Myrrhae, aa *unc. duas.*

Mellis despumati *libr. duas.*

M. F. Electuarium.

De Myrrha wert alleen gevreven en onder d'andere poeders gemengt, en onder de honig geroert.

Is een goed middel voor een verkoude maag, breekt koorts, de winden, en bevordert de stonden en het baren.

De *Dosis* van een half drachme en vier scrupels.

Confectio Alkermes.

R. Syrupi granorum Kermetes van Mompe-
liers of Lion, libr. duas & sem.

Warm gemaakt zynde, doet daer by
Ambræ griseæ, klein gesneden drach. duas.
De Amber gesmolten zynde, strooit daar in
de volgende Poederen.

Ligni Aloës,

Cinamomi, aa drach. sex.

Lap. Lazuli pp.

Margaritarum pp aa drach. duas.

Fol. Auri drach. unam.

F. s. a. Electuarium.

Het gout wert niet onder het Poeder ge-
mengt, maar onder de Confectie grofjes
omgeroert.

Dese wert gemeenlyk gebruikt om het
hert te sterken, en de geesten met het bloet
te verkwikken, maar is veel te swak, voor-
namentlyk wanneerse de Ambergrys daar
uit laten; maar 't sou niet vreemt zyn daar
eenige droppelen Olei Cinamomi en Caryo-
phyllorum by te mengen, 't welk meerder
verquikkinge sal by brengen: of dat men de
selve olien met Sal. succini volatile, mengt,
en met een cordiale brandewyn, uittrekt.

De Dosis is tot een drachme in eenige
hartsterkingen.

Confectio Hyacinthorum.

R. Hyacinthorum,

Coralli rubri, aa *unc. sem.*Boli Armenæ veræ, *unc. unam.*

Granorum Kermes.

Rad Tormentillæ

Dictamni albæ,

Sem. Acetosæ.

Limonum

Portulacæ

Flor. Rosarum rubr.

Crocī,

Santali albi, citrini, rubri,

Rasuræ Eboris, an *scrup. quatuor.*Cornu Cervi *drach. tres.*

Smaragdi,

Saphiri,

Topasii,

Margaritarum,

Serici crudi,

Folior Auri.

Argenti, aa *scrup. duas.*

De gesteenten werden besonder gevreven, en onder de andere Poeders gemengt, daar mengt men dan soo veel Syroop van Limonen by, dat het een bequaam *Electuarium* kan werden: waar onder dan het goud en zilver grofjes gemengt werd.

Deze Confectie segt men mede hartsterkende te zyn, is goet in braken, swakke maag, en allerley bloet en buykloop te stoppen,

pen, voornamentlyk in ziekten die ult een
fuur bestaan.

Men mengt deselve onder eenig water of
onder een *bolus* tot een drachme.

Philonium Mesuae.

R. Sem. Hyoscyami albi,
Piperis albi, aa *drach. viginti.*
Croci, *drach. quinque.*
Rad. Pyrethri.
Spicæ Nardi Indicæ,
Castorei aa *drach. unam.*

Honing soo veel als het Poeder driemaal
weegt, wel geschuimt en tot een genoeg-
same dikte gekookt zynde, roert daar on-
der *Opii* in wat azyn gedissolveert tien drach-
men; dit gedaan zynde, mengt daar het
Poeder onder.

Men gebruikt het in de buikpyn, colyk
en winden, stilt ook de pyn in de lyfmoe-
der, hoeft en andere plaatzen meer: is ook
goed in alle koude ziekten.

Dosis in kinderen met greinen en in oude
tot een drachme en vier scrupels.

Requies Nicolai.

R. Flor. Rosar. rubr.
Violarum, aa *drach. tres.*
Sem. Hyoscyami albi,

Lactucaë,
Papaveris albi,
Portulacae,
Psyllii,
Scariolae,
Cort. Rad. Mandragorae,
Opii Praeparati, Zingiberis,
Nucis Moschatae,
Cinamomi, aa *drach. unam & sem.*
Santali albi,
 citrini,
 rubri,
Spodii ex ebore usto,
Tragacanthi, aa *scrup. duos.*
Mellis despum., soo veel als het bovengescrevene drymaal weegt.
M. F. Opiatum.

De honig zyn behoorlyke dikte hebbende; mengt daar onder den *Opium* in wat azyn of wyn ontdaan zynde, en daar na de Poeders.

Dit gebruikt men veel voor kinderen die niet slaapen kunnen, eerst met greinen, en daar na met een half scrupel. In oude luiden tot een drachme en vier scrupels.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de

P O E D E R S.

Purgerende Poeders.

Diasena Montagnana.

R. Fol. Senae mund. *unc. duas.*
 Cremoris Tartari, *unc. sem.*
 Sem. Foeniculi dulcis, *drach. duas.*
 Macis,
 Cinamomi,
 Salis gemmae, aa *drach. unam.*

F. Pulvis.

Dryft alle zuure en galagtige vogten uit, en doet bequameelyk purgeren, tot een dragme en vier scrupels ingegeven.

Merkt dat de *Crem. tart.*, en *Sal gemma* alleen gevreven werden, en daar na onder de andere Poederen gemengt.

Diaturbith cum Rhabarbaro.

R. Turbith. gummofi,
 Hermodactylorum, die niet ge-
 wormt zyn.
 Rhabarbari electi, aa *unc. unam.*
 Scammonii pp. *unc. sem.*
 Santali albi, rubri,
 Zingiberis,

Flor.

Flor. violarum, aa *drach. un. & sem.*

Mastiches, Cinamomi,

Sem. Anisi,

Croci Britannici, aa *drach. sem.*

M. F. Pulvis.

De *Scammonium*, *Mastix* en *Saffraan*, werden elk alleen gestooten, en by d'andere Poeders gemengt.

Dit Poeder purgeert het suur en waterige vogten: is goed in alle loop, voornamentlyk in de kinderen, met wat Syroop van Rhabarber gemengt.

Men geeft die tot een drachme en vier schrupels, alleen of elders anders onder gemengt.

Hiera simplicis Galeni.

R. Aloës Socotorinæ lucidæ, *drach. centum.*

Cinamomi,

Ligni Aloës,

Rad. Asari,

Spicæ Nardi Indicæ,

Croci,

Mastiches, aa *drach. sex.*

De *Aloë*, *Mastix* en *Crocus* elk alleen gegeven zynde, werden onder de andere Poeders gemengt.

De kragten syn in het *Electuarium de Hiera* beschreven.

Dosis tot een dragme.

PULVERES AROMATICI.

Aromaticus Rosaceus Gabriel's.

Rosar. rubr. drach. quindecim.

Glycyrrhizæ drach. septem.

Cinamomi, drach. quinque.

Ligni Aloës,

Stantali citrini, aa drach. tres.

Gummi Arabici,

Tragacanthi,

Macis,

Caryophyllorum, aa drach. duas & sem.

Spicæ Nardi Indicæ,

Nucis Moschatae,

Cardamomi minoris,

Galangæ, aa drach. unam.

F. Pulvis.

Dit is een bequaam Poeder in de verswakte maag, helpt de vertering der spyse bevorderen, stillt het walgen en braken, en verdryft de winden.

Dosis tot een drachme.

Diacalaminthes.

R. Herb. Calaminthæ Montanæ,

Origani, Pulegii,

Sem. Petroselini Macedonici,

Vulgaris.

Seseleos, aa drach. duas.

Ligustici, unc. unam.

Apii,

Apii,
 Cimarum Thymi, aa *unc. sem.*
 Piperis nigri *unc. unam.*
M. F. Pulvis.

Zy verdryft alle taye flymige vogten, verdryft de winden en den hik, looft de pisse en de stonden.

Dosis een dragme.

Diagalanga Mesua.

R. Ligni Aloës,
 Rad. Galangae, aa *drach. sex.*
 Calami Aromatici,
 Zingiberis,
 Cinamomi, Macis,
 Caryophyllorum,
 Piperis albi, longi,
 Cort. Arantiorum exter.
 Citriorum exter.
 Sem. Cumini.
 Levistici, aa *anderhalf drachme.*
 Anisi, Apii,
 Cardamomi minoris,
 Carei, Fœniculi,
 Herb. Calaminthæ,
 Menthæ gedroogt.
 Spicæ Indicæ, aa *drach. unam.*
F. Pulvis.

Dit Poeder is goet in alle verkoude Magen; daar flym en winden zyn: tempert alle zuurigheden, en leelyke oprupfingen.

Dosis tot een dragme 4 of 5 scrupels.

Diaireos simplex.

R. Rad. Iridis Florentinæ *unc. sem.*

Sacchari canti albi.

Pulv. Diatragacanthi frigid.

aa *drach. duas.*

M. F. Pulvis.

Dit Poeder wert gebruikt in al'e sinkingen die op de borst in de verkoudheden vallen, heerse keel, hoest en diergelyke : doet ook de ragchels ligtelyk voortkomen.

De *dosis* is als boven.

Dialacca major.

R. Laccæ pp.

Rhabarbari,

Schoenanthi, aa *drach. tres.*

Rad. Aristolochiæ rotundæ.

Afari, Costi,

Gentianæ,

Rubiae tinctorum.

Spicae Nardi Indicae.

Cassiae lignae.

Cinamomi, Croci.

Herb. Sabinæ, Hyssopi.

Succi Absinthii condensati.

Eupatorii aq. condensati,

Amygdalarum amar.

Sem.

Sem. Ammios. Anifi.

Apii, Faeniculi.

Bdellii, Mastiches.

Myrrhae, aa *anderhalf drach.*

Piperis.

Zingiberis, aa *drach. unam.*

F. Pulvis.

Het ontstopt alle verstoppingen, en knoets-
geswellen, verwekt de stonden, en maakt
een goed bloed. Is besonderlyk goed in de
lever siekten en milt, maakt een goede maag.

De *Dosis* is als vooren.

Diamargariton Frigidus.

R. Margar. splend. *drach. tres.*

Ligni Aloës.

Santali, citrini, rubri.

Cinamomi.

Papav. albi, Sem. quat. frig. min.

Bacc. Myrti.

Flor. Buglossae.

Nymphaeae,

Rosarum rubr.

Violarum.

Cornu cervi crudi, voor Os cordis

Cervi.

Rasurae Eboris, aa *drach. unam.*

Coralli albi.

rubri, aa *drach. sem.*

F. Pulvis.

Dit Poeder is versterkende in alle heete ziekten, is goed voor de qualykten, teering, hoest, en lange ziekten,

Dosis is als boven.

Diambra Mesuei.

R. Rad. Doronici Romani.

Galangae.

Cinamomi.

Caryophyllorum.

Nucis Moschatae, Macis.

Fol. Lauri. voor Malabathrum, aa drach. tres.

Zingiberis, anderhalf drach.

Ligni Aloës.

Santali citrini.

Cardamomi minoris.

Piperis longi, aa drach. duas.

Spicae Nardi Indicae.

Ambrae griseae, aa drach. unam.

F. Pulvis.

Herstelt de geesten, en doet de slappe lighamen nieuwe kragten krygen: is het hooft dienstig, geneest de vallende ziekten, hooftswymel, als ook de slymige en windige maag.

Dosis als vooren.

Dianthos Nicolai.

R. Flor. Rorismarini unc. unam.

Rosarum rubr.

Violarum.

Rad. Glycyrrhizæ, *drach. sex.*

Galangæ, Zedoariæ.

Zingiberis.

Ligni Aloës, Cinamomi.

Caryophyllorum.

Nucis Moschatæ, Macis.

Spicæ Indicæ.

Sem. Anethi, Anisi.

Cardamomi minoris, *aa scrup.*

quatuor.

F. Pulvis.

Dit Poeder vervrolykt alle droefgeestige
uyden, versterkt de geesten en de hersenen
verdryft de flauwten en slappigheden.

Dosis als boven.

Diarrhodon Abbatis.

R. Rosar. rubr. *drie lood.*

Santali albi,

rubri, *aa drach. duas & sem.*

Xyloaloës.

Gummi Arabici.

Tragacanthi.

Spodii ex ebore, *aa scrup. duas.*

Rad. Afari.

Rhabarbari.

Spicæ Indicæ.

Cinamomi.

Croci.

Caryophyllorum.

Fruct. Berberorum.

Sem. Acetosæ, Anisi.

Cardamomi minoris.

Endiviæ, Foeniculi.

Lactucæ, Ocimi.

Portulacæ, Scariolæ.

Succi Glycyrrhizæ.

Mastiches aa *scrup. unam.*

Cornu Cervi crudi.

Margarit. alb. aa *scrup. sem.*

F. *Pulvis.*

De kragten en dosis zyn als in de *Species Aromaticus Rosaceus* gefegt is.

Diatragacanthi Frigidus.

R. Gummi Tragacanthi albi. *unc. semis.*

Arabici vermiculati, *drach. duas.*

& *sem.*

Amyli, *drach. unam.*

Rad. Glycyrrhizæ rasæ.

Sem. Citrulli. Cucumeris.

Cucurbitæ.

Melonum mundatorum, aa *drach. sem.*

Sacchari canti albi *drach. sex.*

F. *Pulvis.*

Hier werdt geen groote quantiteit voorgeschreven, om dat de zaden, drie maanden oud zynde rans en van een quaade smaak werden, en 't is beter dat men al d'andere Poeders mede in mindere quantiteit maakt ;
want

want men die gemeenlyk heel oud in d'Apotheken vind , en by gevolg onkragtig , onnut en schadelyk voor zieken.

Het werd gebruikt in alle qualen van de borst en long , voornamentlyk indien daar grote hitte by is , 't is goed in de hoeft , zy-dewee , teering , heesheid , overmatige dorst en diergelyke.

Diatrionfantalou Nicolai.

R. Santali albi , citrini , rubri.

Rosarum rubrarum.

Sacchari canti albi.

Sem. Lactucæ.

Portulacæ.

Scariolæ , aa *drach. tres.*

Rhabarbari.

Spodii ex ebore.

Succi Glycyrrhizæ aa *drach. duas & sem.*

Gummi Arabici.

Tragacanthi.

Amyli , aa *drach. unam & sem.*

F. *Pulvis.*

De kragten en gifte fiet in *Diarrhodon Ab-*
batis.

Pulvis Liberans.

R. Boli Armenæ veræ , *drach. sem.*

Rad. Tormentillæ , *drach. duas.*

Sem. Acetosæ.

Cardui Benedicti, Citri.

Coriandri, pp.

Endiviae.

Rutae, aa *drach. unam & sem.*

Santali albi, citrini, rubri.

Rad. Dictamni albae, aa *drach. unam.*

Caryophyllatae, voor Behen.

Doronici Romani.

Zedoariae.

Ligni Aloës.

Cassiae lignae.

Cinamomi.

Cardamomi minoris.

Florum Buglossae.

Croci, Macis.

Nymphaeae, Ros. rubr.

Margaritarum.

Coralli albi, rubri.

Succini.

Hyacinthi.

Granati.

Rasurae Eboris.

Cornu Cervi.

Spodii ex ebore usto.

Folliculorum Serici crudi concisorum,
aa *drach. sem.*

F. Pulvis.

Dit gebruikt men in alle besmettelyke siekten, doet sweeten en van de Pest verhoeden, *dosis* een drachme.

Pulvis Nephriticus.

R. Ligni Nephritici veri.

Rad. Glycyrrhizae rase.

Nucleorum Perficorum , aa *unc. unam.*

Sem. Milii Solis.

Saxifragiae , aa *unc. sem.*

Apii , Carei.

Dauci , Foeniculi.

Genistae , Lappae maj.

Levistici.

Petroselini Macedonici.

Sileris Montani.

Urticae Romanae.

Rad. Asari.

Zingiberis , *drach. duas.*

Spicae Indicae.

Ligni Sassafras.

Schoenanthi , Succini.

Oculorum Cancrī , aa *drach. unam & sem.*

Lapidis Prunellae.

Tartari vitriol. aa *drach. duas & sem.*

M. F. Pulvis.

Dit Poeder is goed om alle slym en sand der nieren en blaas af te dryven.

Dosis een *drachme.*

CHYMISCHE POEDERS.

Cremor Tartari.

Neemt gepoederde witte Rinsche Wynsteen, die sommige reisen gewassen is, soo veel gy wilt, kookt die op een sagt vuurtjen in een verglaasden pot, tot dat 'er zige een dun velletjen boven op vertoont, welk met een houten spaantjen moet afgeligt werden, en op een kladpapier gedroogt. en gestoten zyn- de in een fles bewaard.

Is goed tegen alle soute, galagtige en flymige vogten, opend alle verstopheden, maakt de buyk week. *Dosis* tot een dragme oft twee.

Crystalli Tartari.

Neemt gepoederde witte Rinsche Wynsteen, die eenige reisen gewassen is, soo veel als gy begeert, laatse met water opkoken: gietse door, setse s'nagts in de koude, so sullen de krystallen aan de zyden van de Pot blyven hangen, welke gy sult vergaderen en droogen.

Kragten, Gebruik en gifte is als vooren.

Tartarus Vitriolatus.

Neemt *Oleum Tartari* die *per deliquium* gemaakt,

maakt en gefiltreert is, fo veel gy wilt, doet die in een wyde fles of verglaasde kom, drupt daar allengskens half fo veel *Olei Vitrioli* in, foo fal het terftond in een witachtige ftoffe ter neer geftooten werden, het overige vogt fult gy dan op een fagt vuurtjen uitdampen, tot de droogte van fout, en bewaren het.

Men noemt dat middel om zyn groote deugden een *Panacea*, en werd veel in fteen en graveel gebruikt; alle fwavelige, galagtige, flymige en fcheurbuikige Vogten werden daar door getempert; beneemt alle verftoppingen en verdryft de koortfen, geneest de geelfugt, ftaap ziekte, water fucht, maakt honger, doet de ftonden voortkomen, en brengt een nieuwe geftinge in 't bloed.

Dosis van ses grein tot een half en heel fcrupel.

Flores Sulphuris.

Neemt geele *Swavel*, (levende is beter) die van haar vuiligheid gefuivert is, fo veel als gy begeert, doetfe in een fublimeer pot, en fublimeertfe in 't Sand. Siet de figuur van een fublimeerpot in de Chymi van *Doctor Blankaart*, 't welk ook met twee Potten op elkander te fetten kan gefchieden.

De bloem is goed in de qualen der borft en longe, geneest de fchurft en ruidigheid

des huids; is goed om alle wonden, so uitterlyk als innerlyk, te heelen; vetdryft de jigt, voet en hand euvel, langduurige siekten, doet fraaitjes sweeten.

Dosis van een half scrupel tot een dragme.

Lapis Prunella.

Neemt een goed deel *Salpeter* stukken, laat die in een kroes smelten en gloeyen, werpt dan, allenxkens een weinig *Flor. Sulphuris*, tot dat de *Salpeter* van zyn onzuiverheid gereinigt is, en soo klaar als Water is. Gietse dan in een koper bekken, soo sal deselve komen te stollen; of men schept die uit met de ketel van een Tabakspyp, en men laet hetzelfde in droppelen op een steen vallen, soo staat het sierlyker in uw glas: dog sommige koken de selve na het uitgieten in schoon water, om in krystallen te doen sehieten: die men dan in heet water smelt, en door een kladpapier laat lopen, en op een koude plaats te krySTALLIZEREN set, dat sy dan wederom in een kroes smelten, en met swavel suiveren, 't welk zy ten minsten tot dry reizen herdoen. Werd ook *Sal Prunella*, *Nitrum Fixum*, *Nitrum Tabulatum*, *Purificatum*, *Crystallum Minerale* &c. genoemd:

Men gebruiktse in koortsen, dorst, droge mond, bange hitte; opend de ingewanden, doorsnyd de slymige en taye Vogten, brengt alle zoute vogten ten onder; dood de

de wormen , belet eenigfints het voort teelen.

Dosis van ses grein tot een dragme.

Magisterium Corallorum.

Margaritarum.

Oculorum Cancri.

Neemt Coral, Paarlen, Kreeftoogen, &c. een once , laafte feer fijn geftooten zyn , doetse in een wyd glas , giet daar over gedistilleerden edik foo veel genoeg is , of ontrent twee of dry vingers hoog , foo fullen sy terftond opbruisen : het opbruisen gedaan zynde, fult het klare vogt afgieten , en filteren het door een kladpapier : het welk men in een Porceleine fchotel of ander verglaasde kom laet uitdampen , roerende het fomtyds met een houten fpatel eens om , tot 't een wit Poeder op de grond blyft : 't welk men weder in *Aqua Boraginis* afwaft, filtreert en uitdampst.

Sommige druppen by de gefmolte gesteenten, wanneerse gefiltreert zyn , den *Liquor Tartari* , en dan finkt een wit Poeder op de grond, welk vergadert en afgefoet zynde, gedroogt en bewaart werd.

Alle de Magifterien van gesteenten in 't general zyn meest om het zuur ten onder te brengen , en by gevolg het Bloed behoorlyk te doen gesten. Maar in 't bysonder stoppen de Corallen: de Peerlen segt men het

het hert te sterken, en de Kreeftoogen de Pis af te dryven, en 't geronnen Bloed te verdunnen.

[*Mercurius Precipitatus*

Ruber.

R. Argenti vlvj, *part. unam.*

Aquæ fortis, *part. duas.*

Doetse t'samen in een flesjen, en laatse in heet sant sagtjes uitdampen, neemt dan uw massa daar uit, vryft die in een mortrier, doetse in een Panneken, en rookt het selve op een sterker vuur nog meerder uit, geduurig omroerende, tot dat de selve te degen rood is.

De selve dient om alle wonden en fweeren te suiveren, en het overtollige vlees dood te byten. Het doet sterk braken, doet quylen, geneest de pokken, schurft, lasery, dood de luifen, op het hoeft gestroit.

Dosis van 4. 5. tot 6. grein.

Sal Absinthii.

Cardui Benedicti.

Fabarum &c.

De gedroogde kruiden brand men tot een witte asche: waar over men warm water giet, om de soutigheid uit te trekken, welke loog men filtreert, en op een sagt vuurtjen

jen uitdamppt , tot een sout : welk , indien men het suiver wil hebben , weder kan solderen , filtreren en uitdampen.

Alle de souden uit asche gemaakt , behouden weinig van de kragten der Kruiden daarse uit gemaakt zyn. Doen meest alle sweekdryven , brengen alle zuure Vogten ten onder , en daarom in de koortsen seer goed.

Dosis van ses grein tot een scrupel.

AGTSTE AFDEELING.

Van de Trochiscen.

Agaricus Trochiscatus.

NEemt het Poeder van dry oncen witte en lichte *Agaricus*, maakt hier met *Canari Wyn* , in welke twee drachmen *Gember* syn geweikt, Trochisci van.

Sy doen alle slym en taye Vogten uit het lyf purgeeren tot een drachme ingegeven.

Trochisci albi Rhasis , of
Sief album.

R. *Cerussæ* met *Rooswater* gewassen.
drach. decem.

Amyli , *drach. quat.*

Gum-

Gummi Arabici.

Tragacanthi : aa *drach. duas.*

Caphuræ *drach. duas.*

Maakt met wit van een ei daar Koekjes van: diese met *Opium* wil hebben, kander een drachme by doen.

Men gebruiktse in alle oog ontstekingen en oogpyn, om te verkoelen. Men kanse ook uiterlyk gebruiken om de cicatriferen. Tot een dragme werden sy in de oogwaters gedaan.

Trochisci Albandali.

Neemt lichte en witte *Coloquint*, van haar zaden gesuivert, klein gesneden en met een weinigjen Olie van Rosen gestampt, *unc. decem.*

Gummi Arabici:

Tragacanthi,

Bdelli, aa *drach. sex.*

Gestoten zynde, maakt met Roosewater een mucilago uit de Tragacant, soo veel ontrent dat genoeg is, om de Poeders tot een masse te brengen, en Trochisci daar uit te maken, die men in de schaduwe droogen kan.

Deselve doen alle slym uitdryven, en uit alle Deelen uitsuiveren

Dosis een half en een heel scrupel.

Trochisci Alkekengi.

R. Fructuum Alkekengi, *drach. tres.*

Boli Armenæ veræ, *unc. unam.*

Gummi Arabici.

Tragacanthi.

Sanguin. Draconis in lachrymis.

Thuris, Amyli.

Succi Glycyrrhizæ.

Amygdalarum amararum.

Nucleorum Pini.

Sem. Papaveris albi, *aa drach. sex.*

Citruili, Cucurbitæ.

Melonum. *aa drach. tres & sem.*

Apri, Hyoscyami.

Succini.

Opii præp. *aa drach. duas.*

Alles gestooten zynde, stamp met Sap van Alkekengi daar een massa af om Trochisci van te maken.

Men gebruiktse in heete Pis, verfworen nieren, blaas, pisleiders &c. item, om Gra- veel, en pyn der nieren te stillen: reinigt alle innerlyke sweringen en scherpigheid in 't wa- ter maken, doet de opgestopte Pis en Drop- pelpis loopen.

Dosis een drachme.

Trochisci Bechici albi.

R. Sacchari albissimi *libr. unam.*

Canti albi.

Penidiati, aa *unc. quatuor.*

Rad. Iridis florent, *unc. duas.*

Amyli *dry lood.*

Tot een Poeder gestooten zynde maakt met Roosewater en Gum Tragacant een slym om kleene Koekjes te maken.

Zy dienen in alle gelegentheden van de Borst, heesse keel in de fluimen op te geven, stillen ook den hoeft, wanneer men somtyds een Koekjen in de mond houd.

Trochisci Capparum.

R. Cort. Rad. Capparum.

Gummi Ammoniaci.

Sem. Agni Casti, aa *drach. sex.*

Nigellæ, Nasturtii.

Fol. Calaminthæ, Rutæ.

Rad. Acori.

Aristolochiæ rotundæ.

Amygdalarum Amararum.

Succi Eupatorii aq. cond. aa *drach. duas.*

Rad. Cyperi rotundi.

Fol. Scolopendrii. aa *drach. unam.*

De Amoniac kan men in Asyn smelten en by de andere Poederen mengen om een massa, en daar voort Koekjes af te maken.

Men

Men gebruiktse in alle Verstopningen van Lever, Milt en andere ingewanden: verdunt alle slymige en zuure Vogten, zyn de miltsuchtige seer goed.

Trochisci Cypheos voor de Mithridaat.

R. Pulpæ Uvarum passarum albarum & Pinguium.

Terebinthinæ Cypriæ aa *unc. tres.*

Myrrhæ.

Schoenanthi, aa *unc. unam & sem.*

Cinamomi, *unc. sem.*

Rad. Acori veri, *drach. novem.*

Cyperi rotundi.

Spicæ Nardi Indicæ.

Castiæ lignæ.

Baccarum Juniperi.

Bdellii, aa *drach. tres.*

Ligni Aspalathi ofte Ligni Aloës.

drach. duas & sem.

Croci, *drach. unam.*

Het Poeder gestooten zynde, kan men de Terpentyn onder een weinig geschuimde Honing mengen, en voorts met Canary Wyn een massa maken, om Trochisci te formeeren.

Dese Trochisci werden in de Mithridaat gebruikt. Sy zyn voort goed in alle verworren ingewanden.

Trochisci Myrrhæ.

R. Myrrhæ electæ, *drach. tres.*
 Lupinorum mund. *drach. quinque.*
 Rad. Rubiæ tinctorum.
 Fol. Menthastrî.
 Pulegii cervini, Retæ.
 Sem. cumini.
 Astæ foetidæ.
 Sagapeni.
 Opopanacis, aa *drach. duas.*

De Gommen kan men in 't Sap van *Artemisia* smelten; en met het ovrigc Poeder daar Koekjes uit formeeren.

Sy dienen om de stonden voor te doen komen, alle slymigheden te verdunnen, de baring te verhaasten, de doode Vruchten, Nageboorte en trage kraam vloed uit te dryven.

Dosis van een scrupel tot een drachme.

Trochisci Rhabarbari.

R. Rhabarbari electi, *drach. decem.*
 Succî Eupatorii aq. cond. *unc. sem.*
 Flor. Rosarum rubr. *drach. tres.*
 Rad. Afari.
 Rubiæ tinctorum.
 Spicæ Nardi Indicæ.
 Fol. Absinthii.
 Sem. Anisi.
 Apîi, aa *drach. unam.*

Amyg.

Amygdalarum Amararum, *unc. sem.*

Succi Abfinthii Romani q. s.

M. F, Trochisci.

Zy hebben haar gebruik in de Geelfucht, Waterfucht, qualen der Lever en Milt, alle Verstoppen en quade vogten.

Dosis een dragme.

*Trochisci Scillitici, voor de
Theriakel.*

Neemt seer versche en witte *Scilla* van haar uiterste Basten en houtagtige wortel gezui-vert, kneedts in tarwen zuurdeeg; en laat- se onder d'asche of in den oven gaar bra- den, of tot 'er rondom een bequame korst gebakken is, doet dan het deeg daar rond- om af, snyd de selve dan met een houten mesjen.

Neemt dan een pond van dese dus bereide *Scilla*, *Farina Orobi* of *Lupini*, *agt oncen*, stampt alles te degen onder een, en maakt daar Koekjes af, die men in de schaduwe droogen sal.

Dese werden voor de Theriakel gemaakt, zyn bequaam om alle slym te verdunnen.

Trochisci Terra Sigillata.

R. Terrae Sigillatae, of Boli Arm. verae.

unc. sem.

Acaciae verae.

Hypo-

Hypocistidis.

Sanguinis Draconis in lacrymis.

Gummi Arabici affati.

Amyli affati.

Lap. Haematitidis.

Coralli rubri.

Succini.

Spodii ex ebore.

Balaustiorum.

Rosarum rubrarum.

Antherae, seu Sem rosarum.

Sem. Portulacae affati.

Nucum Cupressi.

Cornu Cervi usti.

Thuris masculi, croci.

Opii praeparati, aa drach. duas.

Sem. Papaveris nigri.

Margaritarum.

Gummi Tragacanthi, aa drach. unam
et sem.

Alles wel gestooten zynde, soo maakt met
Sap van Plantago daar Trochisci af.

Zy doen alle Bloedvloed stoppen, ais ook
allerley soort van buikloop.

Trochisci Hedychroi ad Theriacam.
van Galenus.

R. Ligni Aspalathi, of Santali citrini.

Herb. Majoranae.

Mari Syriaci.

Rad. Asari, aa drach. duas.

Aco-

Acori.
 Costi Odorati.
 Phu Pontici,
 Ligni Aloës.
 Cinamomi.
 Schœnanthi.
 Olei Nunc. Mosch. aa drach. tres.
 Cassiæ Ligneæ.
 Spicæ Nardi Indicæ.
 Fol. Lauri.
 Croci.
 Myrrhæ aa drach. sex.
 Caryophyll. Plinii unc. unam & i sem.
 Mastiches drach. unam.
 Vini Canarini q. s.

Trochisci Viperini, ad Theriacam.

Dese werden uit Italien, Venetien of Padua, Vrankryk en elders van daan ontboden.

N E G E N D E A F D E E L I N G.

Van de

P I L L E N.

Pilule Aloëphanginae.

R. Rad. Acori, Afari,
 Spicæ Nardi Indicæ,

G

Ligni

Ligni Aloës,
 Santali citrini,
 Cinamomi, Macis,
 Nucis Moschatae,
 Caryophyllorum,
 Carpobalsami of Bacc. Juniperi,
 Cubebæ,
 Cardamomi minoris,
 Schænanthi, aa *unc. sem.*
 Rosarum rubrarum,
 Absinthii a *drach. duas.*

Alles grof gestooten zynde, doet het Poeder in een fles, giet daer so veel brandewyn op dat de Tinctuur bekwamelyk kan uittrekken: dikwils in *Balneo Mariae* settende, en daar na warm uitpersende.

Smelt dan in dese Tinctuur.

Aloës lucidæ puriss. *libram unam.*

Laat dit op de warme asche sagtjes uitdroogen tot de dikte van Pillen, op 't laatste daar onder roerende het Poeder van

Mastiches,

Myrrhæ, aa *een half once.*

Croci *drach. duas.*

F. Massa.

Zy dryven en purgeren alle slym uit de maag, hersenen en het gansche lichaam, sterken de maag, herstellen de koking, verdryven alle rauwigheid.

Dosis van een scrupel tot een dragme.

Pilula Agarici.

R. Agaric. Trochiscat. *drach. tres.*
 Turbith Gummofi *drach. quinq.*
 Pulv. Hieræ simplicis Galeni, *unc. sem.*
 Trochisci Alhandal,
 Myrrhæ, aa *drach. duas.*
 Mastiches,
 Rad Iridis Florent.
 Fol. Marrubii, aa *drach. unam.*
 Vini Canarini q. s.
F. Massa.

Zy purgeeren de borst van alle dikke en taye slym, setten alle waterige en slyuige vuiltigheden uit het gantsche lichaam af.

Dosis een dragme.

Pilula Aurea.

R. Aloës lucidæ,
 Scammonii præp. aa *drach. quinq.*
 Rosarum rub.
 Sem. Apii, *drach. duas & sem.*
 Anisi,
 Fœniculi aa *anderhalf drachme.*
 Croci, Mastiches,
 Trochisci Alhandal, aa *dr. unam.*
 Mell. Rosacei q. s.
F. Massa.

Zy suiveren en purgeeren het hoofd; en alle sintuigen: scherpen het gesigt en gehoor; dryven de winden en quade opges-

tinge uit de maag en darmen. Zyn goed voor
't kolyk, graveel, &c.

Dosis tot een dragme.

Pilula Cochiae.

R. Pulv. Hieræ simpl. *drach. decem.*

Troch. Albandal. *drach. tres & sem.*

Scammonij præp. *drach. duas & sem.*

Turbith gummofi.

Flor. Stæchadis, aa *drach. quinque.*

Syr. Stæchadis, q. f.

F. *Massa.*

Het gebruik en *Dosis* als de *Pilula Agarici* en
Aurea.

Pilula Cynoglossi.

R. Rad. Cynoglossi ficc.,

Sem. Hyoscyami albi.

Opî præp. aa *unc. sem.*

Myrrhæ, *drach. sex.*

Thuris Masculi, *drach. quinque.*

Croci, Castorei.

Styracis Calamitæ, aa *drach. duas.*

Aq. Rosarum q. f.

F. *Massa.*

Zy verdikken alle dunne Catharren die
hoest maken, of op eenige deelen van de
mond schieten: zyn seer bequaam in de Pa-
roxysmen van een *Asthma.*

Dosis 2, 3, 6, 8, 10. grein.

Pilulae

Pilula Extracti Catholici.

K. Pulpae Colocynthis, drach. sex.

Agarici albi,

Hellebori nigri,

Pulv. Diarrhodon Abbatis aa unc. sem.

Uit desen trekt men een Tinctuur met brandewyn, welke in een fles gedaan werd, en in *Balneo Mariae* gefet. Het Pulvis Diarrhodon setten sommige wel alleen te weeken. Alles warmtjes uitgeparst zynde, doet daar by het Poeder van

Aloës lucidae, unc. unam.

Scammonii praep. unc. sem.

Laat het sagtjes uitrooken tot de dikte van Pillen.

Dit purgeert alle vogten uit het lichaem.

Dosis van tien tot vierentwintig grein.

Pilula fatida Majores Mesua.

R. Troch. Alhandali.

Aloës lucidae

Ammoniacy.

Opopanax, Sagapeni.

Myrrhae, Epithymi.

Sem. Rutae aa drach. quinque.

Scammonii praep. drach tres.

Rad. Turbith. Gumm. unc. sem.

Efulae min.

Hermodytylorum aa drach. duas.

Zingiberis anderhalf drachme.

Spicae Nardi Indicae.

Cinamomi, Croci,

Castorei, aa drach. unam.

Euphorbii triti, scrup. duas.

Succi fel. Porri q. f.

F. Massa.

De Gommen kan men onder het *Succus Porri* smelten, en daar het Poeder by mengen. Sy kunnen ook dienen voor *Pilula de Hermodactylis*.

Zy doen alle dikke en taye slym uitdrijven; sy zyn dienstig in 't flerezyn, jigt, lendevang, kolyk, maagpyn. Verwekken de stonden. *Dosis*, van een half tot twee Scrupels.

Pilula Hierae simpl. cum Agarico.

R. Pulv. Hierae simpl Galeni,

Agarici Trochiscati, aa unc. sem.

Aloës lucidae, unc. unam.

Mel. Rosacei q. f.

F. Massa.

Zy hebben haar nuttigheyt in de maag, engborstigheid, en al waar dikke en taye vogten zyn.

Dosis tot een dragme.

Pilulae Lapidis Lazuli Mesuae.

R. Lap. Lazuli gestoten en dikwils afgewasschen, drach. sex.

Ep.

Epithymi.

Rad. Hellebori nigri.

Agarici trochiscati, aa *unc. unam.*

Scammonii praep.

Salis gemmae, aa *drach. duas & sem.*

Caryophyllorum.

Sem. Anisi, aa *unc. sem.*

Pulv. Hierae simpl. *drachm. quindecim.*

Succi Fumariae, q. f.

F. Massa.

Zy purgeeren alle suure swarte vogten, en dienen in de quartein, kanker, en alle andere siektens die uyt suur bestaan.

Dosis tot een drachme.

Pilulae Laudani Opiati.

Neemt suivere *Opium*, die in brandewyn gesmolten, doorgekleinst, en tot een behoorlyke dikte uitgerookt is, een half once.

Trekt dan de Tinctuur met brandewyn uit een half once *Pulv. diambrae*, smelt in dese Tinctuur de *Opium*, rookse te samen uit tot de dikte van Pillen, op het laatste daar onder mengende.

Croci Britannici, *drach. unam.*

Castorei *drach. sem.*

F. Massa.

Het *Laudanum* is seker een laudabel middel, en kan nauwlyks uit de Geneeskunde gemist werden. Is deftig om alle scherpe

Pynen te stillen , slaap te maken , trekkingen , braken , alle buik en bloedloop te beletten ; stillt den hoest , geneest de koorts , en alle siekten die uit suur voortkomen.

Dosis 1 , 2 , 3 , 4 , grein.

Pilulae Mastichinae.

R. Mastiches , *unc. sem.*

Agarici Trochiscati , *drach. tres.*

Aloës lucidae , *drach. decem.*

Succi Absinthii , *q. f.*

F. Massa.

Pilulae Nitri Alexandri Tralliani.

R. Salis nitri purificati.

Euphorbii triti , *aa drach. unam.*

Scammonii praep.

Trochisc. Alhandal.

Rad. Hellebori nigri.

Aloës lucidae , Myrrhae.

Gummi Arabici , *aa drach. duas.*

Succi Brassicae.

Mellis Cocti *aa q. f.*

F. Massa.

Zy zyn goed om alle taye en slymige vogten uit te dryven. Zyn dienstig voor het hooft , goed voor de maag , jigt , en flerecyn , hoofdswymel , Venuspokken , &c.

Dosis tot een drachme.

Pi.

Pilulae Pestilenciales Communes.

R. Aloës lucidae, *unc. duas.*

Myrrhae, *unc. unam.*

Croci, *unc. sem.*

Vini Canarini q. s.

F. Massa

Zy zyn goed in alle quaadaardige en pestilentielle siekten om die tegen te gaan, wederstaan alle verrottingen: zyn ook goed om de maag te purgeren.

Dosis tot een drachme.

Pilulae Sine quibus.

R. Aloës lucidae, *drach. quatuordecim.*

Scammonii praep. *drach. sex.*

Agarici Trochiscati.

Rhabarbari.

Fol. Senae mund. aa *unc. sem.*

Myrobalanorum citrinorum *drach. duas.*

Herb. Absinthii.

Flor. Violarum.

Rosarum rubrar.

Cuscutae, Mastiches.

Salis gemmae, aa *drach. unam.*

Succi Foeniculi.

Euphrasiae, aa q. s.

F. Massa.

Dezelve zyn dienstig in alle hoofdsiektens suffusen der oogen, en duysterheyt dersel.

ve, sterken het gezicht: zyn ook bequaam in de ruifingen en doofheyt der ooren; zy fuiveren met een woort alle vochten uit.

Dosis tot een drachme.

TIENDE AFDEELING,

Van de O L I E N.

Uitgeperste Olien.

Oleum Amygdalarum Dulcium.

NEemt drooge soete *Amandelen*, die niet rans en zyn, soo veel gy wilt.

Kleen gestooten zynde, doetze in een grove kaasdoek, en parst daar, sonder warm te maken, de olie uyt.

Een once versch ingenomen dryft de nageboorte af en graveelig sand; van buiten is sy versagtende.

Op gelyke wyze maakt men ook

Oleum Amygdalarum amararum.

Laurinum, dese komt uit de gelukkige Eilanden.

Macis, wort uit Indien gebragt.

Nucis Juglandis.

Mofchatæ, komt uit Indien.

Olivarum Maturarum, komt uit Spanjen.

Immaturarum, dat is, Omphacinum, komt uit Spanjen.

Pal-

Palmæ, komt uit Guinea en Indien.

Sem. Erucae, Hyoscyami.

Lini, Nigellæ.

Papaveris.

Oleum Ovorum.

Neemt soo veel eyeren als gy wilt, kooktse heel hart, neemt de doiren, braadtse in een bekken totse olyagtig werden, en persse uit

Men gebruiktse om te versagten, en werdt qualyk tegen het scheursel gebesigt; doet alle lidteekens uit, die na het branden gelaten zyn, stilt de pyn der ooren en tanden; doet het hair groeijen; geneest de hairworm en douworm: is dienstig rot winter handen en winter voeten, kloven in de borsten.

Olien door weiken en koken.

Oleum Absinthii.

Neemt d'opperste groene topjes van den *Alsem* klein gesneden en gestooten zynde, vier oncen doet daer by,

Ol. Omphacini, drie pond.

Laatze vyftien dagen in de Sonne of andere warme plaatse staan in een toegesloten fles: doetse door een doek, en stelt daar weder nieuwe *Alsem* op, dit tot drie reisen herhalende, by de laatste infusie sult gy vier oncen

fap van Alfem doen, en koken het tot al het vogt vervlogen is, doet de olie dan door een doek, en bewaartse.

Uiterlyk opgestreken is sy verwarmende, stilt het braken en walgen, dood de wormen. Men mengtse ook onder de klyfsteeren tegen de wormen en winden, dus maakt men

O L E U M

Anethinum, uit de bladen en bloemen.

Chamæmelinum, uit de bloemen. i

Cydoneorum, uit de Quceappels met de basten en Oleum Omphacinum.

Hyperici, uit de topjes en bloemen.

Keirinum, uit de geele muurbloemen.

Liliorum alborum, uit de bloemen.

Majoranæ nobilis.

Menthæ crispæ fativæ, met Omphacium.

Nepetæ.

Nymphææ, uit de witte bloem en Omphacinum.

Rosaceum completum uit de opene rosen met rype olie.

Rosaceum omphacinum, uit rode knoprosen; en onrype olie.

Rutaceum.

Scorpionum simplex, met olie van bittere Amandelen.

Solani, uit de bladen en besien met olie van knoprosen.

Trifolii odorati, uit de bladen en bloemen.

Vio

Violarum, uit de bloemen en onrype olie.

Verbasci, uit de bloemen en rype olie.

Deze versch gestooten zynde, werden eenige dagen in de Son geweekt, welke door gedaan zynde, wederom met nieuwe kunnen ververscht werden; kook de olie op het laast tot hy in 't vuur druppelende niet meer en kraakt. Doetse door een doek, en bewaartse.

De kragten zyn als de kruiden selfs.

Oleum Capparum.

R. Cort. rad. Capparum, *unc. unam.*

Tamarisci.

Rad. Cyperi.

Sem. Agni Casti.

Fol. Scolopendrii of

Ceterach, aa *drach. duas.*

Rutæ, *drach. unam.*

Aceti vini.

Vini optimi, aa *unc. duas.*

Olei maturi, *libr. unam.*

Deze te samen eenige tyd geweekt hebbende, kan men sagtjes uitdampen, doorpersen en bewaren.

Zy is goed gestreeken op alderhande harde buiken en harde milten.

Oleum Castorei.

R. Castorei,
 Styracis Calamitæ,
 Galbani, Opopanacis,
 Euphorbii,
 Cassiæ Lignæ,
 Rad. Costi, Ciperi,
 Pyrethri,
 Spicæ Nardi Indicæ,
 Fol. Sabinæ, Croci,
 Schoënanthi,
 Cubebæ,
 Piperis longi,
 nigri, aa drach. duas.
 Olei, libr. tres.
 Vini odoriferi, libr. duas.

Kookt deselve als voren.

Zy is dienstig in alle senuw- en hoofd-
 siektens die uyt koude komen, tegen de trek-
 kingen, kramp, beven der leeden, en lam-
 migheid.

Oleum Crocinum voor het Emplastrum de Ranis.

R. Croci Britannici,
 Cardamomi,
 Radicum Acori, aa unc. unam.
 Myrrhæ, unc. sem.

Laat alles ses dagen lang in den azyn wee-
 ken, doet daar by Olei Oliv., libr. un et sem.

Kookt alles sagtjens tot de vogtigheid ver-
 ylogen is, druktie uit en bewaartie.

Men gebruiktse in alle zenuwziektens,
 kou-

koude Moederquaalen en verhardingen.

Oleum Euphorbii.

R. Euphorbii, unc. sem.

Olei Keyrini,

Vini odori, aa unc. quinque.

Kookt alles te samen tot de wyn vervlogen is, doetse door een doek, en bewaertse.

Haar gebruik is in de hoofdpyn en slaapfiekens in de neusgewreven. Is bequaam in 't uitvallen der haren, oortuiting, jigt, flegrecyn, verhardingen, &c.

Oleum Irinum.

Neemt versche wortels van Iris gestoten libr. sem. versche bloemen van blaauwe Iris libr. unam. het kooksel, of sap van Iriswortel, libr. unam. olei Olivarum derdehalf pond; kooktse sagjes tot alle vogt vervlogen is. en doetse door een doek.

Dezelve doet versagten, vermurwen en verdwynen, en is daerom bequaam in alle verhardingen.

Oleum Lumbricorum terrestrium.

Neemt een half pond Aardwormen, die in goede sterke wyn gewassen zyn. olie van Olyven twee pond, Vini alb. vier oncen, kookse tot

tot al het vogt uitgewasemt is, perstse uit en bewaertse.

Zy is pynstillende en bequaam in alle zenuwziektens, en steken der zenuwen en pefen.

oleum Mastichinum.

R. Mastiches electae, *unc. tres.*

Olei Rafacei, *libr. unam.*

Vini odori, *uncias duas.*

Kookt alles als boven.

Zy wert gebesigt in swakheden der maag en darmen van buiten opgestreken, item in alle zenuwqualen.

oleum Mucaginum.

R. Rad. Althaeae rec. incisarum, *unc. quat.*

Scillae recentis contusae, *unc. unam.*

Sem. Foenugraeci, *ongestooten.*

Lini, *ongestoten, aa unc unam & sem.*

Laatse in een goed deel waters weeken, totse al haar slym hebben afgeleid, doet dan by dese slym:

Olei anethini,

Chamaemelini,

Liliorum alborum, *aa unc. sexdecim.*

Kooktse sagtjes tot alle de vogtigheid verlogen is, en doetse door.

Sy

Sy wert in sommige falven en pleisters ge-
bruikt. Is (foo men meint) seer versagtende.

Oleum Myrtillorum.

R. Bacc. Myrti contus., *libr. sem.*

Olei Omphacini, *libr. unam & sem.*

Vini rubri austeri, *unc. quatuor.*

Een tyt lang geweekt hebbende kooktse tot
alle vogt vervlogen is, en zygts door.

Men segt dat dese Olie is te samen trek-
ken-en verkoelende, dienende om de in-
flammatien te verkoelen, en kan mede voor
een defensyf verstreken, op dat op een ge-
broke been of ontleding, geen inflammatie
sou volgen.

Oleum Nardinum.

R. Spicae Nardi, *unc. tres.*

Fol. Majoranae, *unc. duas.*

Lauri,

Ligni Aloës,

Rad. Calami aromatici,

Cyperi, Helenii,

Cardamomi, Macis,

Schoenanthi, aa drie lood.

Vini albi,

Aquae comm. aa *unc. quatuordecim.*

Olei Olivarum, *libr. quatuor, & sem.*

Twee, of drie dagen op een warme plaatse
geweekt hebbende, kooktse sagtjes tot al-
le

le vocht vervlogen is, en doetze door.

Deselve is verdunnende en bequaam in koude hoofd- en zenuwziektens; verwarmt de maag en ingewanden, geneest de lam-migheid, doet de geswellen verdwynen, stilt de nier- en blaaspyn,

Oleum Vulpinum.

Neemt een Vos van zyn huid en ingewand ontweid, breekt de beenen en bryfelt hem in kleine stukken, kookt hem in sout water, half gaar zynde, doet daar by

Oude olie *libr. quatuor.*

Herb. Anethi,

Origani,

Thymi, aa *libr. sem.*

Kookt alles tot het vlees van de beenen valt en het vogt vervlogen is: doet het door een doek en pers het uit

Dê kragten zyn als in de *Oleum Lumbrico-rum.*

G E D I S T I L L E E R D E

O L I E N.

O L E U M

Bacc. Juniperi,
Caryophyllorum,
Cinamomi,

Ligni

Ligni Rhodii.

Macis.

Majoranae.

Nucis Moschatae.

Origanl Cretici.

Rorismarini.

Spicae.

Sem. Anethi.

Anisi.

Carui.

Foeniculi.

an dese komen sommige uit *Indien*, en andere werden hier aldus gemaakt:

Men neemt de Kruiden of Saden, welke en drie dagen lang met sout laat weeken, elke dan op de gemeene wyse gedistilleert werden, so krygt gy water en olie, van elke de olie moet afgescheiden werden.

Dese Olien hebben de kragten van hare mplicien.

Oleum Corticum Aurantiorum, en *Citriorum*.

Neemt het geele van dese versche basten, so veel gy begeert, laatse dan een dag of twee in water weeken, niet totse rot zyn, slyk sommige willen; want dan heeft men een stinkende olie. Maar distilleerse versch op de gemeene wyze, soo hebt gy water en olie.

Zy dienen in kolyk, koude maagfiektens en winden.

Dosis guttae 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10.

Oleum Cerae.

R. Cerae, *part. unam.*

Arenae. *part. tres.*

Roert het sand by het gesmolten wasch, en distilleert in het sand door een retort, niet met al te sterken vuur. Dese Olie wert nog eens gerectificeert.

Men gebruiktse in alle zenuwziektens, peessteken, verwrongen en verstramde leden, jigt, sierecyn en alle koude siektens.

Oleum Laterum of Philosophorum.

Neemt oude roode tigchels, gestooten zynde, maaktse gloeyend, en blustse in oude klare olie, welke tot een subtyl poeder gevreeven zynde, met een retort in heet vuur gestookt werd.

De kragten zyn als van de *Oleum Terra.*

Oleum Succini.

R. Succini albi of flavi q. s.

Doet 'er ontrent ook soo veel sand by, en distilleert door de retort, met niet te sterken vuur. Soo hebt gy *Spiritus, Sal en Oleum Succini.*

Zy heeft de kragten als vooren. Is ook dienstig ingenoomen om graveel en de stonden af te dryven, als ook om een zaadloop te geneesen. Tempert alle zuure vogten.

Oleum

Oleum of Spiritus Salis.

Neemt seer sterke pekels, die uit de sout-
vaten drupt, smyt daer in oude gloeyende
ijzichels, 't welk eenige reizen moet gedaan
worden, deze dan fyn gestooten zynde wer-
den in een retort gedaan, en met een groote
ontfanger gedistilleert.

Dese wederstaat alle verrottinge, ontdoet
de verstoppingen der ingewanden: suivert
de nieren en blaas van 't gtaveel; en is in de
watersugt een deftig middel; zy tempert de
gal, en alle swavelige en siltige vogten.

Zy word niet alleen gebruikt, maar elders
onder gemengt, en in een pint nat mag men
een scrupel mengen, 't beste is, na de zuure
maak te oordeelen.

Oleum of Spiritus Sulphuris Per Campanam.

Set uw Swavel in een vlakke schotel te
branden, hangt over de kroes met swavel
een glazen klok, 't welk in de kelder op een
vogtige plaats moet verrigt werden.

Men gebruyktse om te verkoelen, in de Ju-
eppen gedaan tegen de koorts: sy tempert de
gal en alle siltigheden.

Oleum Terebinthina.

Neemt een goed deel *Terpentyn*, distilleert
die met water op de gemeene wyze

Zy

Zy doet wel water losen, dryft het graveel af, is goet in zaadloop, borstfieken van kouw, alle zenuwziekten, verkrompen en verlamde leden, ruifingen in 't oor, jigt en diergelyke. Dosis innerlyk 4, 6, 8, en 10 druppels.

O'leum Vitrioli.

Neemt *Roomse Vitriool*, die tot rood wordens toe is verbrand en daarna sijn gevreven, doetse in een beharnaste retort of steenen curcubita, doet daar aan een wyde ontfanger, men gebruikt 'er wel van die groote Oostindische potten toe, en distilleert met graden. De kragten zyn als in de *Spiritus Sulphuris*, dog de dosis wat minder.

Olien die door smelting
gemaakt werden.

Oleum of Liqueur Guajaci.

R. Gummi Guajacini q. v.
Ontdoetse in voorloop van Brandewyn, en zygte eens door.
Zy doet sweeten, en is in de Venusfiekten goed.

Oleum Myrrha.

Neemt een hard gekookt ei, doet het doir daar uit, vult het wit met gestooten Myrrha, bind het weder toe, en hangt het in een vogt
tige

tige plaats, soo druipt daer een oliagtig vogt uit.

Sy geneest de kloven der borsten en winter handen, maar dient altyd versch bereid te werden.

Oleum of Liquor Plumbi.

Neemt een goed deel gecalcineert lood, laat het op gedistilleerde edik staan, filtreert het zelve door een kladpapier, en bewaart het vogt, is dienstig tot alle ontsteekingen.

Oleum of Liquor Tartari.

Neemt wit gebrande wynsteen soo veel gy begeert, gepoedert zynde, doetse in een linnen sakjen, en hangtse in een vogtige kelder, set onder het sakjen een schotel, zo druipt uw *Liquor* daar in, welke gy filtreeren sult en bewaren.

Hier uit werden verscheide andere geneesmiddelen bereid. Het maakt de huid schoon en glad. Is pisdryvend, en bequaam in kcorren en alle verstoptheden.

Hier by telt men ook de

Oleum Petrae naturale.

Welker gebruik is als de *Oleum Philosophorum*.

ELFDE AFDEELING,

Van de ZALVEN.

Unguentum adstringens Fernelii.

R. Acaciæ.

Bacc. Myrti.

Balauſtiorum.

Cort. Glandium.

Granatorum.

Gallarum immaturarum.

Nucum Cupreſſi.

Rhois culinariæ.

Maſtiches, aa *unc. unam.*

Alles fyn geſtooten zynde, laat dezelve in ſap van Miſpelen en Sleepruimen, vier dagen lang weiken, en droogtſe dan ſagtjes uit: ſmelt dan

Olei Roſacei dikwils met Aluinwater gewaſſchen, *libr. unam & ſem.*

Ceræ albæ, *unc. quatuor.*

Deſe geſmolten zynde, doet daar het bovendiſſende poeder onder, 't welk gy ſult roeren tot het koud is.

Men gebruiktſe in ſcheurſels, en kan ook voor een deſenſyf verſtrekken.

*Unguentum Ægyptiacum.*R. Æruginis, *unc. quinque.*

Aluminis crudi, *unc. unam.*

Mel-

Mellis optimi, *unc. quatuordecim.*

Aceti fortis, *unc. septem.*

De *Ærugo* en Aluin fyn gestooten zynde, doet alles by een, en kookt het tot de dikte van een salt.

Sy suyvert alle sweren, geneest het bloedige tandvlees, stuit de gangrenen.

Unguentum Agrippæ,

R. Rad. Bryoniæ recentium, *libr. duas.*

Cucumeris asinini, *libr. unam.*

Scillæ, *libr. sem.*

Iridis, *unc. tres.*

Ari, Ebuli.

Filicis, *aa unc. duas.*

Kookt dit alles tot de wortels byna zagt zyn, doet daar dan vier pond oly by, kookt het tot al het vogt vervlogen is, doet het door een doek, en smelt by dese oli vyftien oncen wit *Wasch.*

F. s. a. Unguentum.

Sy is dienstig in alle waterige geswellen, vermurwt de verharde klieren: droogt het sog in de borsten, verdryft de harde buiken en milten.

Unguentum album Caphuratum.

R. Olei Rosacei, *libr. unam.*

Ceræ albæ, *unc. tres.*

Smelt dese te samen, doet daer by

Caphuræ, drach. duas.

Vryft die eerst met een weinig Rosenolie
fyn, op het laatste sult gy daar by doen.

Cerussæ tritæ, unc. sex.

Roert alles te degen tot het koud is, anders
sinkt de Cerussa, en het Wasch stolt boven
op.

M. F. Unguentum.

Sy is bequaam tot alle ontflekkingen, ver-
brandingen, roos, schurft, &c. droogt
haast alle sweringjes op.

Unguentum Althæa simplex.

R. Olei Mucaginum, libr. duas.

Ceræ citrinæ, libr. sem.

Resinæ; unc. tres.

Terebinthinæ, unc. un. & sem.

Smelt alles sagtjens onder een.

Sy doet versagten alle hardigheden. Is
goed in borstziekten, zydewee, opblazin-
gen der maage, verkrompe en pynelyke
leden, steken der zenuwen, &c.

Droogt de melk in de borsten.

Unguentum Althæa Compositum.

R. Olei Mucaginum, libr. duas.

Ceræ citrinæ, libr. sem.

Resinæ,

Colophonix aa unc. tres.

Smelt alles onder een, neemt dan onderwyl
Gum-

Gummi Galbani.

Hederæ, aa *unc. unam.*

Laat dese te samen in wat Asyn smelten, en een bequaame dikte hebbende, mengt daar by

Terebinthinæ *unc. unam.*

Als het bovenste smeltzel dan byna kout is, soo roert alles onder een.

De kragten zyn als voren, dog doordringender.

Unguentum Apostolorum

R. Olei Communis *libr. duas.*

Laat hier in koken Lithargyrii auri *drach. novem.* tot een behoorlyke dikte van een salf, smelt dan daar by

Ceræ citrinæ.

Resinæ, aa *drach. quatuordecim.*

Gesmolten zynde hebt gy gereed.

Ammoniac, *drach. quatuordecim.*

Bdellii, *drach. sex.*

Galbani.

Opopanax, aa *unc. sem.*

Dese in wat Edik ontdaan zynde, en tot een genoegsame dikte uitgerookt, doet daar by

Terebinthinæ, *unc. quatuordecim.*

Roert dese dan by het bovenste byna koud geworden smeltsel: te degen ender een zynde, doet 'er by twee dragmen *Ærugo*, en daar na het poeder.

Aristolochiæ longæ.

Thuris masculi aa *drach. sex.*

Myrrhæ, *unc. sem.*

F. s. a. Unguentum.

Zy fuyvert en reinigt alle verouderde sweergaten en fistels, en kan voor een goed digestiyf passeren.

Unguentum Arthanita.

Neemt het sap van *Radices Cyclaminis*, een pond, of in plaats, so veel kooksel van de drooge en klein gesneden wortelen.

Succi Cucumeris asinini

Butyri vaccini, aa. *libr. sem.*

Olei Irini, *libr. unam.*

Rad. Polypodii quercini *unc. tres.*

Pulpae Colocynthis *unc. unam & sem.*

Euphorbii *drach. duas.*

Gestooten zynde, laat het eenige dagen weeken: laatse dan sagtjes koken tot de vogten vervlogen zyn: doetse door, en perstse uit, smelt dan hier by

Cerae flavae, *unc. duas & sem.*

En nog warm zynde roert 'er onder *Sagapeni* in Edik gesmolten, doorgegooten en tot een behoorlyke dikte gekookt drie dragmen. *Fellis Taurini*, tot de dikte van honig uitgerookt *unc. sem.* Op het laatste de volgende poederen

Scammonii.

Colocynthis.

Turbith albi, Aloës.

Bacc.

Bacc. Mezeraei aa dr. duas & sem.

Euphorbii, Myrrhae

Flor. Chamaemel.

Piperis longi.

Zingiberis, aa drach. unam.

Salis gemmae, drach. duas.

F. s. a Unguentum.

Op den onderbuik gestreken, segt men dat doet purgeereren; dood de wormen.

Unguentum Aureum.

R. Olei Communis, lib. duas.

Cerae citrinae, unc. sex.

Terebinthinae, unc. duas.

Resinae Pini.

Colophoninae, aa unc. un. & sem.

Alles sagtjes gesmolten zynde strooit daar in, als het byna kout is,

Mastiches.

Thuris, aa unc. unam.

Croci, drach. unam.

M. F. Unguentum.

Is een goed *digestivum*: bequaam in alle wonden, verkrompe leden en zenuwziektens.

*Unguentum Basilicum, of
Tetrapharmacum.*

R, Cerae citrinae.

Resinae, aa libr. sem.

Olei comm. *libr. duas.*

Sagtjes gesmolten, en byna kout zynde, giet daar een half pond gesmolten Pik onder, en roert het wel onder een.

NB. Indien men de Pik daer onder met malkander smelt, wil de Pik dikwils niet mengen.

Is bequaam alle sweergaten te fuyveren en te genesen, trekt alle splinters uit, doet ook de geswellen rypen en doortrekken.

Unguentum Calcis.

R. Succi Lactucae.

Plantaginis.

Solatri. *aa unc. quatuor.*

Olei rosacei, *libr. duas.*

Dit gekookt zynde tot al het vogt vervlogen is, doet het door een doek, kookt dan by de olie:

Lithargyrii auri.

argenti, aa unc. tres.

Dese de dikte van een salf hebbende, smelt daar by

Cerae albae *unc. quatuor. of q. j.*

Sevi vitulini *unc. octo.*

Unguenti Rosacei *unc. duas & sem.*

Gesmolten zynde smyt daar de volgende poeders in

Calcis Vivae s. a. lotae & exsiccatae.

Cerussae *unc. duas & sem.*

Tutiae praep. *drach. duas.*

Roert

Roert alles ter degen onder een tot het koud is.

Dese zalf werd gebruikt in verbrandheden, en is niet quaad om te cicatriferen.

Unguentum Diapompholigos.

R. Olei Solani, *unc. sexdecim.*

Ceræ albæ, *unc. quinque.*

Smelt dese met elkander, doet daar dan by

Ceruffæ lotæ, *unc. duas.*

Pompholygos præp.

Plumbi ufti & loti, aa *unc. unam.*

Dese moeten alle te degen onder een gezeven en gefift werden, sommige præpareeren die op een fteen met malkander, om reden datfe anders niet wel mengen, of men kan de witte fteppels van de Cernis daar uit zien.

Dese dan fyn zynde doet daar by

Thuris *unc. unam.*

En mengt het onder het bovenfte fmeltfel, roert het zo lange om tot het koud is.

Sy is bequaam in gebrandheid, om te cicatriferen: en neemt d'ontftekingen weg.

*Unguentum Fnulatum met en sonder
Mercurius.*

R. Axungię porcinae veteris falitæ, *unc. octo.*

Olei veteris *unc. quatuor.*

Ceræ novæ *unc. duas.*

Laat die fagtjes fmelten, doet dan daar by

een Pond Alantswortel, die in Afyn murw gekookt, geflooten, door een fift gevreven, en wat uitgedroogt is. Doet daar de *Salis communis*, *unc. unam.* item *Terebinthina lota unc. duas.* met foo veel Quikzilver ter degen onder een geroert by, of diele zonder Quik wil hebben kan s'er aflaaten. Mengt dit by het bovenst smeltfel.

Men gebruiktse in alle fchurft en ruidigheid, krawagie en diergelyke, dood ook de luifen.

Unguentum Martiatum.

R. Herb. Absinthii.

Abrotani, Basilici.

Calaminthae.

Centaurii minoris.

Chamaedryos.

Costi Hortensis.

Illecebrae, Majoranae.

Menthae aquaticae.

Paralyfis.

Sabinae, Salviae.

Sambuci, aa *unc. unam & sem.*

Fol. Lauri.

Rorismarini.

Rutae, aa *unc. tres.*

Sem. Cumini.

Foenugraeci.

Urticae majoris, aa. *unc. sem.*

Medullae Cervinae.

Adi-

Adipis Urfini aa *unc. tres*,

Butyri *libr. unam*.

Olei Olivarum, *libr. quatuor*.

Laat dese te samen in een goed deel ryfende wyn, agt dagen lang weeken, kooktse dan tot al het vogt vervlogen is, perst het door een doek, smelt daar by

Styracis liquidae, *unc. tres*.

Olei Nucis moschatae expr. *unc. unam*.

Cerae citrinae *libr. unam*.

M. F. Unguentum.

Dese zalf is goed in alle koude gebreken jigt, pyn in eenige ingewanden, verhardingen, opgekrompen en verstuikte leden; alle verwronge zenuwen en pesen, flercyn &c.

Unguentum Nervinum,

R. Unguenti Althaeae, *unc. quatuor*.

Ping. Anatis.

Anseris, Canis.

Felis aa *unc. duas*.

Olei Anethini.

Laurini, Chamaemel.

Lumbricorum.

Vulpini aa *unc. unam*.

Euphorbii.

Petrae, Spicae.

Terebinthinae aa *unc. sem.*

Spir. Vini, *unc. unam & sem.*

Cerae, q. s. of *unc. sem.*

H 5

Smelt

Smelt het onder een, en laat het tot een sagte falf werden. Zy is in alle zenuwfiektens dienstig, fiet de kragten in *Ung. Martiatum*.

Unguentum Nutritum.

Neemt zeer fyn gevreven Goudglid *lib. sem.* vryft die in een mortier met olie van *Rosen*, en *Wynedik* van elks soo veel genoeg is, deze moeten daar allengskens by gedaan werden, dan wat *Edik*, dan wat *Olie*; dit roert men zoo lange, tot het selve heel wit is. Sommige laten de *Lithargyrium* te voren eenige dagen in den edik weeken.

Sy is gebruikelijk in alle schurft en ontstekingen des huids, is droogend en doet ligtelyk een huid wassen.

Unguentum Oculare.

R. *Lapid. Calaminaris* praep. *unc. tres*

Tutiae praep. *unc. unam.*

Vitrioli albi.

Caphurae, aa *scrup. duas.*

Ung Rosacei, *libr. unam.*

F. *Unguentum.*

De *Campher* wryft men met een weinig *Roosolie* klein, en mengt die by de *Roosfalf* en dan de poedren.

Men gebruiktse in de ontstekingen der oogleden, is ook goed in andere ontstekingen, doet ook een huid wassen.

Un-

Unguentum Pectorale.

R. Butyri recentis, *unc. sex.*

Olei Amygd. dulc. *unc. quatuor.*

Chamaemelini,

Violacei, *aa unc. tres.*

Adipis Anatis,

Gallinae, *aa unc. duas.*

Cerae albae *unc. tres.*

Alles onder een gesmolten zynde, doet daar by,

Pulv. Radicum Iridis, *unc. unam.*

F. Unguentum.

Dese zalf werd op de borst gebruikt in de hoest en zydewee.

Unguentum Pomatum.

Neemt verse *Verkeensreusel* van hare vliezen gesuivert, en in witte Wyn gewassen, *Schapenongel* ook in Wyn gewassen *aa libr. unam.* Geschilden en van haar klokhuyzen gesuiverde *Emmerappelen* of *Aagtenappelen*, en in Rosenwater gekookt, festien.

Ligni Rhodii,

Sassafras,

Rad. Iridis Florentinae, *aa drach. sex.*

Benzoini.

Styracis Calamitae *aa unc. sem.*

Laat dit alles te samen sagtjes koken, tot de vogtigheid der Appelen vervlogen is, doetze

dan in een doek en zygtse door.

Sy dient voor de kloven der handen, lippen en borsten, maakt de handen en aangesicht sagt en welriekend.

Unguentum Populeum.

Neemt dry pond gestooten *Populier botten*, of *knoppen*, en ses pond ongesouten verse *Verkensreusel*, roertse ter degen onder een, en laatse soo lange toegedekt staan tot d'ondergeschreeven Kruiden kunnen geplukt worden: als

R. Herb. *Bardanae*, *Hyoscyami*,

Lactucæ, *Mandragoræ*.

Papaveris nigri.

Sempervivi majoris.

minoris.

Solani cum baccis.

Violarum.

Umbilici veneris of

Portulacæ.

Topjes van Braambesien, aa *Man. duar*. Welke gestooten zynde onder de bovenste knoppen werden geroert en gekookt tot al het vogt vervlogen is, doetse dan door en bewaetse.

Sy is slaapmakende en verdoovende, verdryft de pyne des hoofts en van andere leden, men gebruiktse ook in de ambeyen.

Unguentum Refrigerans Galeni.

R. Olei Rosacei Omphacini, *unc. quatuor.*

Ceræ albæ, *unc. unam.*

Dit werd te zamen gesmolten, en dikwils met kout water gewassen, en door malkander geschud, op het laatste eens met Roosewater, daar by doende een weinigjen Azyn.

Deze doet alle smerten des huids verkoelen en versagten; wanneer de kindertjes door de scherpe pis tusschen de beenen en billen ontvelt zyn, of de lippen en kin ontfleken zyn.

Unguentum Rosaceum.

Neemt versche *Verkensreusel* van zyn vliessen gesuivert en eenige reifen gewassen een pond; bleike versche *Rosenbladen* van hare knopjes gesuivert, soo veel als 'er onder konnen mengen. Laatze eenige dagen in de Sonne staan, laatze eens opkoken, en zygtze door: doet daar weder nieuwe Rosen by, setze weder in de Son, kooktze, doetze door, en doet 'er weder soo lange nieuwe Rosen by, tot de Reusel een goede reuk behouden heeft. Bewaartse dan op het laatste.

TWAALFDE AFDEELING.

Van de

P L E I S T E R S.

Emplastrum Betonica.

R. Succī Betonicæ, Apii.

Plantaginis, aa *libr. unam.*Cerae, *libr. sem.*

Laat alles sagtjes onder malkander koken tot al het vogt vervlogen is, maar wagt u van het aanbranden, moet altyd geroerd worden, smelt dan daar by

Gummi Elemni.

Refinæ Pini.

Terebinthinæ aa *libr. sem.*

Maakt hier rollen van.

Sy suivert en rypst de etterswellen, werd voor een hooft- en beenbreukpleister gehouden, is goed voor versche wonden.

Emplastrum Diachalciteos, dat is,
Diapalme.

R. Olei Veteris.

Lythargyrii aurī aa *libr. tres.*

Kookt dese met een mingelen regenwaters, tot deselve een bequaame dikte van een pleister heeft, geduurig omroerende met een

Palm.

Palmhouten spatel, en water by doende, anders sou deselve swart werden. Zyn dikte hebbende, smelt daar by

Verse gesuiverde Verkensreusel, *libr. duas*. Kookte dan nog een weinig, tot de dikte hoog genoeg is, 't welk gy proberen kond met uw spatel in een kom kout water te laten druipen. Dik genoeg zynde set het van 't vuur; laat het wat styven, giet 'er het water af, en roert daar onder vier oncen gestoten *Chalcitidis usta*, of *Vitriol. alb.* Roertse geduurig om met een palmhouten stamper, wort met het roeren en door elkander kneden witter.

Maakt 'er dan rollen of.

Zy geneest alle sweren en wonden, doet de huid groeijen, is goed in jigt en flerecyn, en op de fistels te leggen.

Emplastrum Diachylum Simplex.

R. Olei Mucaginum, *libr. tres.*

Lithargyri auri, *libr. un & sem.*

Kookt dese te samen sonder water, tot een behoorlyke dikte, en maakt 'er rollen uit.

De kragten zyn als voren.

Emplastrum Diachylum cum Gummi.

R. Olei Mucaginum, *libr. octo.*

Lithargyri auri, *libr. quatuor.*

Kookt

Kookt dese op de wyse als in de Diapalma
geſeggt is : het water afgegoten zynde , ſmelt
daar by *Ceræ libr. ſem.* ondertuſſchen hebt
gy uwe Gommen gereed.

Als: *Ammoniæ, Galbani.*

Opopanax.

Sagapeni aa unc. quatuor.

Met Edik geſmolten , geſuivert , en tot een
goede dikte gekookt ; doet daar by

Terebinthinæ libr. ſem.

Het bovenſte dan byna koelende , giet daar
allengskens de Gommen en Terpentyn by ,
en maakt 'er rollen van.

Deſelve is verſagtende , ettermakende , ſui-
verende en geneſende.

*Emplaſtrum Gratia Dei , met en
ſonder Ærugo.*

R. *Ceræ novæ, Refinæ.*

Sevi hircini, aa unc. quatuor.

Terebinthinæ, unc. duas.

Dit geſmolten zynde , doet daar by het poe-
der van

Ærugo, Maſtix.

Olibanum aa drach tres.

Koud geworden zynde , maakt 'er rollen
af : dieſe nu ſonder *Ærugo* begeert , kan 'er
die aſlaaten.

Sy is goed op ſwerende vingers en exter-
oogen aan de voeten.

Em.

*Emplastrum Griseum , of Lapidis
Calaminaris.*

R. Ceræ albæ, *unc. un. & sem.*

Sevi hircini, *unc. duas.*

Terebinthinæ, *unc. unam.*

Dese gesmolten zynde , doet daar de navolgende poeders by.

Lap. Calaminaris præp. *unc. unam.*

Lithargyrii *unc. duas.*

Cerussæ.

Tutiæ aa *un. sem.*

Thuris *drach. quinque.*

Mastiches *drach. tres.*

Myrrhæ *drach. duas.*

Caphutæ *drach. un. & sem.*

Koud zynde , kan m'er rollen af maken.

Sommige koken de *Lythargirium* met de *Sevum hircinum* , en wat water , tot de dikte van een pleister.

Sy is deftig om te cicatrizeren.

Emplastrum Meliloti.

R. Resinæ.

Sevi hircini aa *unc. quatuor.*

Cerae citrinæ , *unc. octo.*

Olei Spicae , *unc. duas.*

Majoranae q. s. of *unc. octo.*

Set dit te smelten , een weinig koud geworden zynde , doet daar by *Gummi Ammoniaci* , *drach. decem.* eerst in wat Brandewyn

wyn of water gesmolten (want Azyn is hier niet dienstig) gesuivert en tot een goede dikte gekookt onder welke gy den *Terpentyn drie lood*, moet mengen, dit gedaan zynde, stroit 'er de volgende poederen by

Summ. Meliloti *unc. sex.*

Fol. Abfinthii, Majoranae.

Flor. Chamaemeli.

Sem. Foenugraeci.

Bacc. Lauri.

Rad. Althaeae aa *drach. tres.*

Cyperii, Iridis Flor.

Spicae Nardi Indicae.

Cassiae lignae.

Sem. Ammios, Apii.

Cardamomi minor aa *dr. tres. & sem.*

Bdellii.

Styracis Calamitae aa *drach. quinque.*

Ficus ficcatas. No. 12.

Wel onder een gekneed zynde, maakt 'er rollen af.

Zy zyn bequaam om alle hardigheden te vermurwen, tot etter te brengen, of te verdryven.

Emplastrum Minii.

R. Minii *libr. unam.*

Olei comm. *libr. duas.*

Kookt dese met elkander in wat water tot een bequame dikte van een pleister, smelt daar by, het water afgegoten hebbende:

Cerae

Cerae libr. sem.

Terebinthinae unc. quatuor.

Byna koud geworden zynde , stroit 'er al-
lengskens by

Plumbi usti praep. unc duas.

Maaktse tot rollen.

Zy is deftig in wonden , oude en quade
sweren te genesen. Item voor de jigt en fle-
recyn. Doet ook cicatrizeren.

Emplastrum Mucilaginum.

R. Olei Mucaginum , unc. sex.

Cerae citrinae , unc. viginti.

Gesmoltten , ende byna kout zynde , roert
daar onder:

Ammoniacy Galbani.

Opopanax.

Sagapeni aa unc. sem.

Dese met wat Brandewyn of water gesmol-
ten , door gedaan en tot een genoegsame
dikte gekookt zynde , mengt daar onder

Terebinthinae unc. duas.

Dit wel gemengt zynde , doet daar op het
laatste onder.

Croci drach. duas.

En maakt 'er rollen af.

Sommige weiken de Saffraan eerst in wat
Limoensap om de pleister des te geelder te
maken , dog verderft de kragten der pleister ,
maar het soude beter in brandewyn zyn.

Dese

Dese Pleister is van kragten als het *Empl. Meliloti*, dog niet soo sterk.

Emplastrum Oxycroceum.

R. Cerae citrinae.

Colophoniae, aa *unc. sex.*

Gesmolten zynde, laat het byna kout werden, giet dan daar by ses oncen gesmolten en byna lauw *Scheepspik*, daar na de

Ammoniaci.

Galb. aa *unc. duas.*

Eerst in Asyn ontgaan, gezuivert en tot een pleisters dikte gekookt, onder welke men doet.

Terebinthinæ unc. duas.

Dit wel onder een gekneet zynde, smelt daar by de poederen van

Croci Britannici.

Mastiches, Myrrhæ.

Thuris, aa *unc. duas.*

Roert alles wel onder malkander, en maakt 'er rollen af.

Men gebruiktse tot gebroken beenen, pyne-lyke deelen, en tot oude verhardingen, is goed om een *Callus* te doen groeyen.

Emplastrum Ranarum met en zonder Quiksilver.

R. Ranas viventes in vino lotas xij.

Lumbricorum terrestrium vino lotorum unc. septem.

Fol.

Fol. Matricariae.

Flor. Schoenanthi.

Stœchados aa *Man duas.*

Succi Rad. Ebuli.

Enulæ campanae.

Olei Chamaemelini.

Anethini.

Liliorum aa *unc. quatuor.*

Vini generosi *libr. quatuor.*

Laat dit eenige dagen staan weiken, kookt het dan sagtjes tot de vogtigheid vervlogen is, en doet by het doorgeseygde

Lithargyrii auri *libr. duas.*

Kookt dit te samen met water of wyn tot de dikte van een pleister, doet daar dan by

Ol. Spicae *unc. quatuor.*

Crocini *unc. duas.*

Axungiae porcinae *libr. duas.*

Pinguedinis vitulinae *libr. unam.*

Olei Laurini genuini *unc. octo.*

Laat dit nog een weinig koken, doet 'er dan oo veel wit Was by dat het dik genoeg is, nengt dan

Argenti vivi *unc. octo.*

Terebinthinae clarae *unc. quatuor.*

Onder een; doet daer by Styracis Liquidæ *unc. tres.* byna koud geworden zynde, giet het by elkander, en op het alderlaatste het oeder.

Thuris Masculi *drie lood.*

Euphorbii *drach. decem.*

Maakt 'er dan rollen van. Die 'er geen Quik.

Quikzilver wil by hebben kan s'er af laten.

Sy is bequaam om de pyne der gewrigten te stillen, soo in de jigt, flerecyn, als van Venusziektens herkomstig. Men gebruiktse ook op verhardingen, Tophen en Scirrhen.

Emplastrum ad Rupturas Fernelii.

R. Acaciae verae.

Aristolochiae longae, rotundae.

Balaustiorum.

Cupularum Glandium.

Fabarum.

Gallarum immaturarum.

Malicorii.

Myrtillorum.

Nucum Cupressi.

Sem. Plantaginis aa *unc. sem.*

Alles gestooten zynde, laat het twee dagen in *Rozenedik* staan weiken, droogt het dan uit, doet by 't poeder 't geen volgt.

R. Rad. Consolidae majoris.

Filicis.

Osmundae regalis.

Herbae Caudae equinae aa *unc. unam.*

Aloës. Mastiches.

Myrrhae. Mumiae.

Thuris aa *unc. duas.*

Boli Armenae aceto lotae.

Lap. Calaminaris praep.

Lithargyrii auri.

Sanguinis Draconis. aa *unc. tres.*

Laat dit gezamentlyk een fyn poeder werden.

Picis navalis *libr. duas.*

Cerae *libr. unam.*

Terebinthinae q. s. of *unc. octo.*

Dit zagtjes gesmolten zynde , doet daar al-
lengskens de bovenstaande poeders in , enlaat
het tot rollen gekneet werden.

Deffelfs gebruik is in gescheurtheid.

Emplastrum Stichticum Paracelsi.

R. Olei Hyperici *libr. duas.*

Lithargyri auri *libr. un. & sem.*

Kookt deze gelyk de *Diapalma* tot de dik-
te van een pleister , smelt daar by

Olei Laurini genuini *unc. duas.*

Cerae citrinae *libr. sem.*

Gesmolten en byna koud zynde , mengt
daar onder

Ammoniacy *unc. duas.*

Galbani.

Opopanacy aa *unc. unam.*

Deze gezuivert , doorgegoten , en tot een
behoorlyke dikte gekookt zynde , doet daar
onder.

Terebinthinæ *unc. quinque.*

Roert dan alles by het bovenste ter degen on-
der een , froyt 'er dan het volgende poeder
onder

Bdellii *unc. duas.*

Myrrhae, Olibani.

Rad. Aristolochiae longae, rotundae,
Dictamni albæ.

Magnetis praep. aa *unc. unam.*

Kneed alles wel onder een, en bewaardse in rollen.

Dezelve doet alle splinters uittrekken, geneest alle wonden en steeken, weert alle toevallen af, geneest en zuivert alle oude sweeren, en doet het vleis groeyen.

Ceratum Santalinum.

R. Olei Rosacei Omphacini *unc. novem.*

Smelt daar soo veel wit Was in tot het byna de dikte van een *Ceratum* heeft, byna koud zynde doet daar onder

Caphurae *drach. duas.*

Eerst met een weinig Oli van Rosen fyn gevreven, op het laatste kneed 'er de volgende poederen onder:

Santali rubri *drach. decem.*

albi, citrini aa *drach. sex.*

Flor. Rosarum rub. *drach. duodecim.*

Boli Armenae, *drach. septem.*

Spodii ex ebore *unc. sem.*

Laat dit een *Ceratum* werden.

Sy werd in de ontstekingen en pyne der maag, lever en andere deelen gebruikt,

Ceratum Stomachicum Galeni.

R. Olei Rosacei Omphacini, *libr. unam*,
 Smelt daar soo veel *Was* by, tot het een dikte
 van een *Ceratum* heeft (dat is een weinig
 dunder als een Pleister, en wat dikker als
 een Salf) doet dan daar de volgende Poede-
 ren onder.

Mastiches.

Rosarum rubr. aa *drach. viginti.*

Fol. Absinthii, *drach. quindecim.*

Spicae Nardi Indicae, *drach. decem.*

Laat het een *Ceratum* werden.

De kragten zyn om de maage en lever te
 sterken, het braken te beletten, en de ko-
 king te vorderen.

Sparadrapum, of Tela Gualteri.

R. Olei Rosacei Omphacini. *libr. sem.*

Sevi arietini, *unc. quatuor.*

Lithargyrii.

Minii, aa *unc. tres.*

Rookt dit met een goed deel waters, tot de
 dikte van een Pleister, smelt daar by

Cerae albae *unc. decem.*

Caphurae *unc. sem.* met wat oly van
 rosen klein gemaakt.

Stroit daar de volgende Poeders onder.

Boli Armenae.

Mastiches.

Plumbi usti praep.

Thuris.

Tutiæ præp. aa *unc. sem.*

Alles wel onder een geroert, en nog warm zynde, doopt daar linnen lappen in, die gy over een beolyd bert kond uitspannen en uit rekken.

Dese dient op verouderde sweren, om de huid te doen groeyen, tegen het doorleggen van het lighaam, en kan ook tot fistels gebruikt werden.

Ruptorium Commune.

Neemt seer sterke Zeepzieders loog, rookt die uit totse droog is, en bewaartse.

Sy is bequaam om gaten en fontenellen te byten.

Lapis Alchymia.

R. Vitrioli Rom. *libr. unam.*

Aluminis *libr. sem.*

Tartari albi.

Vitrioli albi, aa *unc. quatuor.*

Boli comm.

Lapid. Calaminaris, aa *unc. duas.*

Æruginis.

Cerussæ, aa *unc. unam.*

Fyn gestooten zynde kooktse in een goed deel wyn-edik tot de hardigheid van een steen.

Suivert ook de oude sweergaten, byt het over-

daar eenige reifen regenwater op, het Poeder gefonken zynde, werd het water weder afgegoten, en dat foo lange gedaan tot het Poeder foet is, eindelyk giet men daar eens rofe-water open af, en werdt dan gedroogt.

Het water dat 'er afgegoten werd, kan verftrekken voor het *Aqua calcis* om in fweringen en verbrandingen te gebruiken.

De *Calx Lota* doet cicatriferen en opdrogen.

Geprepareert Staal.

Neemt gevylt Staal dat fuiver is, giet daar *wyn-edik* op, en laat het in de zonne droogen, giet daar weder nieuwe op, en laat het weder droogen, doet dit foo dikwils tot gy defelve op een fteen kond prepareren, 't welk gy met kaneelwater tot een ontaftelyk Poeder kond vryven, dat is, foo lange tot het tuffchen de tanden niet meer en kraakt.

Met Azyn bereid, fegt men alle vloeden te doen ftoppen.

Gemeene bereyding van Cornu Cervi, Ebur, en andere gebeenten.

De Beenen, of Horens in ftukken gebroken, werden in een fmeltkroes foo lange gebrand tot fe wit zyn; feer fyn gevreven zynde, waft menfe eenige reifen in rofe-water

water af, en werden eindelyk op een marmersteen gevreven, en in koekjes gemaakt, 't welk geschied wanneer men die op een onverglaalde schotel laat druppen.

Een andere wyse om beenen te bereyden.

Wanneer men *Aqua vitae*, of eenige andere cordiale wateren distilleert, werden de Beenen of Horens met een touwjen in den helm gehangen, 't welk eenige reisen herdaan werd, en op het laatste murruw werdende, vryft men die tot fyn Poeder.

Bereyding van Coriander en Comynzaad.

Het Coriander of Comynzaad werd vier en twintig uren in den edik geweekt, en daar na gedroogt.

Elaterium.

Neemt soo veel wilde Comcommers, (Efels Comcommers gesegt) die binnen de agt dagen vergadert zyn, als genoeg is.

Snydse voorzigtelyk met de punt van 't mes in het midden van 't steeltjen, op dat de rype faden, sonder de vrugten te duwen, in een wyde pot komen te springen.

Uit de vrugten nu, boven op een Seef doorsnydende, wert het overige zaad en slym uitgedaan en in een marmere mortier

met een houte flamper gestooten, allenxkens het vogt dat uit de vrugten geloopen is, met een weinig regenwater daar opgië-tende, vergaderende; dit moet alles met warme handen gehandelt werden, tot dat de olyagtige vettigheid uit het zaad en de *Pulpa* door een seer fyne nieuwe Seef gevreven werd, welke op het sand, tot een dikte van Pillen allenxkens werd uitgerookt.

Het is seer sterk purgerend, dryft de weiachtige vogten uit; verwekt de stonden, doodt de vrugt, derhalven werd dit weinig gebruikt.

Dosis grana ii. iv. en vi.

Bereiding van Esula en Helleborus.

Neemt de basten van de *Eselwortel*, of neemt *Helleborus* wortel q. s.

Weektse in scherpe edik in een matige warmte, en droogtse, aldus werden meer andere dingen bereid.

Bereiding van Lacca.

Neemt onsuivere *Lacca* (want de suivere kan men sonder te suiveren gebruiken) soo veel gy wilt, breektse een weinig in stukken, kooktse dan in water, waar in eerst

Rad. Aristolochiæ longæ en

Schœnanthi aa part. æquales.

Gekookt zyn, tot de vuiligheid op de grond komt

konit te finken en het klare boven is, 't welk gy fult afgieten en in de Sonne of op een warme plaatfe droogen.

Zy is goed in alle verftoptheid en leverfiekte.

Bereiding van Lapis Calaminaris.

Bluft de *Lapis Calaminaris* driemaal in *Aqua Plantaginis* en *Rosarum*, vryfte daarna fyn op een marmerteen, en droogte in koekjes.

Bereiding van Lapis Lazuli.

Brandte eerst in een kroes en vryfte op een steen met regenwater, en wastte daar na met roosewater of melisse water af, soo lange tot het water klaar blyft.

Lapidum Pretiosorum,

Corallorum,

Margaritarum,

Oculorum Cancris,

En andere meer hare bereiding.

Neemt seer witte uirgelesene Paarlen of andere Gesleenten, vryfte in een marmere ofte glase mortier met een glase stamper, daar eenige droppen roosewater by doende; vryft soo lang totte soo fyn zyn, dat het Poeder tusschen de tanden niet meer en kraakt: en droogt het.

Zyn hartstierkende, en alle zuur t'onderbrengende.

Bereiding van Opium.

Smelt uw *Opium* in Brandewyn, gietse door een doek en rooktse uit tot de dikte van Pillen.

Gebrand lood.

Neemt loode platen, stroit tusschen deselve gestooten swavel, doetse soo in een nieuwe pot: ontsteekt die, en roert het lood, met een yfere spatel, zoo lange om, tot het in asse geraakt is.

Bereidinge van Scammonium.

Vult eenige uitgeholde Queappelen met *Scammonium*, stoptse toe, en braadse in den oven of onder de asche, totse gaar zyn, doet 'er de *Scammonium* dan uit en bewaartse. Dese wert een *Diacrydium*, of *Diagridium* genoemd.

Bereiding van Tutia.

Laat de *Tutia* driemaal in uw smeltkroes gloeyen, en blustse driemaal in rosewater, stootse fyn, en bereidse met rosewater op een steen.

Cal.

Calcinering van Vitriool.

Laat de gestoote Vitriool in een onver-
glaasde pot op een sagt vuurtjen tot se wit
wert, gedroogt werden, geduurig sterk
omroerende, op datse niet aanfitte of ver-
steene. Daar na het vuur vermeerderende
brandse een vierendeel uurs totse rood is.

A A N H A N G S E L,

Van eenige benoemingen, door welke ver-
scheide dingen met een woord uitgespro-
ken werden.

Vyf openende Wortelen.

Apii, Asparagi, Foeniculi, Petroselini;
Rusci of Graminis.

Vier versagtende Kruyden.

Althaea, Beta, of Parietaria, Malva, Violaria.

De vyfhairige Kruyden.

Capillus Veneris.

Phyllitis, of Lingua cervina.

Polytrichum, of Trichomanes.

Salvia vitæ, of Ruta Muraria.

Scolopendrium, of Ceterach.

Drie cordiale Bloemen.

Boraginis, Buglossæ, Violarum.

Vier groote warme Zaden.

Anisi, Cardamomi, Cumini, Foeniculi.

Vier kleyne warme Zaden.

Ammios, Apii, Carei, Dauci.

Vier groote koude Zaden.

Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli Melonum.

Vier kleyne koude Zaden.

Cichorei, Endiviæ, Lactucæ, Portulacæ,
Vyfderley gruyfeling van dierbare
Gesteenten.

Granati, Hyacinthi, Sapphiri, Sardi, of
 Carneoli, Smaragdi.

**Van de Medicinale gewigten en
 maten, gelyk men heden-
 daags gebruikt.**

Met derzelver teekenen:

Gr. gr. een Grein, wegende foo veel als een
 gemeen gerfte koorn.

℞. *Scrup.* een scrupel, doet twintig grein.

℥. *Drach.* een Drachma, doet drie scrupels.

℥. *Unc.* een once, weegt agt drachme.

℔. *lib.* een pond, doet twaalf oncen.

℔. *℥ lib. sem* een half pond, weegt ses oncen.

Quart. Quartarius, doet drie oncen.

M. *Manipulus*, is een hand vol, of foo veel
 als men met de hand kan grypen.

P. *Pugillus*, is foo veel als men met de uiter-
 ste vingers grypt.

Pinta, doet in vogtigheid omtrent twintig on-
 cen.

No. *Numero*

Par. *paria*, dubbel getal. 2 aldus telt men de
 3 vrugten.

ā āā. *ana*, dat is, van elks even veel getal ge-
 wigt of mate.

Part. *eq.* van elks even veel.

Q.S.q.f. *quantum sufficit*, soo veel genoeg is.

Q.V.q.v. *quantum vis*, soo veel gy wilt.

Q.Pl.q pl. *quantum placet*, soo veel u belieft.

S.A.f.a. *secundum artem*, na de konst.

S.S.S. *Stratum super stratum*, wanneer men met swavel of sout tusschen eenige loode platen of iets anders stroit.

B.M. *Balneum Mariae*, of *maris*.

BLADWYZER

Van de Gecomponeerde

MEDICAMENTEN,

*Die men in de Winkels be-
waren moet.*

A CETA of AZYNEN

60

Van Goatsbloemen

Lavendel 60

Roten 60

Vlier 60

Zeeajuin 61

ANTIDOTEN 108

Confectio Alkermes

116

Hyacinthorum 117

Diascordii Fracastorii

114

Mithridatum Damo-

cratis 112

Theriaca Andromachi

108

Diatessaron Mesuae 115

AQUAE COMPOSITAE 48

Alexipharmaca 49

Anti epileptica 48

Antinephritica 50

Anti paralytica 51

Hysterica 53

Prophylactica 50

Theriacalis 53

Spir. Salis Armoniaci

56

Vitæ Matthioli 37

Sal volatile oleum

59

Elixir propr. par. 59

V

Vitae composita 55
AQUAE SIMPLICES
STILLATIAE 44
 Absinthii
 Acetosae
 Artemisiae
 Betonicae
 Boraginis
 Camomillae
 Caprifolii
 Cardui benedicti
 Centaurii mi-
 noris 46
 Chelidonii
 majoris
 Cichorei
 Cinamomi 47
 Cochleariae
 Euphrasiae
 Fabarum
 Foeniculi
 Florum Garyo-
 phyllorum 44
 Fumariae
 Graminis
 Hederae terres-
 tris
 Hyssopi
 Lactucae
 Lavendulae
 Liliorum albo-
 rum
 Liliorum con-
 vallium
 Matricariae
 Melissae
 Mellis 47
 Menthae
 Papaveris Erra-

tici
 Petroselinii
 Plantaginis
 Paeoniae
 Portulacae
 Pulegii
 Rorifinarini
 Rosarum
 Sambuci
 Solatri
 Spermatidis Rana-
 rum
 Graminis 46
 Tiliae
CERATA.
 Santalinum 192
 Stomachicum 193
CONDITA 94
 Caro en Miya
 Cydoneorum
 Caules Lactucae
 Cortices Auran-
 tiorum & Ci-
 tiorum 94
 Flores Aurantio-
 rorum & Ci-
 triorum
 Fructus Berbero-
 rum
 Cerata
 Cerata amarena
 Myrobalani
 Nuces Juglandes
 Moschatae
 Ribesii
 Passulac Purgan-
 tes
 Radices acori
 Vulgaris
 Cichorei

DER MEDICAMENTEN.

Enulae camp-
 nae }
 Eryngii } 49
 Satyrii }
 Scorzonerae }
 Zingiberis }
CONSERVAE
 Absinthii Roma- }
 ni } 96
 Vulgaris }
 Acetosae }
 Betonicae }
 Boraginis }
 Calendulae }
 Caryophyllorum }
 Cichorei }
 Euphrasiae }
 Malvae }
 Melissae } 96
 Menthae }
 Nymphaeae }
 Paeoniae }
 Rorismarini }
 Rosarum Palli- }
 darum & ru- }
 brarum }
 Salviae }
 Symphyti }
 Trifoli acetosi }
 Violarum. }
ELECTUARIA SOLU-
 TIVA 98
 Benedictum Laxati-
 vum 98
 Confectio Hamech 99
 Diacarthamum 101
 Diacatholicum 102
 Diaphaenicum 103
 Diaprunum solutivum 104
 Hierae diacolocynthidos
 103, 108

Hierae Picrae Galeni 106
 Lenitivum 107
 Succi rosarum 108
EMPLASTRA 183
 Betonicae 182
 Diachalciteos of Dia-
 palmae 182
 Diachylum cum gum-
 mi 183
 simplex
 Gratia Dei 184
 Griseum of Lapidis
 calaminaris 185
 Meliloti 185
 Minii 186
 Mucilaginum 187
 Oxycroceum 188
 Ranarum cum & sine
 Mercurio 188
 Ad rupturas Fernellii
 190
 Sparadrapum of Tela
 Gualtheri 193
 Stichticum Paracelsi
 191

LAPIS ALCHYMIAE 194
MELLITA 61
 Diamorum Nicolai 92
 Mel Centaurii 90
 Mercurialis 89
 Rorismarini 90
 Rosarum adstringens 90
 Rosarum solutivum 91
 Oxymel scilliticum 92
 Simplex 91
OLEA PER DELIQUUM
 Guajaci 166

B L A D W Y Z E R.

Myrrhae 1661
 Petrae naturale 167
 Plumbi 167
 Tartari 167
 OLEA PER DE-
 STILLATIONEM
 Anethi
 Anisi } 163
 Bacc. Juniperi 162
 Carei
 Caryophyllo-
 rum 162
 Cerae 164
 Cinamomi 162
 Corticum Aurantiorum
 } 163
 Citriorum 163
 Foeniculi 163
 Laterum of Philosopho-
 rum 164
 Ligni Rhodii 163
 Macis
 Majoranae
 Nucis Moschatae } 163
 Origani cretici
 Rosismarini
 Salis 165
 Spicae 163
 Succini 164
 Sulphuris 165
 Terebinthinae 163
 Vitrioli 166
 OLEA PER EXPRES-
 SIONEM 154
 Amygdalarum amara-
 rum 154
 Dulcium 154

Erucae 154
 Hyoscyami 154
 Laurinum 154
 Lini 154
 Macis 154
 Nigellae 154
 Nucis Juglandis 154
 Moschatae 154
 Ovorum 155
 Olivarum Maturarum
 } 154
 Omphacinum 154
 Palmae 155
 Papaveris 155
 OLEA PER INFUSIO-
 NEM ET DECOCTI-
 NEM 155
 Absinthii 155
 Anethinum 156
 Capparium 157
 Castorei 157
 Chamaemelinum 156
 Crocinum 158
 Cydoneorum 156
 Euphorbii 159
 Hyperici 156
 Iuinum 159
 Kevinum 156
 Liliorum alborum 156
 Lumbricorum terre-
 strium 159
 Majoranae nobilis 156
 Mastichinum 160
 Menthae crispae 156
 Mucaginum 160
 Myrtillorum 161
 Nardinum 161

DER MEDICAMENTEN.

Nepetae
 Nymphaeae
 Rosaceum
 Omphacinum
 Rutaceum
 Scorpionum
 Solani
 Trifolii odorati
 Violaceum
 Verbasci
 Vulpinum 162

156

OPIATA 108

Philonium Mesuae 118
 Requies Nicolai 118

PILULAE 145

Aloëphanginae 145
 Agarici 147
 Aureae 147
 Cochiae 148
 Cynoglossi 148
 Extracti Catholici 149
 Foetidae majores 149
 Hierae cum Agarico 150
 Lapidis Lazuli Mesuae
 150
 Laudani Opiati 154
 Mastichinae 152
 Nisi Alex. Tralliani 152
 Pestilentialia commu-
 nes 153
 Sine quibus 53

PRAEPARTIEN VAN
 EENIGE SIMPELEN.

Eris of Koper 195
 Aloës 195
 Calcis 195
 Chalybis 196
 Corallorum 199
 Cornu Cervi 196. 197
 Coriandri en cumini sem.
 167

Eboris 196
 Elaterium 197
 Esulae 198
 Hellebori nigri 198
 Laccæ 198
 Lapidis calaminaris

199

Lazuli 199

Margaritatum 199
 Oculorum Cancri 199
 Opii 199
 Plumbi 200
 Scammonii 200
 Tutae 200
 Vitrioli 200

PULVERES AROMA- TICI 122

Aromaticus Rosaceus
 Gabrielis 122
 Diacalaminthes 122
 Diagalangae Mesuae 123
 Diaireos simplex 124
 Dialaccæ Major 124
 Diamargariton Ergi-
 dus 125
 Diambrae mesuae 126
 Dianthos Nicolai 126

Diarrhodon Abbatis

127

Diatragacanthi frigi-

dus 128

Diatrion fantalon

Nicolai 129

Liberans 129

Nephriticus 131

PULVERES CHIMICI

132

Cremor tartari 132

Cristalli tartari 132

Flores sulphuris 133

Lapis Prunellae 134

Magisterium corallo-

rum 135

Margaritarum 135

Oculorum cancri 135

Mercurius praecipita-

ius 136

Tartarus vitriolatus

132

PULVERES PUR-

GANTES 123

Diasennae Montagna-

nae 120

Diatribith cum Rhabar-

baro 120

Hierae simplicis Gale-

ni 121

ROB. 61

Acaciae 93

Berberorum 93

Ribesiorum 93

RUPTORIUM COM-

MUME 136

SALIA 136

Abinthii 136

Cardui Benedicti 136

Fabarum &c. 136

SYRUPUS 61

Abinthii Compositus

97

Aceti 61

Acetosae 63

Agrestae 63

Althaeae Fernelii 68

Artemisiae Fernelii 70

Betonicae 71

Boraginis 71

Botryos 73

Byzantinus 73

Capillorum veneris 74

Cardui Benedicti 72

Cichorei simplex 72

Cum Rhabarbaro 75

Cochleariae 64

Cydoneorum 64

Diacnium 76

Diacodii 78

Fumariae 79

Glycyrrhizae 79

Granatorum acido-

rum 64

Hyslopi 80

Jujubinus 81

Julapium rosaceum 69

Limonum 64

Menthae 82

Myrtinus 82

papaveris albi 83

Papaveris erratici 84

Portulacae 84

Quinque radicum 85

Rosarum siccatarum

86

DER MEDICAMENTEN.

Solutivus 86
 Solutivus cum fena
 86
 Scabiosae 73
 Staechadis 87
 Symphyti Fernelii 88
 Violarum Compositus
 89
 Simplex 65
 TABELLAE 97
 Saccharum althaeae 98
 perlatus 97
 TROCHISCI 137
 Agaricus Trochisca-
 tus 137
 Albi Rhafis of Sief Al-
 bum 137
 Alhandali 138
 Alkekengi 139
 Bechici albi 140
 Capparium 140
 Cypheos pro Mithri-
 datio 141
 Hedychroi ad Theria-
 cam 143
 Myrrhae 142
 Rhabarbari 142
 Scillitici ad Theria-
 cam 143
 Terrae sigillatae 143
 Viperini ad Theria-
 cam 145

UNGUENTA 168
 Adstringens Fernelii
 168
 Aegyptiacum 168
 Agrippae 169
 Album Caphuratum
 169
 Althaeae Compositum
 170
 simplex 170
 Apostolorum 171
 Arthanitae 172
 Aureum 173
 Basilicum of Tetraphar-
 macon 173
 Calcis 174
 Diapompholigos 175
 Enulatum cum Mercu-
 rio 175
 Martiatum 176
 Nervinum 177
 Nutritum 178
 Oculare 178
 Pectorale 179
 Pomatum 179
 Populeum 180
 Refrigerans Galeni
 181
 Rosaceum 181

A A N W Y Z E R

Der siekten en genesinge, begreep- pen in de Amsterdammer Apotheek.

A Mbeyen	180
Apoplexië	57
Appetyt of Eclust	60, 68, 112, 133
<i>Asthma</i>	148
Baarensnood	99, 115, 142
Baarmoeders uithanging	93
Beenbreuk	161, 182, 188
Blaas siekten	99, 131, 139, 162, 165
Bloedig sand vlees	91
Bloedgifting	85, 133, 135
- - loop	117, 144, 152
- - gerunnen	52, 136
- - sterking, siet hausteking.	
- - suiveren	72, 79
- - spouwen	69, 73, 83, 88
Boistzog	169, 170
Boistmiddelen	69, 74, 78, 80, 84, 98, 124, 129 133, 140, 147, 166, 170, 179
Bort	64
Braking beletten	56, 57, 59, 64, 76, 80, 86, 117 122, 156, 193
Brandende Fis	89, 136
Buikloop	76, 82, 83, 91, 93, 117, 144, 152
- - pyn	98, 118, 152
- - weekmaking	60, 72, 79, 86, 87, 89, 90 96, 132
<i>Cachexia</i>	76
<i>Callus</i>	188
Catharren	84, 148
Cicatrizing	138, 175, 185, 187, 194
Darm uithangen	92, 93
	Discu-

D E R Z I E K T E N.

Discutiëeren	111
Doode vrugt	106, 142, 198
Doofheid	52, 154
Doorliggen des huids	194
Dorst	64, 85
Douwworm	101, 155
Droefgeestige vervrolyken	59
Droppelpis	51, 139
<i>Dysuria</i>	51
Engborstigheid	73, 150
Ettermaken	184, 186
- - dryvend	63, 73, 186
- - Gefwellen	82
- - Spuwen	88
Exteroogen	184
Fenynen tegengift	48, 111
Fistelen	170, 183, 194
Flauwte	58, 59, 127
Flerecyn	90, 150, 152, 159, 164, 177, 183, 187, 190
Fontenellen	194
Galdryven	86, 89, 101, 104, 105, 133
Galktempering	63, 64, 65, 72, 76, 90, 91, 93, 102 103, 120, 133, 165
- - ziekte	76, 132
<i>Gangraena</i>	169
Geelzugt	62, 74, 76, 79, 133, 143
Geestverquikking	47, 58, 116
Geheugenis herstellen	58
Gehoor	147
Geraaktheid	52
Geicheurtheid	191
Gefigt	58, 147, 154
Gefwellen	162, 169, 174
Gewrigten vervrongen &c.	164, 173, 177, 190
Gorgeldrank	62, 91
Graveelmiddel	51, 57, 59, 69, 99, 133, 139, 148 164, 166
Hairwaffing	47, 155, 159
- - worm	101, 155
Handeuvcl	134
	Hard-

A A N W Y Z E R

Hardlyvigheid	107
Harde buiken	157. 169
- - Milten	157
- - Klieren	166
Hartbeving	72
- - Klopping	57. 58. 59. 72
- - Sterking	47. 56. 58. 65. 98. 116. 117. 126 127. 136. 200
- - Vang	72
- - Verheugen	58
Heesheid	73. 84. 89. 124. 129. 140
Herfenslym	8
- - fterking	49. 58. 92. 127
Hik	56. 82. 123
Hitte der mond en ingewanden	63. 85. 134
Hoeft	74. 78. 80. 89. 98. 124. 126. 129. 140. 152 179
Honger	60
Hoofdpleifter	182
Hoofdziekten	49. 52. 56. 57. 58. 59. 88. 102. 118 126. 147. 152. 153. 158. 159 162. 180
Huidsqualen te genezen	134. 167. 178. 181. 194
Jeukfel	101
Jigt	57. 59. 99. 133. 150. 152. 159. 164. 166. 183
Ingewanden verfteiken	83
Kanker	101. 151
Keel ontfteking	62. 91
Kinderziekten	49. 76. 119. 181
Klieren verhard	169
Kloven in de borften	155. 167. 180
- - handen	167. 180
- - lippen	167. 180
Knoets gefwel	125
Koking der maag bevorderen	193
Kolykmiddelen	58. 90. 99. 111. 118. 148. 150 163
Koortsgenefinge	47. 48. 54. 63. 67. 73. 77. 84. 93 101. 115. 133. 134. 137. 151 152. 165. 167
	Koude

D E R Z I E K T E N.

Koude klieren	25
Kraamvloed	83, 93, 142
Kramp	88, 158
Krawagie	176
Lamheid	52, 88, 90, 102, 158, 162
Lazerye	101, 136
Ledenvervringing	164, 177
- - - verkrompen	173, 177
Lendevang	130, 158
Leven verlengen	58
Leversterking	68, 192, 193
- - - verstopping	72, 85, 125, 141, 143
Lidteikens	155
Lipkloven	180
Longeziekten	73, 74, 78, 84, 92, 126, 129, 133
Loop	121
Losse tanden	195
Luisdooding	136, 176
Lyfmoeder	89, 90, 118
<i>Lympha</i>	72
Maagqualen	49, 52, 56, 58, 59, 64, 68, 82, 84, 88 91, 92, 93, 104, 107, 111, 115, 116 122, 125, 126, 148, 150, 152, 153 160, 162, 163, 170, 192, 193, 195
Maandftonden, fiet ftonden.	
Melancholie	101
Miltmiddelen	72, 74, 125, 140, 143, 166
Moederqualen	58, 71, 90, 159
Mondhinte	63, 85, 90, 92, 93, 129, 139
Nageboorte afdryven	142, 154
Neusbloëding	83
Nierqualen	69, 72, 89, 99, 131, 139, 162, 165
<i>Odontalgia</i>	53
Onsteking	61, 84, 170, 175, 178, 192
Oogfiekten	20, 138, 159, 178, 195
Oorfiekten	52, 155, 166
Openen	62, 69, 72, 74, 76, 79, 86, 92, 134
Opgekrompe leden	173, 177
Oprupfinge	123, 147
Opflyingen	53, 57, 99
	Pees

A A N W Y Z E R

Peestteken	160, 164, 177
Pestmiddelen	48, 54, 61, 64, 111, 130, 153
Pis, brandende	89, 139, 181
Pisdryven	68, 69, 122, 136, 166, 167
- - vloed	83
Podagra	102, 152
Pokken	136, 152
Purgeeren	17, 69, 102, 103, 104, 105, 107, 120, 121 137, 149, 151, 173, 195, 198
Pynstillling	84, 111, 152, 169, 170, 177, 188
Quaadaardige ziekten	54
Qualykte	126
Quylinge verwekken	136
Ragchels doen voortkomen	124
Roodeloop	76
Roos	61, 170
Rudigheid	133, 176
Saadloop	164, 166
Scheil opening	72
Scheurbuik	57, 59, 64, 133
Scheur'el	155, 168
Schurft	79, 101, 133, 136, 170, 176, 178, 195
Schirren	190
Siltigheid	56
Sinkingen	84, 124
Slaapziekten	57, 133, 159
Slapheid versterken	127
Slaapmakinge	78, 84, 119, 152, 180
Slym	60, 61, 74, 77, 86, 88, 90, 91, 99, 101, 102 103, 104, 123, 131, 132, 133, 134, 138 141, 142, 143, 147, 150, 152
Sog in de borsten verdroogen	169, 170
<i>Sphacelus</i>	195
Splinters uythalen	174, 192
Sprouw	67, 85, 89
Steenmiddel	133
Stonden verwekken	71, 115, 123, 125, 133, 141 150, 164, 198
- - - Suiveren	107
- - - Stoppen	83, 86, 93, 144
	Stop-

D E R Z I E K T E N.

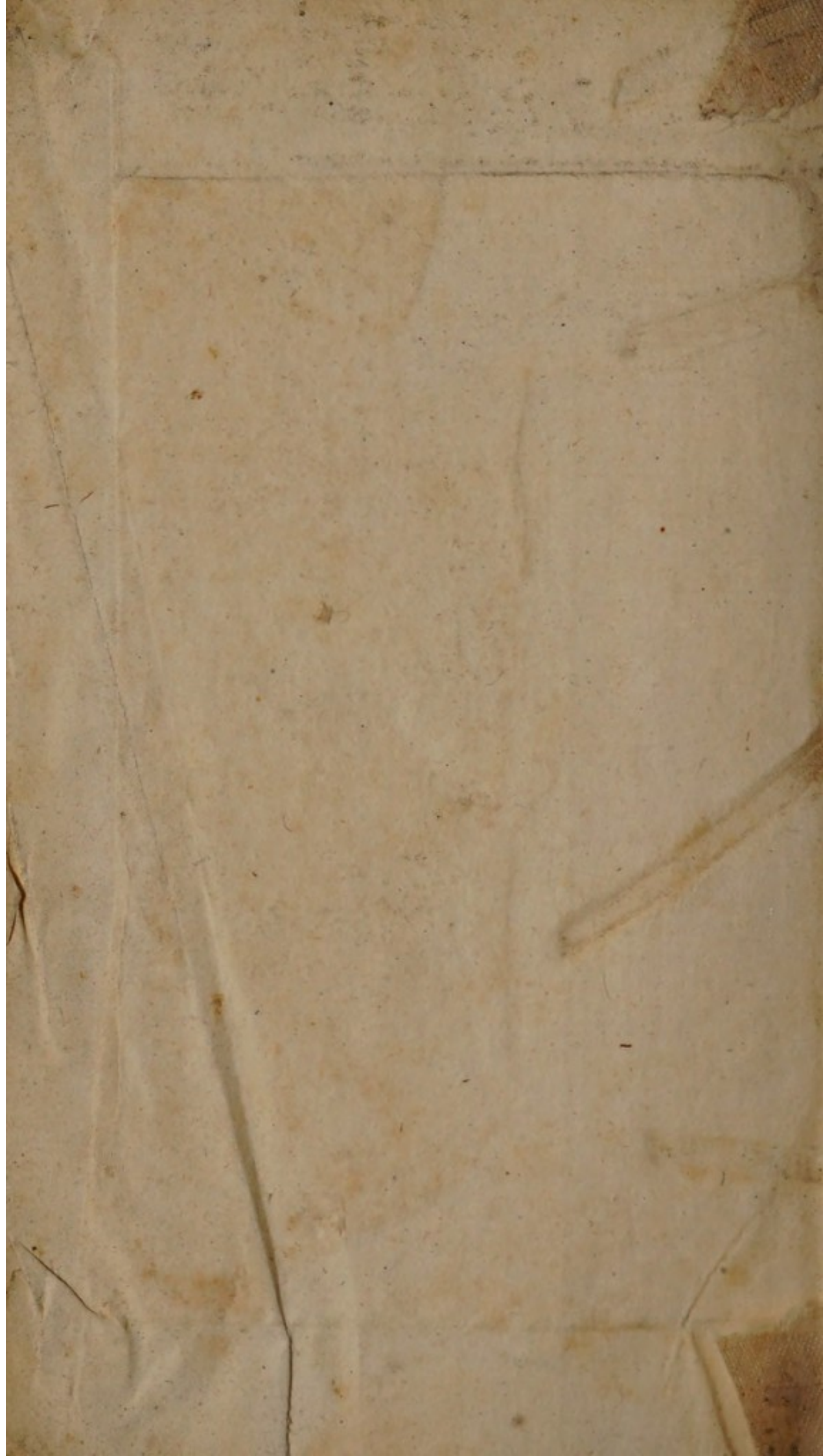
Stopping	83, 135
<i>Stranguria</i>	51
Stuipen	49, 57, 81
Suffusien der oogen	154
Surigheid t'onderbrengen	56, 57, 135, 137, 141 151, 152, 165
Swartgallige	101
Sweeringen suiveren , droogen, heelen	86, 88 91, 136, 139, 141, 169, 170, 172, 174, 183, 184 187, 192, 194, 194, 195, 196
Sweeten	48, 55, 72, 111, 130, 134, 137, 166
Sydewee	72, 73 89, 129
Tandvlees ontflekinge	91
Tandpyn	57, 155, 195
- - Vlees bloedend	91, 169, 197
Teelen bevorderen	89
Teeringe	88, 126, 129
<i>Tinctura corallorum</i>	47
Tophen	150
Trekking	152, 158
Vallende ziekte	49, 57, 127
Verbranding	170, 175, 196
Verdunnende	162
Verdwynen	162, 186
Verharding	159, 177, 186, 188, 190
Verkoelinge	68, 89, 93
Verkoudheid	55, 124
Verrotting	58, 153
Verfagtingen	86, 155, 161, 184
Verstand sterken	58
Versterkend middel , siet haersterking.	
Verstopping	57, 68, 71, 74, 79, 85, 103, 106, 125 132, 133, 143, 165, 167, 199
Vleesgroeiing	192
- - Overtollig wegbyten	135, 195
Vloedstoppage	86, 144, 196
Voeteuvel	134
<i>Urina ardens</i>	52
Vrugt afdryven	106, 142, 198
Walgingen	56, 57, 59, 82, 123, 156
	Water-

AANWYZER DER ZIEKTEN.

Waterfugt	74, 77, 89, 102, 104, 133, 143, 165
Winden	52, 54, 56, 58, 59, 68, 71, 99, 104, 111, 115 118, 122, 123, 147, 163
Winterhanden	155, 167
Wintervoeten	155, 167
Wonden	134, 136, 173, 182, 183, 187, 192
Wormen	46, 55, 59, 60, 68, 72, 76, 90, 106, 107 135, 156
Wratten	47
Zenuwziekten	158, 160, 162, 164, 166, 170, 173 177, 178
Zydewee	73, 74, 80, 84, 89, 129, 170, 179

E Y N D E.

d. 22

6

